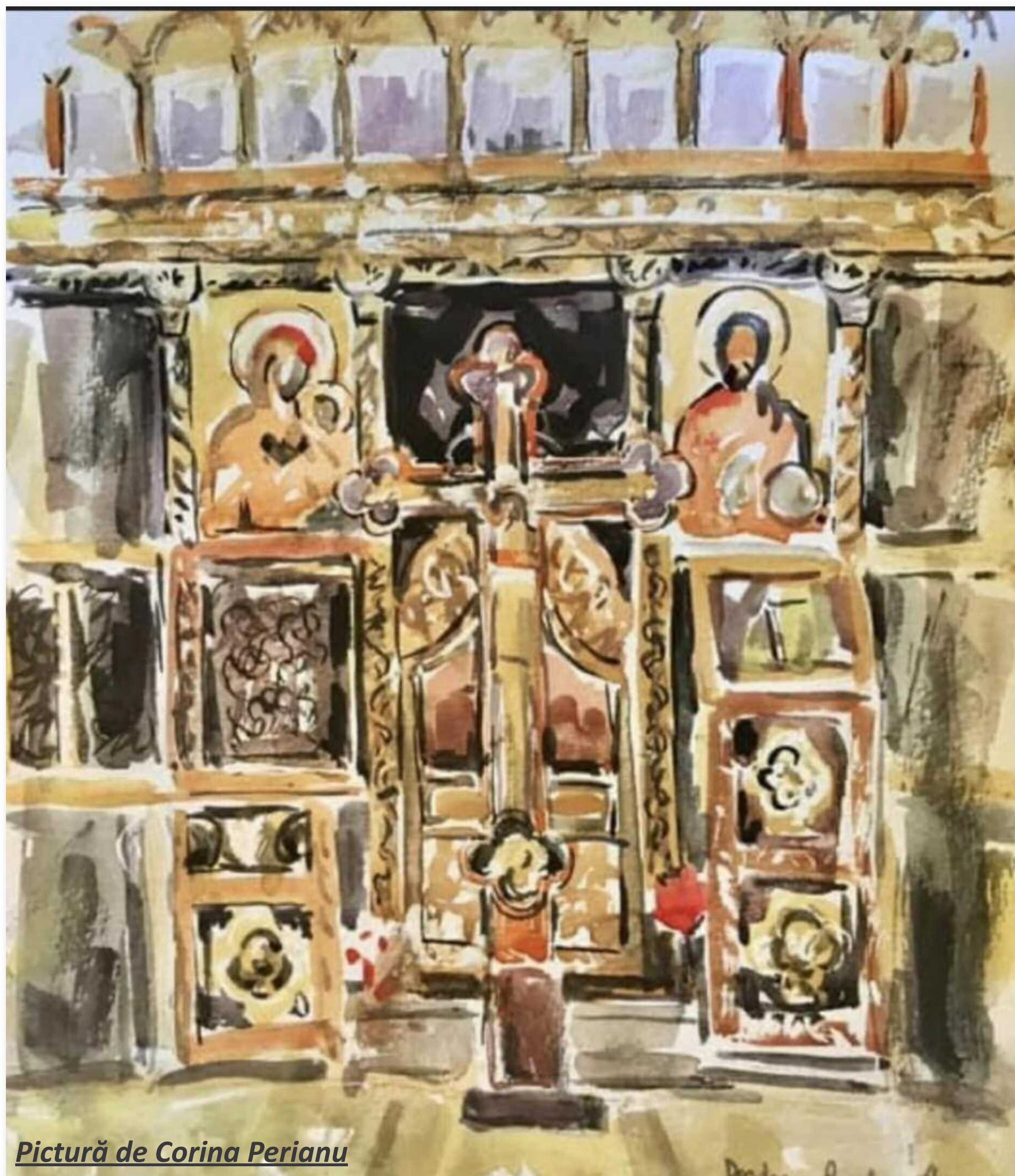
Revista Nouă

Fondată de Bogdan Petriceicu HASDEU la 15 decembrie 1887

Seria a patra, Anul XIX, nr. 4 (123)\ 2022

Pictură de Corina Perianu

În acest număr semnează: Firiţă CARP ◆ Adriana UNGUREANU ◆ Marian NENCESCU ◆ Mioara BAHNA ◆ Virgil DIACONU ◆ Serghie BUCUR ◆ Petronela APOPEI (Firiţă Carp, Diana Trandafir, Maria Nicolai) ◆ Corina PREDA-PERIANU ◆ Sorin CERIN ◆ Mircea TECULESCU ◆ Anda Mihaela MIROIU (Mihai Şerbănescu) ◆ George Liviu TELEOACĂ (Arsenie Papacioc) ◆ Alexandra RADU ◆ Luiza CALA ◆ Irene POSTOLACHE ◆ Vasile Ioan CIUTACU ◆ Florin DOCHIA ◆ Adrian SIMEANU ◆ Cosmin CĂPĂŢÂNĂ ◆ Ionuţ PANDE

Cuprins

Această publicație se tipărește și cu sprijinul finaciar al Consiliului Local Câmpina

Revista Nouă

Florin DOCHIA (redactor-şef)
Mioara BAHNA, Firiţă CARP, Codruţ CONSTANTINESCU, Raluca FARAON, Ion Toma IONESCU, Iulian MOREANU, Marian NENCESCU, Diana TRANDAFIR

5 lei **ISSN 1223 - 429X**

Textele propuse spre publicare se trimit în format digital, cu menţiunea «Pentru Revista Nouă» prin e-mail *fdochia@gmail.com* sau *florindochia@yahoo.com*

Editura Detectiv literar
BUCUREŞTI, ROMÂNIA
Layout & DTP: Florin DOCHIA

Redacţia mulţumeşte din suflet tuturor celor care contribuie cu generozitate la realizarea acestui număr al revistei

Firiţă CARP
În siajul realului

Taifas cu muze

În afara stării de bine în care mi-au aşezat sufletul, versurile volumului ,,Partea cealaltă”, aflat acum în anticamera îngemănării cu lumina dulce a tiparului, au semănat, pe câmpia aşteptărilor mele aflate mereu la pânda inefabilului, seminţele unei certitudini. Citind, m-a încercat ciudatul sentiment că, măcar uneori, muzele poposesc realmente printre noi. Vin anume să-şi potolească setea de frumos, la izvoarele susurând de metafore, prin luncile veşnic primăvăratice ale creaţiei. Dacă nu le cheamă poeţii, atunci le îmbie căprioarele de pe pajiştile visurilor noastre care, asemenea celor din poemul ,,Vecernie”, ,,vin să bea stele/din apa verzuie/înconjurată de muşchi/ca de o mână/peste frunzele nopţii...”

Purtătorul unei asemenea salbe de cuvinte nu poate fi doar un bun cunoscător al limbii române, ci şi un mirificator cu har al acesteia. Simplitatea tabloului pe care ni-l fixează în faţa ochilor minţii şi ai sufletului, de parcă ar fi chiar un pictor ce-şi vrăjeşte meticulos şevaletul, conduce la un astfel de gând. Pentru că numai harul este capabil ca, înmănunchind inspirat cuvintele aflate la îndemâna tuturor, să înalţe simţirea pe coama unei asemenea trăiri. Sunt invidios, colegial, fireşte, şi totodată surprins, cred că nu e cazul să precizez că plăcut, de întâlnirea aceasta cu un Valentin Uban pe care îl cunoscusem ca fiind harnic şi priceput constructor de edificii jurnalistice remarcabile. Iată că, de data asta, mi-a învăluit simţirea în păienjenişul unei dileme: nu pot să spun cum face şi nici când face el pliuri în mantiile fulguitoare ale lui Cronos! Căci numai un croitor dibaci, antrenat să măsoare şi să desăvârşească prin cusut haine de foneme, ne poate încânta cu frumuseţea lor. Ar fi o exagerare să afirm că depozitarea frumosului în arhitecturi lirice precum aceasta este la îndemâna oricui. Mă bucur că respectabilul gazetar găseşte răgazurile necesare pentru a sta la taifas cu muzele ce-i dau târcoale, încât să exploateze clipa spre a-i pecetlui sclipirea trecerii în aluatul sublim al nemuririi. Pentru că, aşa cum se confesează la un moment dat (în Porumbeii sălbatici) ,,nimeni nu ştie/ unde ne este apusul/ pururi călătorim/ între soare şi fluturi”. Iar permanenţa călătoriei lirice, împlinitoare ca o îmbrăţişare a divinului, îl urcă pe autorul cărţii despre care am scris aceste modeste rânduri în Edenul beletristicii de la care începe arta.

O revistă regală

Cu toate marasmele prezentului, în care economicul este cap de afiş al tuturor spaimelor, se pare că orizontul publicisticii culturale este destul de larg, totuşi. Avem această imagine cel puţin atunci când privim lucrurile din punct de vedere cantitativ. Pentru că apar numeroase reviste, chiar dacă nu în tiraje satisfăcătoare care să le asigure difuzarea în cât mai multe medii, dar important este că ele există şi cei interesaţi le pot găsi. Exagerând puţin, aş putea spune că numai cine nu vrea nu editează astăzi o publicaţie. Și e liber să treacă pe frontispiciu orice sintagmă care să conţină cuvântul ,,cultură”, chiar dacă interiorul dezamăgeşte, fiind uneori departe de nobila intenţie. În ce mă priveşte, am adesea sentimentul unei diluţii calitative, al inexpresivităţii stilistice, al multului risipit fără

rost sau cu rost puţin, al unei uşoare, ca să nu folosesc un adjectiv mai greu, desconsiderări a inteligenţei cititorilor. Dar nu impresia mea contează, desigur, mai ales că nu mi-am propus să radiografiez domeniul, ci doar să privesc realitatea în ochi. Iar realitatea ne spune că sunt şi reviste de nivel calitativ înalt, expresie a îmbinării fericite dintre profesionalism şi pasiune, care fac cinste editorilor şi colaboratorilor, iar cititorii le aşteaptă cu viu interes. Astfel, în rândul celor care se disting prin ţinuta grafică şi conţinutul puternic ancorat în tematica liber asumată, purtând cu responsabilitate atributul ,,de cultură”, este revista CURTEA DE LA ARGEȘ. Având privilegiul de a-i fi martor la parcursul întregii existenţe, care a căpătat consistenţa a doisprezece ani de urcuş bine dozat pe serpentinele românismului infuzat cu de toate, pot spune, oarecum în cunoştinţă de cauză deci, că reprezintă modelul unei reuşite publicistice de anvergură, a cărei complexitate trece cu mult frontiera simplei consemnări. Istoria celor 144 de ediţii care marchează acest parcurs, una mai interesantă şi mai bogată decât cealaltă, este dovada grăitoare a unei conştiinţe ziditoare, a fiinţării unui atent apărător şi promotor neobosit al valorilor tradiţionale şi al noului fundamentat pe acestea. Fără pretenţia emiterii vreunei judecăţi imbatabile, îmi permit să afirm că succesul (nu încape nicio îndoială, despre asta este vorba!) se datorează academicianului Gheorghe Păun, redactorul-şef. Matematician de renume mondial, domnia sa este totodată eseist, prozator, poet şi publicist cu acut spirit de observaţie asupra vieţii, în ansamblu, dar mai este şi un bun cunoscător al oamenilor. Căutarea şi alegerea atentă a colectivului redacţional şi a colaboratorilor, motivarea şi angrenarea acestora în fervoarea creativităţii cu nerv şi substanţă, găsirea şi atragerea din mers a altora, reprezintă apanajul vizibilităţii publicaţiei şi ascensiunii ei neîntrerupte în spaţiul public, legătura de chei cu care excelentul manager, l-am numit deja pe redactorul-şef, a descuiat lacătele tuturor barierelor care vor fi stat în calea curajosului

Firiţă CARP

proiect. Desigur, greutăţi inerente unui asemenea demers au fost, dar silenţiozitatea cu care apare şi se difuzează revista te duc departe de acest gând, apropiindu-te mai degrabă de perceperea unor rigori şi a unor principii de cristal, călăuzitoare ale întregului proces redacţional-editorial. Revista este clar pro românism, fără a fi împotriva a ceva, este prioritar unionistă şi tribună de promovare a valorilor din orice domeniu, de pe toate meridianele globului. Nu doar în paginile revistei, ci chiar la întâlniri organizate de aceasta cu diverse prilejuri am putut întâlni personalităţi proeminente ale spiritualităţii din lumea întreagă, toate contribuind, într-un fel sau altul, la întinderea unor temeinice punţi de legătură între românii de pretutindeni. Consecventă în valorizarea şi punerea în lumina preţuirii a tradiţiilor şi moştenirii culturale lăsate de înaintaşi, revista şi-a luat port drapel al temerităţii sale geniul tutelar al românismului, pe Eminescu, ale căror pagini de publicistică sunt, prin vizionarismul lor, model de scriere şi de analiză complexă a realităţii, dovedindu-se mai actuale ca oricând. De altfel, sunt convins că revista, prin tot ce face, va avea un lung itinerar remarcabil în lumea spiritualităţii româneşti. Tonul cald permisiv, dar nu lipsit de exigenţă, deschiderea la nou şi îndemnurile la promovarea acestuia, ampla diversitate tematică şi, mai ales, absenţa extremismelor de orice natură fac din CURTEA DE LA ARGEȘ o publicaţie mereu în avangardă, orientată limpede spre viitorul în care vom mai afla multe şi bune lucruri despre ea.

Adriana UNGUREANU

Dragă Iulia,

Ideea de a-ţi scrie această scrisoare s-a născut anul trecut, în timpul unui eveniment dedicat ţie de către elevii Liceului Teoretic „Iulia Hasdeu” din Chişinău, cu ocazia zilei tale de naştere. Am fost şi eu prezentă acolo, pentru că în timpul în care mi-am ales să trăiesc, oamenii pot fi departe şi totodată aproape unii de alţii, ba mai mult, te-am simţit alături de noi, răsplătindu-ne cu soare, în ambele oraşe – Bucureşti şi Chişinău - ca întotdeauna. Chiar şi astăzi, la Câmpina, când îţi citesc aceste rânduri, este o zi superbă, cu un cer senin, limpede, fără niciun norişor.

Ştiu că acest cuvânt modern numit „tehnologie” nu-ţi este străin, mi-am dat seama atunci când lucram romanul „Urma paşilor ei – Iulia Hasdeu între viaţă şi nemurire” şi scriam ceva ce nu era tocmai pe placul tău, îmi opreai muzica sau chiar calculatorul. Am avut emoţii când eram online, să nu cumva să protestezi în felul tău, dar nu, totul a fost minunat, semn că elevii coordonaţi de minunata profesoară de limba română, Ala Radu, şi-au îndeplinit magistral misiunea. Aş vrea să-ţi spun că pentru noi, cei implicaţi în acest tip de activitate în ultimii trei ani, contează enorm să fii mulţumită de tot ceea ce facem pentru tine, pentru că ne dorim mult să exişti în lumea ta. Am învăţat că orice spirit uitat aici, pe Pământ poate pieri din lumea lui, iar noi nu ne dorim asta. Tatăl tău ne-a lăsat nişte vorbe de aur cărora le dăm sens real prin acţiunile noastre: *„pentru un popor a iubi pe oamenii săi mari, este a se iubi pe sine” iar noi suntem onoraţi să te iubim şi să te respectăm.*

Dar revin la ideea acestei scrisori. Îţi mărturiseam că mi-a apărut anul trecut, atunci când o elevă m-a invitat să răspund la cea mai frumoasă şi dificilă întrebare*: „Dacă aţi avea şansa de a o întâlni pe Iulia, ce i-aţi spune?”*

Te rog să mă crezi, draga mea, mi-au dat lacrimile. Pentru câteva secunde te-am avut în minte, după care te-am proiectat în faţa ochilor şi-am realizat că ar fi fost minunea împlinită. Tu înţelegi cel mai bine ce-ar însemna să-ţi întâlneşti personajul pe care îl iubeşti cel mai mult! Am fost constrânsă de situaţie să-i răspund fetei şi tot ce mi-a venit în minte a fost: *„Aş întreba-o dacă este mulţumită de ceea ce am făcut pentru ea!”.* Şi atunci ca şi acum, aş răspunde la fel, tot cu aceeaşi întrebare: *„dragă Iulia, eşti mulţumită de ceea fac pentru tine?”*

Poate te încântă fiecare gest pe care îl întreprinde cineva când ţi se pomeneşte numele, însă să ştii că aş face mult mai multe decât am întreprins până acum. Spre exemplu, chiar săptămâna trecută am avut o discuţie cu soţul meu în care îmi exprimam regretul că nu am scris o carte ştiinţifică despre viaţa ta, pentru că în roman am reuşit să surprind multe aspecte interesante pentru istorici şi literaţi, iar unii dintre aceştia mă plagiază fără să mă pomenească în lucrările lor. Mă onorează, într-un fel, dar mă şi doare, Iulia, pentru că tot ce-a avut legătură cu tine are sursa trecută. Iar eu am muncit în numele adevărului pe care amândouă îl iubim atât de mult, în timp ce altora nu le pasă decât să se folosească de numele tău pentru avantaje iluzorii. Soţul meu m-a susţinut, m-a înţeles când mi-am neglijat casa şi familia şi-am pornit pe urma paşilor tăi. Tot el a adus şi de această dată lumină în supărarea mea: *„Ai făcut foarte bine! Cine citeşte o carte academică? Este o nişă foarte îngustă de cititori, iar efortul nu*

merită! Ziceai că Iulia îşi dorea să fie cunoscută, iar tu ai ales calea cea mai bună pentru ca viaţa ei să fie descoperită unui număr cât mai larg de cititori.”

Dragă Iulia, mi-aş dori să-ţi mai spun că peste noi a trecut o mare nenorocire, o molimă care ne-a schimbat existenţa cu totul. S-a întâmplat imediat după evenimentul dedicat tatălui tăul desfăşurat la Castel, la sfârşit de februarie 2020. Atunci a venit puţină lume, de teamă să nu se îmbolnăvească. În ciuda acestui fapt, eu eram optimistă şi credeam că va trece repede, dar a fost îngrozitor. Am stat închişi în case, iar eu am lucrat ceva pentru tine, dar n-am reuşit să ajung la capăt. Astăzi se împlinesc fix doi ani de când am simţit cum moartea ne-a dat târcoale, pentru că toţi din casă ne-am îmbolnăvit. Eu, una, cel puţin eram aproape inertă, nu mă simţeam în stare să trăiesc, n-aveam pur şi simplu forţă. Niciodată nu mi-am dorit să mor. Atunci da, pentru că eram inutilă. Şi m-am gândit la Jenica, dar şi la cei duşi, Dumnezeu să-i ierte pe toţi. În gând le spuneam să nu le pară rău, căci aici e tot mai greu. M-am gândit şi la tine, dragă Iulia, precum şi la întreaga ta familie care te-a iubit atât de mult, dar am simţit cum s-a rupt puntea dintre noi şi mă temeam că nu se va mai reface nicicând.

Muzeul a intrat în proces renovare timp de doi ani. Când mi-am revenit din agonie şi-am renăscut din propria cenuşă, după boală, în rarele mele vizite la Câmpina, stăteam dincolo de gard, în parcarea de la Şcoala de Poliţie, şi trimiteam familiei tale precum şi spiritului locului gândurile mele bune, mă rugam să-şi găsească toţi liniştea, să ştie că eu nu-i voi uita îi voi iubi şi respecta mereu. Îmi doream se întâmple minunea de a mă întoarce. Pentru mine, vizita la castel este un ritual, pe care îl respect indiferent de oră, de anotimp, de vremuri. Prietenii îmi înţeleg capriciul, probabil îl consideră nebunie, deşi nu-mi spun direct asta niciodată.

Am mers la mormântul tău. De fapt, de acolo mă întorceam atunci când m-am

Adriana UNGUREANU

îmbolnăvit. Mi se păruse că văd desenată o dâră de apă pe ciment, o siluetă ca şi cum ar sta culcată, dar chircită; n-am crezut nicio clipă că ar fi putut fi o prevestire. Apoi, când m-am întors să-ţi spun că sunt bine, am avut neplăcuta surpriză să descopăr că un om, pe care îl cunosc bine - de la asociaţia care îţi poartă numele a legat poarta şi capacele cu lanţuri. Intenţia nu i-a fost rea, nu şi-a dat seama că cei care vor să ajungă să-ţi pună lumină şi o floare, pot sări gărduleţul, ceea ce nu e tocmai bine, pentru că-l pot distruge. Am renunţat să mai merg la cimitir, îţi aprind candele de acasă.

Aici, pe Pământ, după pandemie mai ales, lumea e tot mai rea şi parcă a luat-o razna. Pentru tine, nu-mi fac griji ce se va întâmpla în viitor, nici când cei care şi-au dedicat munca pentru a promova numele familiei tale nu vor

Adriana UNGUREANU

mai fi, pentru că, aşa cum am apărut eu din senin, vei face în aşa fel încât vor mai apărea şi alţii ca mine sau ca ei. Aşadar: *„QUIS ULTRA?”* cum scrie în spatele templului de la mormântul tău. Cine urmează să te facă cunoscută generaţiilor viitoare? *„Poporul român are un respect profund în faţa morţii”* aşa ai spus, draga mea optimistă. Ştiu că spiritul tău va continua lupta pentru a rămâne cunoscută, într-un fel sau altul, în orice epocă de acum încolo.

Dragă Iulie, ce aş dori să-ţi mai spun este că mi se par extraordinare coincidenţele astea de aici, de pe Pământ, pe care le savurez cu nesaţ. Cum aş putea explica întâlnirea cu cel care îl adoră pe Dante aşa cum te ador eu pe tine? Este profesor de italiană la Cluj, se numeşte Alexandru Laszlo şi când povesteşte despre autorul lui preferat, Dante Alighieri, parcă este în transă. După ce l-am ascultat odată, când ne întorceam de la Satu Mare, mi-am amintit că tu ai fost într-o altă viaţă Beatrice. Pe treptele Castelului, tatăl tău a gravat reîncarnările tale, de asta ştiu. Este straniu cum Dumnezeu potriveşte oamenii ca să vorbească despre alţi oameni care au fost legaţi într-o altă viaţă. E ca şi cum aţi mai trăi odată, prin noi.

Sper că ţi-a plăcut când am publicat în Revista Nouă, păstorită cu mare talent de domnul Florin Dochia, fila care te defineşte cel mai bine, pentru al cărei titlu tatăl tău a dat dovadă de genialitate: Amen. Mi-a plăcut mult, ba chiar am plâns când am tradus strofa lui Hugo:

„Lasă-ţi spiritul departe de această lume,
Lasă-ţi visul, oriunde, aici jos, pe pământ
Perla nu-ţi este purtată de un val anume,
Simţământul nu ţi-l mai călcăm peste mormânt.”

Mărturisirea ta mi s-a părut magistrală, o capodoperă înţeleasă doar de cei care se pot ridica la nivelul tău spiritual. Dă-mi voie acum să te citez:

„De îndată mi-am propus aceste versuri ca deviză a vieţii mele. Fără ca nimeni să o ştie, am plâns mult timp pe această pagină sfântă şi lacrimile mele au consacrat jurământul de a deveni fidelă acestei devize pe care mi-am ales-o. Era ceva îndrăzneţ pentru un copil de 16 ani, va spune lumea; oh! ceea ce femeile în vârstă ridate şi încărunţite nu cunosc sunt suferinţele inimii pe care le-am cunoscut eu şi nu pot avea încredere în ele! Mie nu-mi este teamă; da, voi zbura

… deasupra celorlalte femei …

simt curajul şi forţa. Că Dumnezeu nu mă abandonează, şi mă va ajuta să-mi port vela albă pe care niciun suflu nu o va distruge.

Ah! eram făcută pentru a iubi, eu; ştiu asta, dar, ce contează!

Cucerirea fără pericol este triumful fără glorie!”

„Vreau să înving, şi sunt sigură că voi reuşi. Şi atunci când voi fi depăşit obstacolele vieţii mele, în puritatea mea imaculată, gloria mea va fi cu atât mai mare cu cât va trebui să înving prin mine însămi înainte de toate, şi astfel voi reuşi.”

Vei reuşi, dragă Iulie! Uite, acum ne-am unit să vorbim despre tine, cu ocazia celei de-a 153 a aniversare a zilei tale de naştere! Aş vrea să ştii că templul din Câmpina, care ţi-a fost dedicat, arată impecabil acum, proaspăt renovat. Domnul Dragoş Stanciu, domnul director şi personalul muzeului, toţi au pus mult suflet şi-au apărat fiecare detaliu arhitectonic pe care l-a dorit stăpânul de odinioară, tatăl tău. Astăzi este un nou director, un om important pe care domnul Hasdeu l-ar iubi dacă l-ar cunoaşte, pentru că este basarabean şi academician, asemeni lui. La evenimentul acesta au venit prietenii mei dragi din elita scriitoricească prahoveană, să-ţi aducă respectul cuvenit, pentru că iubim numele de Hasdeu. Şi câte zile vom avea, tot aici ne vom aduna.

Îi mulţumesc elevei din Chişinău care m-a inspirat în acest exerciţiu sublim de imaginaţie.

Marian NENCESCU
Umbre în identitatea românească

Recent, pe fondul acutizării războiului ruso-ucrainean, au apărut şi în presa culturală de la noi numeroase trimiteri şi referinţe despre scriitorii ruşi care, de-a lungul timpului, oripilaţi de „iadul” rusesc în care trăiau, au scris pagini pline de obidă despre „sufletul slav” şi despre isprăvile „rusului” de rând, angrenat adeseori în războaie sângeroase: „Ce naţie cutreieră Europa şi caută să distrugă şi să facă totul praf, în batjocură”, se întreba cândva Feodor Dostoievski, iar Maxim Gorki, completa: „Cel mai important semn de izbândă al poporului rus este cruzimea sa plină de sadism”. Iar exemplele pot continua, pe lista „păcatelor” adăugându-se nerecunoaşterea demnităţii umane, a gândirii libere, proliferarea răului, a dezmăţului şi a minciunii.

Fundamental, astfel de opinii, desigur justificate în cazuri particulare, se încadrează în ceea ce teoreticianul literar american, de origine palestiniană, Edward/Said Wadie (1935-2003) numea „stereotipii culturale”, cu referire directă la principala sa lucrare, *Orientalismul* (publicată la New York, în 1978), în care opunea valorilor fundamentale, de tip vest-european (prin tradiţie, deschise progresului, raţiunii şi modernităţii), o viziune de tip *oriental*, caracterizată prin stagnare, înapoiere şi misticism, o rămăşiţă, în opinia sa, a colonialismului. De aici, discuţia s-a extins, angrenând deopotrivă gânditori occidentali, dar şi din lumea arabă, ori est-europeană, care au venit cu argumente proprii faţă de această interpretare, mai degrabă defetistă, totul culminând în perioada războiului inter-iugoslav (1991-2008), când „orientalismul” interstatal a depăşit graniţele locale, punând faţă în faţă două tipuri/modele culturale, complet opuse, respectiv valorile „occidentale” distincte „fundamental”, de cele est-europene, totul interpretat printr-un stereotip de tip orientalist (v. studiul soţilor Milica şi Robert Hayden, *Orientalism variation on the theme of Balkans*, publicat în *Slavic Revue*, 1992, p. 1-15).

Conceptualizări de acest tip nu au lipsit nici din cultura română, cei mai combativi fiind intelectualii din „gruparea” Criterion (activă între octombrie 1932, şi decembrie 1933), care au lansat un amplu „program”/direcţie de revitalizare a „spiritului naţional”, pe linia constituirii unei culturi majore, de tip vest-european, opusă fundamental influenţelor nefaste ale *minoratului cultural*, de tip tradiţionalist. Numită când *noua spiritualitate*, când *completitudine*, după un termen propus de Petru Comarnescu, această direcţie, ce a premers într-un fel *existenţialismul* francez, a marcat „coborârea intelectualului român în arenă”, confruntarea directă cu publicul, şi în primul rând, instituirea *criteriilor* (de unde şi numele grupării – n.n.), altfel spus, a *spiritului critic* românesc, emancipat de complexele „provinciale”, respectiv de „orientalismul” său funciar.

Pe acest fond, s-a născut şi teza „întoarcerii în Europa”, atât de îmbrăţişată de clasa politică şi de intelectualitatea ucraineană de azi, ca şi de mulţi gânditori români, idee prezentă în cultura noastră încă de la începutul veacului al XX-lea, formulată premonitoriu de Garabet Ibrăileanu, în cartea sa *Spiritul critic în cultura românească* (1909): „Va continua România să fie o ţară eurasiatică, orientală, sau va intra în rândul popoarelor şi al culturii europene?” (reeditare, Bucureşti, Ed. Litera, 2019, p. 261).

Această teză, a armonizării firii româneşti în funcţie de spaţiul geografic, este însă mult mai veche, dacă ar fi să-i dăm crezare lui Constantin

Marian NENCESCU

Rădulescu-Motru, el însuşi un specialist în sondarea sufletului românesc, care îl cita pe Eufrosin Poteca (1786-1858, primul profesor de filosofie de la Bucureşti, autor al unei cărţi despre *Filosofia cuvântului şi a năravurilor*): „Pe patul de moarte, ultimele cuvinte pe care mi le-a spus exprimau îngrijorarea sa că naţiunea română, care se trage din mai multe neamuri, va ajunge mai greu la o unitate desăvârşită" (C. Rădulescu-Motru, *Mărturisiri*, Bucureşti, Ed. Minerva, 1990, p. 58).

Pornind, aşadar, de la îndoiala „ontologică" a intelectualilor ruşi, faţă de „nobleţea" *sufletului* slav, ne punem şi noi întrebarea, odată cu Emil Cioran: *Comment peut-on être roumain?*, o parafrază desigur după Montesquieu (întrebarea *Comment peut-on être Persan?* rămâne veşnic o reinterpretare a unei întâlniri culturale paradigmatice, mai mult decât surpriza unei stupori amuzante - n.n.). Răspunsul, obligatoriu, l-a dat, la noi, Eminescu: *Ca să fii român, trebuie să poţi!*, rămânând ca „poza" post-nietzcheană a lui Cioran, să continue să tulbure spaţiul etno-naţional românesc, concluziile speculative pronunţate cu acest prilej, alimentând obsesia „stigmatului" românesc. Câteva observaţii preliminare sunt fundamentale pentru a explica „anistoria" noastră. Le-a formulat Cioran în *Schimbarea la faţă a României* (ed. a IV-a revizuită „de autor" şi „atenuată" de „exaltările" de dreapta, Humanitas, 1992), şi le-a reluat, parţial în *Singurătate şi destin* (Publicistică 1931-1944), *Istorie şi Utopie,* ca şi în *Îndreptar pătimaş* (toate apărute iniţial la Gallimard, şi republicate de Humanitas, după 1990). Cu totul, textele menţionate sunt dovada vie că opiniile marilor mistici, sau ale moraliştilor, în cazul de faţă, nu evoluează cu timpul, cel mult se rafinează.

Pe scurt, Emil Cioran se lasă sedus de subtilităţile speculative ale unei metafizici a istoriei, pe linia lui Leo Frobenius (1873-1938), elaborând, într-o viziune originală, o nouă *Paideuma* (după titlul lucrării omonime, din 1925, a lui Frobenius, care i-a influenţat fundamental, deopotrivă pe Oswald Splenger, şi, la noi, pe Lucian Blaga), un fel de *tipar* spaţial şi temporal al sufletului românesc, bazată pe teoria scepticismului şi a fatalismului: „Acest blestem naţional care se cheamă *Mioriţa*, rămâne rana neînchisă a sufletului românesc", afirma Cioran în *Schimbarea la faţă a României*.

Fundamental, „nefericirea românească", *ura* empirică, *abisală, tectonică*, cum o numea Ionel Necula (*Maladiile identităţii româneşti*, Iaşi, Ed. Studis, 2021, p. 18) faţă de un sistem adversativ vine, în cazul particular al lui Cioran, aşa cum observa şi Luca Piţu, dintr-un soi de „etnocentrism à rebours", respectiv din mândria de a aparţine unui neam ce deţine „monopolul eşecului perfect". Cum ambiguitatea cioraniană, pare, şi în acest caz, fundamentală, orice critică sau apologie pe această temă profundă nu face decât să sporească tragedia „eşecului" de a te fi născut într-un „colţ" al Europei, unde istoria ajunge „cu întreruperi", în vreme ce incertitudinea, sau, cum spunea Cioran „mortification de chaque instant", constituie paradigma noastră identitară.

În zilele noastre, tema reiterării „beteşugurilor" altfel spus a *umbrelor din identitatea românească* este cu atât mai acută, cu cât „decalajul" faţă de spiritul occidental se menţine constant: „Distanţa noastră faţă de utopie, rezultă din excesul de luciditate" scria Cioran în *Schimbarea la faţă a României* (p. 104). Aşadar, în termeni cioranieni : „O Românie cu populaţia Chinei şi cu destinul Franţei este o utopie, dar, în lipsa conversiunii negativului în pozitiv, nu facem decât să ne condamăm la decepţii continue" (p. 109).

În zilele noastre, *maladiile spiritului contemporan românesc* (după titlul unei cunoscute lucrări nicasiene, publicată în 1978) s-au îngroşat şi s-au radicalizat. Modelele imaginate cândva de Ștefan Zeletin (*Însemnări din Țara măgarilor*, reeditare Baroque Books & Arts, 2009), Pompiliu Eliade (*De l'influence française sur l'esprit publique en Roumanie*, ed. princeps Ernest Leroux Editeur, 1898), sau chiar Emil Cioran, cu a sa *Schimbare la faţă a României* (1936) au devenit, paradoxal, caduce. Firea românească, ieşită de sub „stigmatul

tribal", a intrat parcă ireversibil sub zodia „unei fericiri plate şi zadarnice", a unei „normalităţi ruşinoase", pe care nici măcar Emil Cioran n-a putut-o anticipa în cartea sa *Singurătate şi destin* (Humanitas, 1991). În acest sens, accentele contemporane de „antioccidentalism", respingerea „ispitei" alterităţii, concomitent cu reiterarea legitimismului atavic al „baştinei", continuă să ne urmărească. Noile „maladii" identitare au ceva domestic şi în acelaşi timp frustrant „o invidie măcinată de inferioritate". Astfel, în cartea sa *Maladiile identităţii româneşti*, filosoful Ionel Necula marşează pe aspectele grosiere, vulgare, degradante ale noii spiritualităţi locale.

O pletoră de „coţcari gonflaţi artificial şi nemeritat" se îndreaptă împotriva omului superior, situat pe vârful „scării lui Maslow", ne spune Ionel Necula (filosof şi eseist, n. 12 mai 1940, Lieşti, Galaţi, autor prolific al nu mai puţin de 80 de volume diverse, între care mai bine de 14 sunt dedicate exclusiv comentariilor cioraniene - n.n.), în capitolul *Sindromul Capra vecinului*, încercând „pe principiul vaselor comunicante", să-l coboare la nivelul comun de înţelegere şi dialog. Concluzia: „O societate oarecare, are chipul şi asemănarea acestei majorităţi mediocre" (p. 21).

În termeni filosofici, *complexul* nostru faţă de Europa se traduce prin „inapetenţa" pentru cultură. Nu fascinaţia „devenirii întru fiinţă" animă spiritul românesc, ci resentimentele, „stigmatele robiei", cum le numea Cioran: „E încă prea multă natură în România, e prea mult bizantinism, slavism, iar ţărănescul e problematic". Cu câteva lozinci ditirambice şi cu câteva idei strecurate reptilian, orice „lucrător" poate ajunge în Parlament, sau chiar în fruntea ţării, susţine Ionel Necula. „Nu proclamase Lenin că, într-un anumit stadiu, Statul poate fi condus de oricine, chiar şi de o bucătăreasă?" (p. 22). Aflaţi sub zodia *sindromului Capra vecinului,* românii flecăresc, întreţin gâlcevi mărunte, sporesc mediocritatea. În acelaşi timp, proliferează *scepticismul* („rana neînchisă a sufletului românesc") *religiozitatea de mântuială, zeflemeaua* şi *nenorocul*: „Românul a simţit întotdeauna nenorocul ca pe ceva intim, ca pe o pietricică în pantof. Încorporat în cadrele referenţialului, nenorocul românesc consubstanţializează cu acţiunea umană, devine nenorocire şi certifică eşecul" (p. 68).

Privite în ansamblu, „bolile" spiritului românesc, identificate de Ionel Necula, un spirit profund cioranian în fibra sa identitară, se înscriu în curentul post-modern al demitizării cu orice preţ a valorilor fundamentale ale umanităţii, ale propriului neam, cu deosebire. Sub pretextul convergenţei ideilor, al *alterităţii* şi pertinenţei discursului politic, asistăm, în fapt, la o degradare generalizată a fenomenului cultural, în primul rând.

Cândva, filosoful Mircea Vulcănescu formula, în lucrarea sa *Dimensiunea românească a existenţei* (reeditare, ediţie îngrijită de Marin Diaconu, Bucureşti, Ed. Fundaţiei Culturale Române, 1991), unele dintre mecanismele istorico-politice ale interacţiunii culturale: „Tăria unui neam se măsoară după gradul în care e în stare să imprime şi altora perspectiva proprie despre istorie" (p. 92). În acest sens, care dintre însuşirile firii româneşti este cea mai potrivită pentru a conferi realului, substanţă lirică şi filosofică? Pe urmele lui Lucian Blaga, Ionel Necula identifică *dorul* („Termen intraductibil în altă limbă", ne confirmă şi Blaga în *Trilogia culturii*, Bucureşti, Ed. pentru Literatură Universală, 1969, p. 218).

Dar oare e singurul motiv liric cu adevărat românesc? Dar dacă *dorul* devine jelanie, tânguire, decepţie, dacă el cuprinde îngrijorare, cădere? Dacă ne exasperează şi ne deprimă? În acest context, nu ne rămâne decât speranţa, *deschiderea* despre care vorbea şi Constantin Noica în *Jurnalul* (său) *de idei*: „Te uiţi la toate casele astea în care oamenii îşi duc viaţa lor. În fiecare casă se petrece un proces de însingurare umană. Casele sunt aceleaşi, dar ascund ceva de fiecare dată. Ai vrea să vezi omul refăcut, universal? De ce n-ar exista şi case deschise spre universal?" (*op.cit.,* Humanitas, 1991, p. 66).

Încă odată, certitudinea românească în jocul universal al ideilor, rămâne toleranţa!

Mioara BAHNA
Nobel 1961
Ivo Andrić

Născut lângă Travnik, în Bosnia, şi rămas devreme orfan de tată, fiind însă crescut cu dragoste de rude apropiate (la Visegrád), Ivo Andrić (1892-1975), s-a format într-o atmosferă multietnică, plină de tradiţii, dar şi cosmopolită, la confluenţa Orientului cu Occidentul, sursa principală a creaţiei sale, a învăţat la Sarajevo, apoi a făcut studii umaniste la Zagreb, Viena, Cracovia şi Graz.

Membru, alături de mulţi colegi de generaţie, al unor organizaţii naţionale de tineret, a fost, după asasinarea arhiducelui Franz Ferdinand, arestat (1914-1917), fiind suspectat de a fi fost implicat în complot.

Deşi a pledat pentru armonizarea relaţiilor interetnice în ţara sa (Iugoslavia), în discursul de la primirea Premiului Nobel pentru Literatură, în 1961, arătând că poziţiile aparent conflictuale ale diferitelor etnii ar putea fi depăşite prin cunoaşterea istoriei fiecăreia, şi-a atras animozitatea multora, care au mers inclusiv până la a încerca să facă demersuri spre a-i fi retras marele premiu, ecouri ale unei asemenea atitudini manifestându-se până recent.

Recunoaşterile de care se bucură personalitatea şi opera lui Ivo Andrić sunt însă pe măsură. De pildă, în 2012, marele cineast Emir Kusturica a dezvelit o statuia a scriitorului, la Visegrád, ca parte a unui proiect al unui etno-oraş– sponsorizat de Kusturica – şi numit Andrićgrad, care a fost inaugurat oficial în iunie 2014, cu ocazia aniversării a 100 de ani de la asasinarea lui Franz Ferdinand.

Opera literară a lui Ivo Andrić cuprinde: „Nuvele" („Pripovetke") – 1924-1936; „Curtea blestemată" („Prokleta avlija") – 1956; „Domnişoara" („Gospodjica") – 1945; „Cronică din Travnik" („Travnicka kronika") – 1945; „E un pod pe Drina..." („Na Drini ćuprija") – 1945; „Ex ponto" – 1918; „Nelinişti" („Nemiri") – 1920.

Cu privire la decernarea Premiului Nobel pentru Literatură, în motivaţia juriului se specifică: „pentru forţa epică cu care a zugrăvit motive şi destine din istoria ţării sale".

Între *oglinzi paralele* – „Cronică din Travnik"

Unul dintre cei mai mari prozatori ai literaturii est-europene ai secolului al XX-lea, Ivo Andrić scrie cu toată dragostea şi disperarea pe care i le induce lumea în care s-a născut despre Bosnia natală, unde trăieşte o lume cu un potenţial etnic social, cultural, religios etc. capabil să demonstreze energii uriaşe, încât să răstoarne ori să reseteze un continent, prin forţele care, reunite din necesitate, ale unor naţii ce, deşi diferite, deşi se detestă, se urăsc, în momente de mare tensiune, când diversitatea le este ameninţată, sunt în stare chiar să conlucreze pentru a-i înlătura pe intruşi, pericolul comun.

Una dintre cele mai cunoscute şi mai valoroase scrieri ale lui Ivo Andrić, „Travnicka kronika" –„Cronică din Travnik", Iaşi, Polirom, 2019, traducere din limba sârbă de Dragan Stoianovici şi Virgil Teodorescu –, publicată în 1945, deschisă prin fixarea premiselor acţiunii într-un prolog, se continuă cu prezentarea monografică a oraşului bosniac Travnik (referiri la relieful aparte al zonei, configuraţia geo-politică, trăsături de personalitate ale locuitorilor, priviţi în ansamblu, ca personaj colectiv): aşezare multietnică, unde trăiesc, în bună înţelegere, de obicei, de secole, oameni

de „trei credinţe”, fiindcă fiecare îşi duce viaţa şi moare când îi vine rândul, „după datină şi credinţă”. Aici, „totul e povârnit şi prăpăstios, întretăiat şi întortocheat, înnodat sau dezbinat de cărări şi drumuri private, de zăplazuri, grădini, portiţe, cimitire şi locaşuri de rugăciune” şi viaţa se scurge patriarhal, în timp ce oamenii, „mai presus de orice (…), moştenesc de la părinţi o anume mândrie”, care, de fapt, „e mai curând o grea moştenire, o chiuitoare îndatorire a fiecăruia faţă de sine însuşi, faţă de familia şi oraşul său, într-un cuvânt, faţă de imaginea înaltă, pretenţioasă şi plină de fală pe care şi-au făcut-o despre ei şi oraşul lor”.

Naratorul auctorial, de-a lungul romanului, realizează o saga cu elemente monografice, scoţând în relief imaginea unei lumi care, dincolo de aspectele ei apăsătoare, este fascinantă pentru ea însăşi, dar şi pentru străinii care sosesc acolo, chiar dacă adaptarea nu le este uşoară.

Acţiunea începe în anul 1807, într-o epocă de cotitură, despre ale cărei evenimente află anticipat beii adunaţi la cafeneaua veche de „la capătul târgului Travnik”, „la Lutfi”, de la unul dintre ei care, în ultima întâlnire lor tradiţională, din 1806, le spusese că, la cererea lui „Bunaparta”, este iminentă sosirea în oraş a unui consul francez.

Aşadar, în stil indirect liber, la început, naratorul auctorial transmite năduful locuitorilor din oraşul bosniac, la vestea iminentei sosiri a unui consul străin – francez, austriac, rus ori a tuturor la un loc –, care pune pe jar în primul rând comunitatea musulmană.: „Veniseră vremuri în care nu era de aşteptat nimic bun, în care binele n-avea de unde răsări”, în timp ce „creştinii, atât cei de rit catolic, cât şi ortodocşii, primeau cu bucurie asemenea veşti (…), schimbările nu puteau fi decât de bine”.

Sunt auspiciile sub care începe acţiunea romanului, într-o lume pitorească, unde soseşte Jean Daville, consulul francez a cărui prezenţă susţine *ficţiunea străinului* în naraţiune, capitol la care i se alătură şi alte

Mioara BAHNA

Portret de Vojkan Stevanović

personaje, venite din alte părţi ale Europei, dintre care unii, asemenea doctorului Cezar d’Avenat, nu ezită în niciun moment să-şi decline atitudinea dispreţuitoare faţă de localnici, indiferent de numărul de ani, de experienţele de tot felul la care iau parte sau le sunt doar martori: „Popor de sălbatici, vulg ignorant, haini cu tot ce vine din afară”, „bosniaci sălbatici”. Sunt cuvinte justificate, în clipele de început, de primirea extrem de duşmănoasă a consulului francez de către travniceni, inclusiv de către oamenii simpli. Dar *ficţiunea străinului* este valorificată pe larg în roman, scoţându-se şi astfel în evidenţă bogăţia sub multe aspecte a locurilor şi a oamenilor care, pentru străinii ajunşi aici mai ales cu misiuni diplomatice, fără pic de entuziasm, de obicei, devin adevărate provocări exotice.

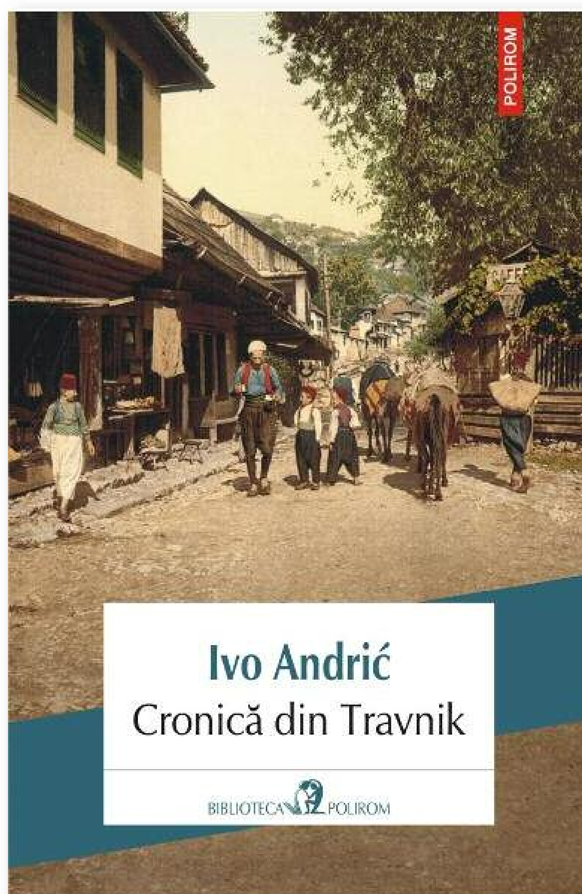
În acest context, încrengături politice, militare complicate, jocuri de culise, în care sunt implicate marile puteri ale vremii (Imperiul Otoman, Franţa, Imperiul Austro-Ungar) constituie atât fundalul, cât şi sursa

celor mai multe întâmplări ale cărţii, dintre personaje detaşându-se, prin ponderea atenţiei naratorului, vizirii, consulii şi cei ce fac parte din aparatul administrat şi politic din jurul lor.

În privinţa evenimentelor, de o densitate în concordanţă cu epoca din ce în e mai tulbure, mai complicată când se petrec, acestea sunt descrise cu acribie, îmbinând referirile la istoria oficială, atestată documentar, şi la aspecte din spatele ei, la istorii sufleteşti, particulare.

La începutul secolului al XIX-lea, marcat de mari transformări la nivel european, nici spaţiul bosniac, unde se desfăşoară acţiunea romanului, rezistent la schimbări (prin natura lui şi a oamenilor), nu rămâne în afara mersului istoriei, astfel că rezistenţa împotriva intruşilor în Travnik nu are niciun efect, cu toate că autorităţile şi populaţia oraşului manifestă o puternică solidaritate (inexistentă, de obicei) nedeclarată în acest sens. Consulii şi aparatul administrativ din jurul lor, în schimb, devin, la nivelul romanului, factori extrem de importanţi în încercarea de a pune Bosnia pe harta înnoirilor care au loc în plan european. Este vorba, mai întâi, de Daville, apoi de von Mitterer şi de succesorul său von Paulich, dar şi de colaboratorii lor, secretari, traducători, consilieri, toţi oameni deosebit de inteligenţi, cu o pregătire teoretică (militară, diplomatică…) şi o cultură (clasică, mai ales) de excepţie, absolvenţi ai celor mai înalte şcoli ale vremii, care îşi asumă misiunea de a rămâne oricât li se cere, la acest, din perspectiva lor, capăt de lume, cu sentimentul că sunt parte a mecanismului acţiunii civilizatoare a ţărilor pe care le reprezintă. Prin urmare, factori de civilizaţie occidentală, venind din altă cultură, cu altă educaţie, ei şi familiile lor se adaptează, de nevoie, la noile condiţii, fără a înceta o clipă să vadă în special scăderile Bosniei, construindu-şi concomitent, cu tenacitate, un univers al lor, după modelul de acasă, ca în cazul consulului francez, care, cu aportul neobosit şi esenţial al soţiei devotate, harnice, înţelepte, ale cărei strădanii creează armonia

Mioara BAHNA

într-o familie ce devine numeroasă în timpul şederii lor la Travnik, asemenea celorlalţi străini cu misiuni diplomatice acolo, nu încetează să se achite de datorie, dar şi să creadă în posibilitatea întoarcerii, mai devreme sau mai târziu, în ţara natală, din acest adevărat exil.

Spre Daville şi familia lui se îndreaptă, mai ales, atenţia, dar şi simpatia naratorului, urmărindu-le evoluţia, relaţia cu lumea. La Travnik li se nasc cei cinci copii, tot acolo li se stinge unul, îşi atrag simpatia multora dintre locuitori, pentru hărnicie, seriozitate, cinste, echilibru, stabilitate, pentru respectul faţă de oameni, indiferent despre cine ar fi vorba, pentru viaţa pe care o duc, în general, chiar dacă, la început, sunt primiţi cu ostilitate.

Totuşi, dintre toţi oficialii străini prezenţi la Travnik, singurul în vorbele şi în gândurile căruia, ca un laitmotiv, apar mereu defecte uriaşe ale ţinutului este consulul francez, ale cărui trăiri, în acest sens, se exacerbează cu fiecare eveniment care, într-un fel sau altul, îl

Mioara BAHNA

afectează, aşa cum se întâmplă cu mazilirea vizirului (a unuia dintre cei cu care a trebuit, prin forţa lucrurilor, să conlucreze) din Bosnia, pe care „o credea un ghinion personal şi, totodată, un insucces vădit al guvernului francez", încât „se simţea înşelat, neînţeles şi părăsit în mijlocul acestei lumi perfide, duşmănoase, insensibile, despre care nu ştii niciodată sigur ce gândeşte şi simte", căci „oamenii aceştia, la care rămânerea putea însemna şi plecarea, la care zâmbetul nu este zâmbet, «da»-ul nu este neapărat «da», după cum «nu»-ul nu înseamnă întru totul «nu»" au şi o psihologie a răzmeriţei care-i deosebeşte de alţii.

Pe lângă asemenea date, privitoare la personajele exponenţiale ale cărţii, fauna umană din roman, surprinsă în felurite ipostaze de viaţă, dovedeşte, încă o dată, că, dintotdeauna şi oriunde, lumea are aceleaşi metehne, nuanţate după loc şi epocă. Este, spre exemplu, cazul cocoşatului Rotta, al femeii pe care, până la urmă, o alege „ca să-şi unească blestemăţiile", a celui ce se ocupă de administrarea bunurilor de la „Conac", „haznadarul Baki", dar şi al multor altor personaje.

Sunt două paliere narative în roman: al celor puternici (oficialităţile) şi al mulţimii traversate, la rându-i, de sumedenie de trăiri, între care speranţa că transformările de la nivel înalt ar putea să fie şi în favoarea sa, iar la polul opus, resemnarea, când constată că, indiferent în ce direcţie ar bate vântul schimbărilor, cei de la putere sunt aproape intangibili, de vreme ce, şi dacă unii dintre ei sunt înlocuiţi cu alţii, esenţa le este aceeaşi.

Privită mai ales dinspre consulul francez, cu statut adesea de personaj-reflector, acţiunea cărţii este urmărită cronologic, însă, pe larg, se apelează şi la flash-back, astfel că evenimentele relatate sunt atât din secolul al XIX-lea, cât şi din precedentul, oprindu-se, de asemenea, pe lângă tribulaţiile sociale, familiale, administrative etc. ale lui Daville, de pildă (dar şi ale altor personaje), şi la evocarea unor întâmplări ale epocii traversate de viaţa lui, la care a fost martor, aşa cum a fost atunci când crede că a avut norocul să-l vadă cu propriii ochi pe Ludovic al XVI-lea („care le vizita urbea, întâlnire de neuitat pentru spiritul şi fantezia unui băiat care acasă auzise spunându-se mereu că întreaga lor familie trăieşte, de fapt, «din bunătatea şi graţia regelui»") sau când, câţiva ani mai târziu, „acum tânăr corespondent al unui ziar parizian", îl ascultase pe Mirabeau criticând vechiul regim, momente astrale pentru devenirea lui sufletească, urmate de experienţa Revoluţiei (marcată, între altele, de şocul ororii produse de imaginea unei căpăţâni umane retezate în faţa lui), de experienţa, într-un fel salutară, a războiului („un lucru brutal şi cumplit, dar deopotrivă bun şi tămăduitor")…

Sunt pagini dense, pline de informaţii, dar şi de culoare, de pitoresc, unde trăieşte o lume balcanică a cărei unicitate răzbate din orice act, gest, întâmplare, atitudine, o lume văzută în *oglinzi paralele*, dar, de cele mai multe ori, adusă, de cei din afară, la acelaşi numitor. Printre aceştia, tânărul Desfossés, cel care-i fusese trimis consulului francez Daville drept „sfetnic şi ajutor", fire cu totul diferită de a lui, pe care n-a încetat niciodată, cât au colaborat, prin forţa lucrurilor, să-l privească „bănuitor şi oarecum ostil", deşi, în sine, recunoştea că este „fără îndoială înzestrat" şi „nu se putea opri să nu-i admire curiozitatea intelectuală, uluitoarea memorie, spontaneitatea în vorbire, mintea ageră şi într-o continuă efervescenţă. Era de-a dreptul speriat de atâta energie dezlănţuită pe care nimeni nu o putea stăvili sau descumpăni". Supranumit de cei din târg „consulul cel tânăr", Desfossés ştie să se apropie de orice categorie de oameni şi să se facă imediat plăcut, iar atitudinea lui, curiozitatea ce-l caracterizează permanent constituie pretext narativ spre a-l purta pe cititor prin universul lumii romanului: „stătea îndelung să se uite la vreun ţăran care îşi cumpăra coasă, cum îi pipăie cu atenţie tăişul cu policarul bătătorit al mâinii, cum loveşte în mod repetat lama încovoiată de pragul de piatră, ciulind urechea să-i prindă sunetul, în sfârşit, închizând dintr-un ochi, privea în lungul

Mioara BAHNA

tăişului, ca şi cum ar fi luat ceva la ţintă, cercetând cât de bine şi de uniform este ascuţit. Intra în vorbă cu ţăranii şi cu femeile lor muncite, îmbătrânite înainte de vreme, interesându-se la ce preţ vând lâna îndesată în sacii din faţa lor, care păstra izul de stână. Ţărăncile se sfiau la început să-i răspundă, crezând că tânărul domn face haz de ele. Pe urmă însă, la stăruinţa cavasului, spuneau preţul şi se jurau că lâna e «moale ca mătasea», numai că i-ar mai trebui o spălătură. Se interesa, de asemenea, ce nume poartă diversele cereale şi grăunţe şi aprecia din ochi boabele fragede şi grele. Întreba din ce soi de lemn sunt meşterite mânerele, cozile de topoare, de sape, de târnăcoape şi de alte felurite unelte". Şi tot împreună cu el sunt cunoscute principalele figuri-reper ale bazarului: cantaragiul Ibrahim-aga, telalul Hamza şi „nebunul târgului", sporind pitorescul întregului.

Panorama lumii bosniace prin care umblă neobosit „consulul cel tânăr", înainte de a părăsi locurile de la întretăiere a Apusului cu Răsăritul, se configurează din semne ale *creşterii şi descreşterii*, ale succesiunii inevitabile a gloriei – individuale ori colective – şi decăderii, între care nu lipsesc, fireşte, nici nuanţele, materializate oximoronic, aşa cum amintitul admirat de mulţi Ibrahim-aga, îl bate pe un ţăran venit la piaţă să vândă cozi de secure, fiindcă le-a rezemat de zidul geamiei, gest din care răzbat tensiuni latente, vechi: „Da' ce credeai tu, porc neruşinat, că zidul geamiei e făcut ca să-ţi rezemi tu de el dârjalele scârnave? Bagă de seamă că aici încă nu bate clopotul şi nu sună trâmbiţa ghiaură, pui de lele ce-mi eşti!"

Prin tehnica *povestirii cu sertare*, pe lângă naraţiunea centrală, sunt aduse în prim-plan, episodic, mulţime de alte poveşti de viaţă ori doar secvenţe ale acestora.

Personajele trăiesc pe mai multe planuri – în afară (în familie, în societate, pe cel al îndatoririlor de serviciu…) şi în sine, căutând, din necesitate să atingă un soi de catharsis scriind, reflectând asupra celor trăite…

Pe de altă parte, discuţiile dintre consul şi secretarul său relevă aspecte ideologice definitorii pentru epoca lor, accentuate de personalitatea fiecăruia şi de apartenenţa la generaţii diferite, pentru că, spre exemplu, în timp ce Daville este reţinut, echilibrat, prin educaţie, dar şi din pricina unor limite structurale, colaboratorul lui mai tânăr nu are inhibiţii, tot ca urmare a felului de a fi şi a educaţiei, drept care Desfossés îi mărturiseşte, spre exemplu, consulului care îl avertizează să nu mai colinde ţinutul atât de mult, inclusiv din cauza drumurilor proaste, că a înţeles că bosniacii – creştini şi musulmani – nu doresc drumuri, de vreme ce prin ele ar deveni vulnerabili, expuşi invaziilor, iar replica lui Daville că sunt nişte „popoare înapoiate", cu o „răutate înnăscută" este prilejul pentru tânărul secretar să-i arate o altă perspectivă asupra celor expuse: „răutatea sau bunătatea unui popor este rezultatul împrejurărilor în care trăieşte şi se dezvoltă. Nici noi nu construim drumuri din îndemnul inimii noastre bune, ci pentru că ne-mpinge nevoia".

Amintitele deosebiri se manifestă şi printr-o neobosită dorinţă, poate inconştientă, a mai tânărului francez de a căuta să aibă mereu ultimul cuvânt, spre neplăcerea interlocutorului său: „Aşadar, construim drumuri împinşi de răutatea noastră, iar ei, împinşi de răutatea lor, le urăsc şi le distrug atunci când pot". Dialogul care urmează este cât se poate de relevant:

„- Mergi prea departe, tinere prieten!

- Nu, viaţa e cea care merge departe, mai departe decât putem noi vedea. Eu îmi dau silinţa doar să explic anumite fenomene izolate, deoarece nu izbutesc să înţeleg totul.

- Nu totul poate fi explicat şi înţeles (…).

- Chiar dacă nu se poate, trebuie încercat întruna".

În plus, o preocupare a consulului este literatura, însă, ca în toate domeniile pe care le-a slujit (presă, diplomaţie…), nici acolo nu excelează şi nici măcar nu are posibilitatea să fie criticat, scrierile lui nesuscitând absolut nicio reacţie. Referirile la această pasiune a

personajului sunt prilejul pentru scriitor de a-şi expune o seamă de opinii privitoare la actul creator: „Ca toţi scriitorii lipsiţi de talent şi chemare, Daville îşi închipuia că cineva poate deveni poet condus de o serie de operaţii conştiente ale spiritului şi că în creaţia poetică poţi afla considerare sau recompensă pentru necazurile şi încercările cu care te împovărează viaţa". Însă durerea şi mai mare i-o provoacă secretarul său care, deşi se declară nepreocupat de acest domeniu, îi recită versuri chiar de preferatul lui, Boileau, făcându-l să creadă, jignit, că tânărul este dintr-o generaţie „diabolic de intrepidă", căreia nu-i plac versurile, dar le ştie pe de rost şi le „minimalizează şi bagatelizează, vrând să reducă totul la ceea ce e mai rău şi mai josnic în om".

Mai mult, dacă pentru Daville lumea bosniacă este execrabilă („în Travnikul acesta şi la o sută de mile în jurul lui nu afli decât acelaşi deşert mocirlos, populat cu aceleaşi mizerabile fiinţe împărţite în două categorii: călăi şi martiri, iar noi suntem nişte năpăstuiţi nevoiţi să trăiască în mijlocul lor"), secretarul lui observă cu totul alte aspecte, mult mai profunde, fiind o sursă deosebit de bogată de informaţii cu privire la Bosnia (despre care scrie o carte): „azi, în drum spre Kalibunar, am dat peste un loc unde ploile au surpat taluzul şoselei. La vreo şase coţi adâncime se puteau vedea, ca nişte straturi geologice, una peste alta, vestigiile drumurilor ce treceau altădată prin văiuga asta. Pe fund, lespezi masive, urme ale şoselei romane de odinioară, cu vreo trei coţi mai sus, resturi din caldarâmul medieval şi, în fine, pietrişul drumului turcesc din zilele noastre. Astfel, mi s-au înfăţişat, într-o secţiune transversală întâmplătoare, două mii de ani de istorie umană şi, în ei, trei epoci îngropate una sub alta". Mesajul transmis prin personajul care nu vizează interese decât pur de cunoaştere, spirituale, este transparent, verosimil, scriitorul scoţând în felul acesta în evidenţă aspecte ce constituie valorile lumii sale.

În cronologia naraţiunii, venirea, la un an

Mioara BAHNA

după consulul francez, în Travnik, a consulului austriac (Josef von Mitterer), după ce i se fac multe şicane de către oamenii celui dintâi (ajutaţi de vizir) sporeşte peisajul uman al aşezării şi al zonei. Fiecare dintre cei doi reprezentanţi a două mari puteri, prin care acestea îşi exercită influenţa în regiune, desfăşoară tot soiul de strategii spre a-şi pune omologul – şi, concomitent, adversarul – în dificultate.

Portretizat atent, austriacul are, ca şi francezul, o personalitate cu bune şi mai puţin bune, dar şi cu o viaţă de familie frământată, alături de o soţie aparte, la care se adaugă un anturaj, volens nolens, deosebit, mai ales prin secretarul şi interpretul lui, diabolicul adesea Nikola Rotta, cocoşat, inteligent, plin de frustrări, de complexe şi de ambiţii pe măsură, a cărui poveste de viaţă ocupă unul dintre „sertarele" întregului cărţii.

Etalarea evenimentelor vieţii personajelor alternează cu ample descrieri ale locurilor unde se petrec. Se vorbeşte, de pildă, despre urâtele iernii travnicene, făcându-se referiri la felul cum îşi duc viaţa în atari condiţii toate categoriile sociale: într-o recluziune caldă, îndestulătoare, confortabilă – cei bogaţi, şi, la polul opus, priviţi empatic, ceilalţi.

Culoarea lumii romanului este amplificată prin prezenta unor figuri nu neapărat stranii, dar atipice, în contextele în care trăiesc, care le completează nota de originalitate, aşa cum este, spre exemplu, „haznadarul Baki", sosit la „Conac" (sediul vizirului, oricare ar fi), odată cu schimbarea autorităţii locale otomane, un ins de o avariţie absolut proverbială: „holtei fără prieteni, Baki ţinea de ani de zile contabilitatea vizirului, conştiincios şi meticulos de felul lui, economisind orice gologan cu o cerbicie de avar maniac şi apărându-l de toată lumea, inclusiv de vizir. Întreaga sa viaţă, lipsită de satisfacţii, ca să nu mai vorbim de fericire, şi-o dedicase veneraţiei de sine egoiste şi luptei împotriva oricărei cheltuieli, indiferent unde şi pentru cine. Rău până la cruzime, nu trăgea niciun folos de pe urma acestor răutăţi, căci nu-i

Mioara BAHNA

cerea nimic altceva vieţii decât prilejul de a-şi exercita răutatea”.

Aşadar, în romanul lui Ivo Andrić, a cărui acţiune îşi are epicentrul în oraşul Travnik, unde trăiesc turci, evrei, sârbi, ţigani, fiecare cu propria credinţă, fără ca această stare de fapt, multietnică şi, implicit, multiconfesională, să aibă consecinţe prea grave asupra locuitorilor care, de-a lungul timpului, au învăţat să se tolereze, dar şi să se ucidă, după împrejurări, fără ca, oricare ar fi consecinţele, să le perceapă ca devastatoare, este supuse atenţiei cititorului o lume care în permanenţă pare a trăi la răspântie de civilizaţii, de credinţe, drept care intrigile, culisele istoriei par a se antrena aici spre a se răspândi mai apoi acolo unde au mai mult loc să se desfăşoare. Şi, totuşi, cei din Travnik simt / cred că oraşul lor este centrul universului, pe care vor să-l păstreze neschimbat, cu toate ale lui: linişte, violenţă, necazuri mai mari sau mai mici, bucurii pe măsură… Peste felul de a fi al oamenilor se aşază însă autorităţile, iar la cest moment de început al secolului al XIX-lea, Bosnia aparţine încă Imperiului Otoman care a ajuns departe de gloria de altădată, apropiindu-se de încheierea reprezentaţiei de pe scena istoriei, dar capabil să găsească încă destule resurse, încât să mai poată ţine în ascultare, prin violenţă, în primul rând, oameni şi locuri. De aceea, autoritatea supremă este reprezentată, pentru localnici, de un vizir trimis de la Istanbul, stăpânul care face legea în zonă, adaptând acţiunea oficială cu propriile capricii. În consecinţă, în cei vreo şapte ani, cât durează acţiunea romanului, trei viziri se perindă pe la „Conacul” de unde este condus Travnikul. Fiecare este un ins cu o fire aparte, inconfundabilă chiar, şi consecinţele acestora asupra vieţii oamenilor sunt pe măsură.

Ca urmare, aşa cum apare în carte, Bosnia dă impresia unei enclave unde pitorescul şi tragicul coexistă, fiind însă înconjurată de o lume obişnuită, care, departe de a o ignora, nu încearcă să o schimbe, fiindcă nu ar avea nici un succes, câtă vreme scoate la înaintare mai ales o înţelepciune (multi)milenară, pentru

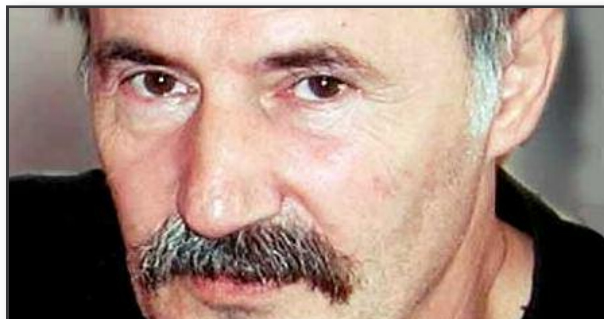

Castelul Travnik

care, în prolog, stau mărturie bătrânii bei, imagini ale stabilităţii spirituale. Cu toate acestea, aici îşi face mereu apariţia câte ceva care o tulbură, o pune pe jar, însă, oricât ar dura un asemenea intermezzo, atmosfera Bosniei, cu tot ce o caracterizează, acoperă totul, spală reziduurile şi viaţa se continuă pe cele două inevitabile paliere: la vedere şi în adâncime unde sapă, face galerii şi pregăteşte noi şi noi ascunzişuri spre a rezista asalturilor oricărei schimbări din afară.

Dincolo de acţiunea propriu-zisă, de frământările, dramele prin care viaţa şi moartea sunt puse deseori în balanţă, romanul lui Ivo Andrić prezintă o lume de poveste, pentru care Travnikul – „acest domnesc oraş ce n-are seamăn pe lume” – este tărâmul tuturor posibilităţilor, rupt de trecerea timpului, de restul Europei, amintind, mutatis mutandis, de „slava stătătoare” a Isarlâk-ului barbian: „În vremea asta, în Europa se purtau bătălii nemaivăzute ca amploare şi grozăvii, ale căror urmări istorice nu puteau fi anticipate. La Istanbul loviturile de stat se succedau, erau detronaţi sultani şi-şi pierdeau viaţa mari-viziri”.

Virgil DIACONU

Biserica veche din Moldoveni, ctitorită de Marele Vornic Barbu Ştirbei, este lăsată în paragină

Trei autori, George-Mugurel Voinea, Ali-Izi Bucur şi Dumitru Rusănescu, publică în acest an, la Editura CONTRAST, Bucureşti, albumul monografic „Biserica veche din Moldoveni cu hramul Sfântul Ioan Botezătorul şi Sfântul Nicolae. Un monument de cult, cultură şi istorie", o lucrare tipografică de lux (concepţia grafică Dan Niculescu, sponsor Iulian Achim).

Albumul dedică cele 156 de pagini bisericii vechi din satul Moldoveni. Satul aparţine comunei Izlaz, din judeţul Teleorman, şi este aşezat pe malul drept al râului Olt.

În pisania bisericii, scrisă cu litere chirilice, care este datată 18 iulie 1845, când „s-au săvârşit de zugrăvit", se specifică faptul că „această sfântă şi dumnezăească biserikă (...) s-au făcut de D. Marele Vorniku Barbu Ştirbei" şi că tot el este şi „proprietarul acestei moşii Moldovenii".

Biserica a fost construită între anii 1837-1845, din cărămidă, şi a înlocuit o biserică-bordei cu hramul Sfântul Nicolae. Bordeiul biserică era jumătate săpat în pământ, iar jumătate deasupra pământului. Partea de deasupra era din nuiele, lipită cu chirpici şi spoită cu var.

Din Monitorul Naţional al României (Partea I, Nr. 670 bis/1.X.2010) aflăm că „la început biserica a fost dreaptă ca o magazie, fără nicio turlă", iar acoperişul era din şindrilă. „Abia în anul 1896, adică după 59 de ani de la zidire, sub păstorirea preotului Radu Ciubuceanu, fiu al satului, s-a făcut o reparaţie radicală şi s-a acoperit biserica cu tablă". Totodată, s-a construit o turlă din lemn de brad, îmbrăcată în tablă galvanizată, deasupra pridvorului bisericii, după cum aflăm din acelaşi monitor.

Biserica este zugrăvită în frescă, în stil bizantin, atât în interior, cât şi în exterior. În exterior sunt pictaţi 33 de prooroci în picioare, în tehnica frescă, în registrul de sus, iar în partea de jos sunt redate scene din viaţa satului.

În prima parte a albumului monografic semnează articole de specialitate, memorii şi procese verbale, unele dintre ele în original, fotocopiate, dr. Ecaterina Ţânţăreanu, istoric, prof. dr. Viorel Chirea, preot-paroh Constantin Cazangiu, preot Leonida Pană, ing. Florin Măcinic, preot-paroh Radu Ciubuceanu, Alexandru Al. Plagino, şi alţii.

În perioada 1921- decembrie 1967 biserica a fost slujită de către preotul Constantin Cazangiu. Născut în Moldoveni (1892), preotul a fost licenţiat în teologie. El a scris, în anul 1949, un document de câteva pagini, numit Istoricul bisericii vechi, care este publicat în prezentul album.

Acelaşi preot, Constantin Cazangiu, se hotărăşte în anul 1936 să ridice o altă biserică, în apropierea bisericii vechi, a cărei construcţie este finalizată în anul 1987.

După o listă a preoţilor care au slujit biserica, 12 la număr, aflată la sfârşitul albumului, deduc că ultimul preot, Nicolae Popescu, a păstorit în perioada ianuarie 1983 - 1 septembrie 1990. Aşadar, după septembrie 1990, în biserică nu s-a mai oficiat nicio slujbă. Şi probabil că acesta a fost momentul în care biserica a fost abandonată, iar pe uşa ei s-a pus lacătul uitării.

Frescele ei, altă dată pline de viaţă şi culoare, încep să se degradeze. Deşi biserica este declarată monument istoric de importanţă naţională categoria A şi este

cuprinsă în „Lista monumentelor istorice, 2010” (vezi Monitorul Naţional al României, citat mai sus), restaurarea bisericii nu mai interesează pe nimeni.

A doua parte a albumului monografic, de 81 de pagini, se constituie din reproducerea frescelor interioare şi exterioare ale bisericii, atât cât a mai rămas din ele, pentru că timpul le-a degradat în bună parte, mai ales pe cele exterioare.

Cred că scopul editării monografiei-album este dublu. Pe de o parte, autorii îşi propun să recupereze şi să conserve prin imagine tot ce se mai poate recupera din minunăţia bisericii vechi, iar pe de altă parte, ei vor să trezească atenţia autorităţilor în drept care au căderea să restaureze acest monument istoric. În acest sens pledează atât profesoara Ali-Izi Bucur, în

Virgil DIACONU

prezentarea sa dinspre început, cât şi dr. Ecaterina Ţânţăreanu, istoric, în articolul dedicat bisericii: „Biserica «Sf. Ioan Botezătorul» din Moldoveni, deşi este monument istoric valoros, (…), a fost scoasă din cult şi lăsată să se degradeze în timp (…)”. Tot întru salvarea bisericii, primarul Ion Gheorghe Cătălin Geară şi Consiliul Local al comunei Izlaz au aprobat întocmirea unui studiu de fezabilitate necesar începerii lucrărilor de restaurare şi consolidate a lăcaşului de cult. Studiul este semnat de către arhitectul Paul Valentin şi colectivul de elaborare.

Readucerea bisericii la strălucirea de odinioară este susţinută şi de către P.S. GALACTION, Episcopul Alexandriei şi Teleormanului, într-un text pe care acesta îl semnează, în paginile care deschid monografia.

Serghie BUCUR
Mihai Viteazul şi arta diplomaţiei

Eminentul profesor de Istorie, Ion C. Petrescu, cadru didactic al Colegiului Naţional „Mihai Viteazul" din Ploieşti, îmbogăţeşte literatura de gen, cu o lucrare de impresionantă anvergură ştiinţifică şi educativă (da: educativă, înainte de toate!). Un veritabil bildungsroman – acest studiu istoric intitulat MIHAI VITEAZUL ŞI ARTA DIPLOMAŢIEI! Cartea a apărut la editura Premier, în anul 2010, într-a X-a ediţie!

Asiduu cercetător şi autor ale vieţii şi faptelor marelui voievod prim-unificator al provinciilor româneşti: Valahia, Moldova şi Transilvania, profesorul Ion C. Petrescu fundamentează, de la o ediţie la alta, temeiurile ulterioarei Românii Mari, temeiuri care au imprimat forţa ei centripet-statală, vreme de peste 5 veacuri. Fundamentare de o probitate indiscutabil academică, pe care istoricul Ion C. Petrescu ne-o confirmă prin succesivele reeditări ale vastei lucrări, „Mihai Viteazul şi Arta diplomaţiei". Domnia sa, aflăm din notele reproduse în ediţia de faţă, urmăreşte, de la 12 iunie 1997 – când a tipărit prima ediţie, „Canonizarea lui Mihai Viteazul, dar (şi) să fiu trecut în Cartea Recordurilor (Guinnes Boock, n. m.). Recordul mondial aparţine lui Erich Zölner, cu 8 ediţii ale Istoriei Austriei, de la începuturi până în prezent" (p. 318).

Însemnătatea şi valoarea volumului „Mihai Viteazul şi Arta Diplomaţiei" – artă a celui de-al „treilea împărat în Europa Evului Mediu", recunoscut de egalii lui, adversari de moarte – împăraţi, sultani şi regi, pe care profesorul Ion C. Petrescu îl plasează – după vrei 30 de ani de trudă şi oprelişti – în contextul impunerii provinciilor valahă, moldavă şi transilvană, în devenirea lor ca naţiune română, garantează nu numai accesul la recordul destăinuit de autor, dar şi unicitatea lucrării, în contextul naţional şi internaţional al începutului de secol XXI! Ecourile – de o maximă rezonanţă – sunt consemnate într-o sinteză, prezentă în ediţia de faţă, sub semnături excelentissime: acad. Ştefan Ştefănescu, C. D. Iscru, Gheorghe Marinică, Marian Chirulescu, Dan Culicovski, Theodor Marinescu, Ghe. F. Nedelea, dr. Constantin Dobrescu, col. Gh. Calcan, Viorel Cojocaru, Paul D. Popescu, Eduard Ioan Rădună, Ioan Popescu, Loredana Şerban, Raluca Jilăveanu, Luiza Rădulescu Pintilie, preot Bogdan Georgescu, Bogdan Stoicescu, precum şi de revista de specialitate MAGAZIN ISTORIC, în numeroasele ei ediţii.

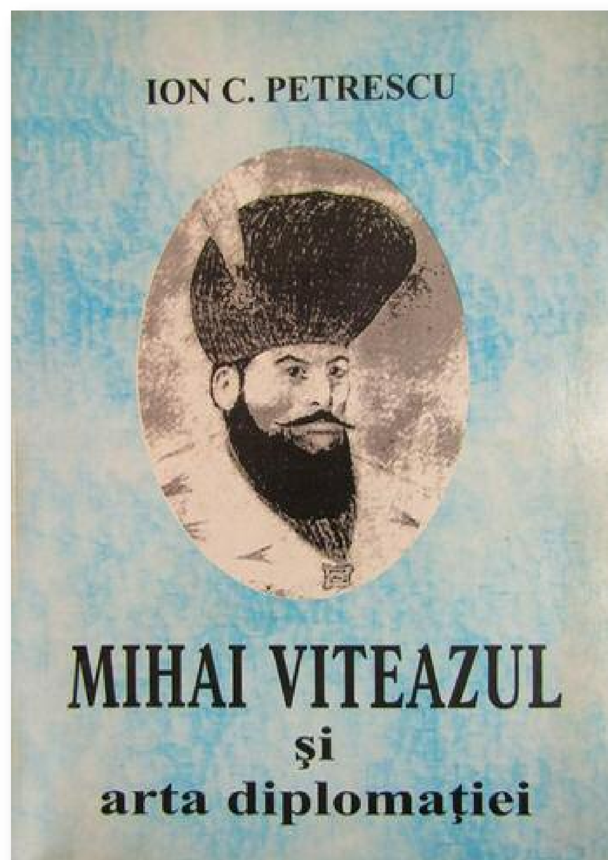
Complexitatea cărţii rezidă din comprehensiva ei alcătuire, cele 4 părţi structurează conţinutul în ritmul evoluţiei Europei medievale, aflată la cheremul imperiilor în dispută pentru supremaţie, implicit asimilarea celor trei teritorii locuite de români. Să avem în vederea doar partea a II-a, în care autorul aşează Valahia / Ţara Românească, în Relaţiile cu Spania, Anglia, Franţa, Sfântul Scaun, Statele Italiene, Transilvania, Moldova, Polonia, Statul Rus, Hanatul Crimeii, popoarele balcanice, cu imperiile Otoman şi Romano-German. Acribia cercetării în elaborarea cărţii, uimeşte, spre exemplu, prin capitolul XVII – Relaţiile cu Imperiul Romano-German, care este motivat prin... 557 de note de subsol!

Scrisă cu argumente indubitabile, rod al cercetării fundamentale acerbe, ediţia a X-a a volumului „Mihai Viteazul şi Arta diplomaţiei" ţinteşte epopeea integrării europene a celor

Serghie BUCUR

trei voievodate, de acum o jumătate de mileniu, într-un teritoriu românesc de sine stătător, prin voinţa politică şi militară a viteazului Rex Restituio Daciae, Mihai. Extinsă prin câteva capitole inedite, lucrarea aduce noile descoperiri ale autorului, pe spaţiul paginilor 157 – 236, capitolul XVII, „Relaţiile cu Imperiul Romano-German", 252 – 265, capitolul XIX, „Recorduri, Premiere, Realizări – în loc de Concluzii", în paginile 285 şi 289, din nou pe intervalele 303 – 304 şi 313 – 310, „Actualitatea lui Mihai viteazul". Capodopera ilustrului istoric prof. dr. Ion C. Petrescu întruneşte rigoarea şi elocvenţa demonstraţiei prin acte şi documente, în ediţia de faţă, inedite, cercetate în arhive autohtone şi europene, cu argumente / mărturisiri ale unor recunoscuţi istorici de notorietate mondială. Arta relatării domină o construcţie cu virtuţii ştiinţifice capitale. Tratatul – adică toată seria celor 10 ediţii, atinge proporţiile unei astfel de lucrări, în jur de 3000 de pagini, consolidate cu o avalanşă de note explicative, se constituie într-o scriere epică acaparantă, aidoma unui monumental roman al genului.

Actualitatea ediţiei a X-a a studiului „Mihai Viteazul şi Arta Diplomaţiei", este cu atât mai oportună, cu cât ISTORIA ROMÂNIEI trebuie, repet: trebuie învăţată curent, în Şcoala Elementară, în Gimnaziu şi în Liceu, ca şi în Facultăţi, pentru a pregăti un popor – după 1990, dezbinat şi prostit cu premeditare, de guvernanţi, autorităţi şi mediile de informare! – cu un acut şi viguros spirit al apărării identităţii şi independenţei naţionale – aşa cum ungurii îşi apără Ungaria Mare (din 4 iunie 1920, cu ochii pe Ardealul Nostru şi, din 1990, pe enclava Har(ghita)-Mu(reş)-Cov(asna), aşa cum francezii vor ca Franţa să fie numai a lor, aşa cum germanii îşi apără naţionalitatea, ca şi ruşii, ca şi englezii (oho!), ca şi spaniolii, italienii şamd. De 21 de ani, politicienii ajunşi în ministerul Educaţiei, şi-au etalat, din rău în mai rău, imbecilele „reformări" anti-româneşti, într-o deşănţare ce au dus şi duc la escamotarea adevărurilor pe care au stat barbarele

smulgeri de teritorii, la ruleta puternicilor epocilor, în contra stabilităţii neamurilor contopite într-unul singur şi indivizibil: cel românesc! Ne este zilnic pus sub ochi iredentismului maghiar, cu o obrăznicie care umileşte România! Iar haitele politicianiste nu văd, nu vor să vadă revanşardele pretenţii ale adepţilor Coroanei Sfântului Ştefan!!! Pentru a nu pierde puterea şi imensele privilegii!!! Toţi aceşti miniştri ai Educaţiei, în haită nesfârşită cu udemereul, au dărâmat şi dărâmă rostul fundamental al Istoriei României, în educarea naţiunii, călcând în picioare înfăptuirile giganţilor Spiru Haret şi Nicolae Iorga – care au gândit şi au zidit europeneşte spiritul românesc, de pe la finele secolului XIX şi până la intrarea în România a tăvălugului bolşevic! Ei bine, apariţia acestei lucrări, inspirată de impresionanta luptă şi jertfă a celui mai însemnat voievod şi general român, cum ni l-a întemeiat în nemuritoarea lui carte, „Românii supt Mihai Viteazul", Nicolae Bălcescu, nu îi este îngăduit ministrului

Serghie BUCUR

Funeriu şi iresponsabililor din prejma lui, să o ignore!

Opera politică şi militară a Marelui Voievod al Unirii de la 1601, comportă o reconsiderare ştiinţifică irefutabilă, odată pentru totdeauna, prin menirea pentru care există Academia Română şi instituţiile abilitate, întru publicarea întregii Istorii a României, fundamentând inclusiv perioada 1592-1601, în contextul Ardealului categoric românesc! În sprijinul cărei lucrări, cartea prof. dr. Ion C. Petrescu aduce proprii şi autentice contribuţii.

Nelipsit din paginile amplului studiu ionpetrescian, Nicolae Bălcescu nu poate absenta nici din demersul nostru. Prin urmare, să luăm aminte cu pioasă recunoştinţă la jertfa impetuosului principe valah, faţă de care singurul român care a năzuit scoaterea ţărănimii din sărăcie şi a Principatelor dunărene, de sub turci, habsburgi şi ruşi, posteritatea a uitat profund sacrificiile lor; că întâiul a murit ucis mişeleşte, de mercenarii lui Sigismund şi Andrei Bathory (în uşa cortului său, în bivuacul de pe Câmpia Turzii, în dimineaţa zilei de duminică, 19 august 1601), iar al doilea, a murit într-o mizeră odaie de hotel al insulei Palermo, Alla Trinacria (în seara de 29 noiembrie 1852), părăsit de confraţii de ideal, respins a se întoarce acasă, de refuzul lui vodă Barbu Ştirbey!!! Primul pusese piatra de temelie a întâiei Uniri a celor trei voievodate, al doilea, „piatra de temelie a unităţii naţionale!"

Geneza restituirii conştiinţei naţionale şi a lumii, a înfăptuirii Craiului / Împăratului Mihai, comparabilă doar cu fapte similare ale unor „Ahile, Hector, Leonidas – eroul de la Termopile, Hanibal, Temistocle – eroul de la Salamina, Alexandru Macedon, Moise, Wlenstein, Caius Iulius Cesar, Belizarie, Epaminondas, Alcibiade, Iancu de Hunedoara şi Napoleon Bonaparte" (p.266), se regăseşte în contextul aşezărilor statale şi al grăbirii independenţei lor, argumentată în paginile acestei cărţi, cu rigoare minuţioasă şi demonstraţie rezistentă. Pe răstimpul redactării celor 9 ediţii – prima, în 1997 – distinsul autor îmbogăţeşte argumentările cu dovezi bazate pe cercetări inclusiv în arhivele Vaticanului (centrul catolicismului etern opus creştinătăţii de rit ortodox). Structurat pe 4 părţi, cartea îmbină o problematică savant examinată, ediţia de faţă atingând maxima performanţă a temei abordate. În 300 de pagini, devenim martorii unui excurs istoric excepţional. Împotriva rapturilor şi a agresiunilor injectate cu ură, de cele trei imperii – Rusia, Turcia şi Austro-Ungaria – , în spiritul celui mai patriotic principiu naţional: Patrie & Onor!!!

Petronela APOPEI
Trei autori şi magia cuvintelor

Un FIR – IȚĂ de cuvânt în CARP(e) diem

„Da, aşa cred eu, fericirea se trăieşte, mai exact spus se consumă. Sigur se consumă! Şi numaidecât proaspătă, fiindcă ea este entitatea care nu poate fi conservată. Singura care nu se poate păstra, indiferent cât de mult ar prisosi vreodată cuiva", susţine cu argumente Firiţă Carp, autorul volumului „de prietenie şi suflet", „Timbre de lipit pe suflet", apărut în 2018, la Editura UZP, din Bucureşti.

Un fin analist al sufletului, un altruist, un meşteşugar al vorbelor, orfevrier al cuvântului, autorul este posesorul unei impresionante şi valoroase colecţii de „timbre" care au valoarea unor diamante, deoarece prietenia e o floare rară, este modalitatea de apropiere de divinitate, de suflet.

Beneficiind de un albastru infinit de deschidere sufletească, „filatelistul" Firiţă Carp dăruieşte lumii colecţia lui de „timbre" (o comoară) pe care nu o păstrează în intimitatea spaţiului său sufletesc, ci o scoate la lumină drept veritabile perle literare.

După cum bine se ştie, aplicarea unui timbru pe o scrisoare, pe un plic, le conferă acestora zborul către destinaţie.

Dar care este destinaţia scrisorilor timbrate ale lui Firiţă Carp? Sufletul... acest har divin cu care am fost înzestraţi, acest generator de emoţii şi sentimente dintre care se detaşează inebranlabil prietenia.

„Timbrele" sale se lipesc „pe suflet" având drept destinatari sufletele cititorilor cărora îşi devoalează preaplinul sufletului său.

Fiecare „timbru" este un portret realizat minuţios, cu precizia unui ceasornicar, iar lumea în care fiinţează „subiectul" este o chestiune de logică (şi matematică).

Incipitul sau ipoteza te duc înspre zona unei ghicitori (în proză), prezentarea unui loc sau timp (adevărate descrieri literare) introduc cititorul într-o zonă confortabilă, plăcută, familiarizându-l cu ceea ce va urma.

Luminozitatea textului descriptiv („atâta lumină pentru noi din Marea Lumină a universului") conduce lectorul într-un timp aproape ireal („L-am întâlnit demult-demult, când timpul părea a avea o răbdare nesfârşită cu noi şi cu toate îndeletnicirile noastre") şi induc starea de deducţie şi descoperire.

Scrierile lui Firiţă Carp sunt enigmatice („Aş fi vrut să vorbesc despre disciplina scrierii şi indisciplina metaforei") şi provocatoare, creând cititorului impresia că va trebui să soluţioneze un caz, pentru a descoperi „făptaşul", deci îl transformă pe temerarul cititor într-un „Detectiv" în stare să descopere cine este cel căruia i se atribuie calitatea de Prieten.

Pe măsură ce înaintezi pe firul epico-liric, găseşti atributele celui pus în discuţie (şi purtat în suflet). Început secretos, ipotetic... final şi caz soluţionat (cu lumină şi multă dăruire).

Ineditul scriiturii sale face ca acest volum să devină adevărate pagini de istorie literară, deoarece toţi cei menţionaţi sunt oameni ai Cuvântului, care scriu sau care diseminează (într-un fel sau altul) Cuvântul.

Fiecărui personaj creionat cu lumină i se atribuie metafore inedite, pseudonime, prin

Petronela APOPEI

care va fi uşor de identificat din arealul roditor al scriiturii.

Câteva pagini consistente îi sunt dedicate bunului său prieten, confrate întru „arma peniţei”: „Ştefan Mitroi, care îşi împlineşte menirea mângâind neobosit sufletele semenilor”, acest „vehicul divin, care ne aduce cuvinte dinspre dumnezeire” şi pe care îl menţionează ori de câte ori are ocazia.

Într-o desfăşurare de forţă, „cazuri de rezolvat” sau poveşti (de viaţă) în acest volum sălăşluiesc şi fiinţează mănunchiuri de raze, ce stau sub titluri metaforice şi care îţi taie răsuflarea.

Ca pe o scenă se perindă prieteni de suflet ai autorului: „Aducătorul de senin” – Teo Pălan, „Alin” – George Cătălin Covaşă, „Alt meşter Manole” – Mircea Manole, „Armonie şi extaz” - Miron Manega, Doru Dinu Glăvan; „Cavalerul de Maltezi” – Florin Ciocea („Veritabil cavaler al metaforei!”), „Cărăuş de lumină” – Marin Mândrilă; „Cel mai” – Florin Dochia („Ferment cultural de excepţie, a clădit şi condus reviste, a moşit cu generozitate maximă producţii literare ale altora, a alergat şi aleargă peste tot unde cuvintele care zidesc frumosul îl invită. Iar scrisul său, în general, dar mai ales cel seamănă metafore cu nemiluita, se află acolo unde puţini, foarte puţini ajung.”); „însemn al iubirii” („Se scrie cu doi i la mijloc. ROŞIIANU, Ioan Romeo Roşiianu.”), „un om profund şi sensibil.” – Marian Nencescu; un „mare vrăjitor de cuvinte” – Gheorghe Dobre; „monument în lucru” – Emil Almăşan; „scriitor aparte” – Dumitru Augustin Doman; „inconfundabilul Poet” – Paul Spirescu; „fermentul fără de care multul, oricât de mult ar fi, ni se va părea întotdeauna puţin.” – Rodica Rodean; „acest rău al răilor cel bun, meşterul tipograf cu suflet şi mâini de aur, Petre Gavrilă!”; „Pupăciosul” – Ică Sălişteanu; „muzica sa nepământeană” – „ilustrul muzician” Eugen Doga; aflat „unde e patria, împătimit al graiului nostru” – Nicolae Dabija; „OM. Dar un om cu adevărat uriaş, un uriaş ce nu pare” – Doru Dinu Glăvan; „Vioara” – Mioara Bahna; Daniel Corbu; şi mulţi, mulţi

alţi truditori de vază ai Cuvântului.

Impresionantele scrieri ale lui Firiţă Carp înfrumuseţează viaţa cu viaţă, dar şi cu bogăţie sufletească de nedescris.

Un magician al cuvintelor, sub bagheta lui personajele reale capătă valenţe magice încrustate în lumina adevărului.

Deloc poveşti, dar îmbrăcate în mantie de poveste, ele vor dăinui în iubire de prietenie, în abandonul fin al prietenului în sufletul celor îndrăgiţi...

Băutor de licoare „albastră” („Uneori, dimineaţa, în loc de cafea beau câte o ceaşcă de albastru.”) consideră şi mărturiseşte: „A bea câte o ceaşcă de albastru, oricât de rar s-ar întâmpla, e un lucru tare bun. E ca un fel de îndrăgostire. Este, mai bine spus, ca lumina. Doare numai dacă lipseşte.”

Adevărat... Lumina, Iubirea şi Prietenia sunt... albastre...

Petronela APOPEI

Dimineţi de suflet

Postmodernistă de seara până în „Dimineaţa viselor de hârtie” (volum de poezie, apărut în 2022, la Editura „Detectiv Literar”, din Bucureşti) şi de dimineaţa până seara, poezia Dianei Trandafir te transferă într-o lume nouă, dar şi într-o realitate crudă, aceea a viselor care se resorb undeva în suflet, efemere precum hârtia atinsă de foc.

Într-o lume în care visele sunt estompate, irealizabile uneori (sau mai mereu) „o femeie nesigură/ o fiinţă oarecare/ ce are/ vrăbii sub gene şi/ câţiva nasturi descheiată sus/ la bust” (Hipnoză), dar extrem de tenace, luptă... cu lumea, cu prejudecăţi, cu toată fiinţa sa, până când îşi poate dezvălui puterea de a fi femeie, visătoare, poetă, descoperitoare de noi lumi, o pionieră în lumea veche şi nouă, totodată („şi începe îndată să scuture/ genele lungi/ ca două aripi de fluture”).

O poetă de o fineţe şi sensibilitate inegalabile, Diana Trandafir îşi creează o radiografie onirică („această sărbătoare onirică/ pe care numai eu am voie/ să o rescriu” – Ultima toamnă) proiectată în spaţiul sufletesc, şi cu sobrietate, eleganţă, dar şi sfială călătoreşte („Călătorie către altceva” – titlul primei părţi a volumului) ferm dinspre sufletul său înspre inimi primitoare de frumos („dimineaţa” dând startul unui nou răsărit, al unui nou început).

Din versul aşezat, înţelepţit, frumosul curge ca un râu într-o mare fecundă a sufletului său surprins într-un cânt melancolic, tributar timpului vremelnic şi ireversibil („într-o cafenea/ stă un domn şi bea/ dar nu bea cafea/ bea din viaţa sa/ Soarbe din licoare/ tinereţea care/ - delicată floare/ l-a durut prea tare” – Într-o cafenea).

Cu un uşor abandon („desculţ în apus/ printre versuri înzăpezite/ şi/ dezbrăcat de trecut/ rămâne pasul meu/ fără drum/ fără lut” – O zi) în năvodul unei singurătăţi („chiar dacă îmi dau seama/ că alunec printre închipuiri/ n-ar putea fi în alt fel/ Singurătatea mă apasă ca o piatră de moară/ înţeleg bine/ că liniştea se află acolo/ mereu lângă mine” – În ţesătura nimicului) sau în sinele său unic („Aşa că îşi strângea haina la piept/ iar de acolo ieşea un animal cosmic/ ce cunoştea bine frigul sau frica/ dar şi înţelepciunea şi zborul// Şi multe dintre întâmplările astea/ o aduceau cu picioarele pe pământ/ şi uneori/ chiar o făceau fericită” – Despre ea) poeta îşi creionează cu pasiune inebranlabilul vers, proiectând pe ecranul retinei cititorului un film în care rolul principal e chiar sufletul.

Cine n-a iubit? Poate laşii. Cine n-a trăit? Evident, cine n-a iubit.

Cine nu are amintiri, familie, temeri şi bucurii? Poate cine n-a văzut „fulgii de lumină” sau nu a avut „pumnul tău/ deschis/ spre lumină” (Mare şi ţărm – Marină II) sau nu a cunoscut aceeaşi „Soră viaţă” în multitudinea ei de faţete presărate de riduri de expresie sau de îmbătrânire („pietre nu sunt/ decât în inima ta/ peste inima mea au trecut/ cu foşnet nesfârşit/ valurile/ .../ Lava neagră vâscoasă / translucidă/ se scurge prin hublouri/ şi ne acoperă gurile/ frunţile” – Noaptea – Marină III).

Gentileţea poetei (cu prenume şi nume predestinate) creează imagini forţă, sub aparenta fragilitate ascunzându-se de fapt o luptătoare ale cărei arme sunt cuvintele, metaforele ce curg aşezat, dar sigur, puterea lor constând în crearea unor imagini vizuale de impact, fără vreo urmă de moliciune („Şi pentru că la capătul drumului/ nu era niciun pod/ realitatea/ a început/ să supureze imagini” – Punte interogativă).

Dintre aceste imagini covârşitoare se distinge „Casa” – acea casă a sufletului unei romantice („casa mea se află aproape de mare/ de aceea ea apune/ apare/ dispare/ după cum saltă luna”) ale cărei picioare „sunt blocate” sau merg „pe o plajă pustie” „Într-o după amiază ploioasă” în care „petale de trandafir ţeseau un covor/ în care mi se încurcau de tot/ gândurile”.

Conştientizarea rolului creatorului şi al creaţiei este un alt punct forte al poemelor sale („pe aripile timpului rodesc simţiri şi culori”) îndrituind-o să-şi schiţeze chiar un „Autoportret” („nu sunt o fiinţă/ indescifrabilă/ sunt chinuită la fel ca şi voi/ atât de fericirile cele dintâi/ .../ sunt un trunchi/ cu şapte ferestre ovale/ ce se deschid rând pe rând”) destul de sever şi care denotă eternul perfecţionism.

Călătorind dinspre şi înspre lăuntrul său, poeta Diana Trandafir se aseamănă unei mări liniştite, dar foarte adâncă, de unde răzbat şi răbufnesc poeme („Alge muzicale”) risipindu-se calină „în mii de stropi de mătase” sau fiind

binefăcătoare celor din jur („Într-un târziu, îi cerşeau apă norii/ ea îşi aduna valurile, vânturile/ şi pescăruşii,/ se apuca să tocmească vapoare/ şi începea să hrănească tot cerul/ numărând pe degete/ sorii” – Marea).

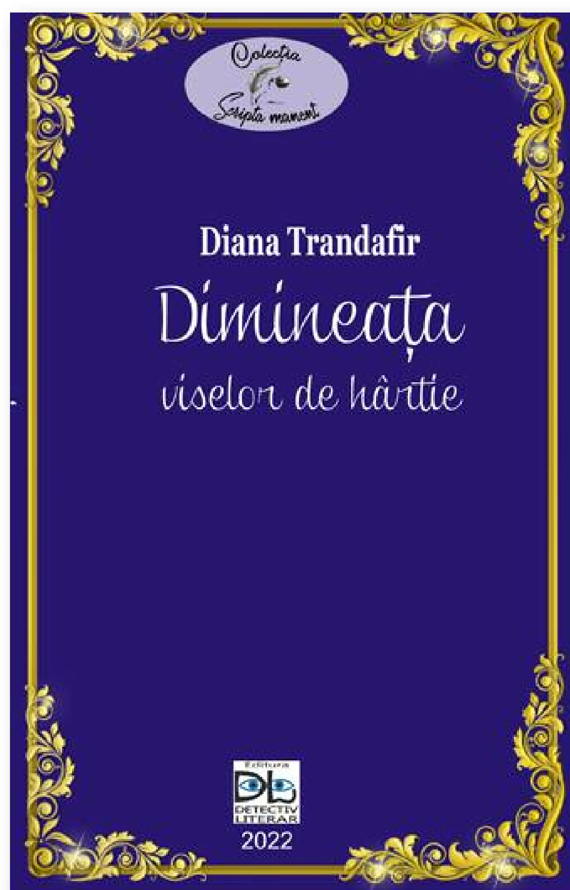
„Regăsirea” în iubire, dorinţa de configurare a sferei de yin şi yang este o axă pe care fiecare om trebuie să-şi constituie existenţa („nu m-ai lăsat nici să rămân nici să plec/ în uitare/ .../ nu mă laşi nici să-ţi vorbesc/ nici să-ţi scriu/ ultima mea consolare/ ar fi să te văd suferind/ însă iubirea neîmpărtăşită nu doare/ undeva pe umărul drept am ca semn/ o frunză de stejar sângerie/ nu se putea întâmpla/ să nu mă poţi alege pe mine/ decât numai ţie”).

Creatoare de (prea)frumos, Diana Trandafir este o expertă în mânuirea cuvintelor, transfigurând realitatea în poeme dezvăluind o parte din tainele lumii dintre care se desfăşoară cea mai frumoasă taină, iubirea („nu eram/ decât când ne priveam/ dar ştiam – nu ştiam/ în răstimpuri glumeam/ şi scrâşneam/ şi cerşeam/ şi otravă râvneam/ lângă coastă închis/ prinşi aşa ca în vis/ cercului circumscris/ dinlăuntru muream/ ne luam/ ne dădeam/ apoi iarăşi cerşeam/ şi apoi/ iar creşteam/ între lumi/ reînviam” – Plus şi minus) care face o femeie, mai ales, încrezătoare şi incredibil de frumoasă („Am stat aproape de tine până când/ am devenit femeia care îşi spune în şoapte/ numele/ repetat la infinit/ ca o mantră” – Din iubirea ta nu se poate ieşi).

Prin jungla sentimentelor din care se iţeşte „Frica”, dragostea îşi dezvăluie feţele sale („dragostea e o femeie/ care atunci când e trădată/ se întoarce cu faţa la perete şi plânge” – Dimineaţă incendiată) iar protagoniştii trăiesc acut desăvârşirea prin ea („vom împărţi covrigi cu sare la cină/ .../ Îmi vei spune apoi că ochii mei sunt/ doi sori abia ieşiţi din captivitate/ ce vor să intre împreună cu tine/ în înserare/ poate în noapte” – Mimetism) în „Viaţa” care „e un beţiv care nu mai ştie să cânte/ pentru că a uitat despre/ ce poate fi omul vesel sau trist” (A mai trecut o ploaie).

Extrem de subtilă în scriitura sa, poeta Diana Trandafir foloseşte simbolul ca şi temelie a construcţiei demersului liric, predilecţia către simboluri fiind evidentă şi incontestabilă (îngerul – inspiraţia, talentul, divinitatea; marea – profunzimea sufletului, imensitatea

Petronela APOPEI

sentimentelor; ochii – ferestrele sufletului, adevărul, cunoaşterea şi autocunoaşterea; omătul – puritatea; „pui de stele” şi luna – partea feminină a sufletului omenesc, inspiraţia, romantismul, frumuseţea; frunza de stejar – puterea, corectitudinea, verticalitatea, libertatea; dimineaţa – începutul; întunericul – noaptea, sfârşitul; visul – fuga în subconştient şi inconştient; hârtia, fluturele – efemeritatea; trandafirul - unicitatea).

Desigur apar şi simbolurile cromatice: galben (încrederea), albastru (cerul, marea, divinul, introvertitul, autocunoaşterea, cunoaşterea), dar şi cele aparţinând numerologiei: cifra karmică şapte („Şapte sute şapte silabe”) sau nouă (număr angelic).

Aflată într-un moment al înţelepţirii şi bună cunoscătoare a propriului suflet, dar şi al sufletului lumii, poeta se autodepăşeşte pictând o lume de frumos bazată pe cele mai complexe sentimente pe care nu se sfieşte să le prezinte sub bagheta magică a scriiturii sale.

O Diană vrăjitoare a cuvântului dăruieşte lumii muncă, talent, poeme ca adevărate petale de Trandafir, în lumina unei dimineţi de suflet.

„Tricotând" viaţă şi iubire

Asociată unui computer, inima, „cordul deschis" al Mariei Nicolai din volumul de poezie „Postări pe cord deschis" (Ed. Eikon, 2022) stochează în ea infinite trăiri, emoţii şi sentimente.

În timp ce „cordul" a fost deschis, permite cititorului să vadă „postările" pe care binevoieşte să le devoaleze subtil, într-un joc de ştrengăriţă cu suflet veşnic tânăr.

Asociind în titlu organul anatomic ce pulsează viaţă şi trăiri, cu neologicul „postări" (dar şi „tastatură"), poeta transferă sentimentele din plan emoţional în plan material. Oare viaţa e uşor transferabilă unui computer sau e doar o formă de a ascunde trăirea din om?

Atunci „postarea" devine ceva impersonal, iar ecranul protejează sufletul de viere, deci de iubire. Pare a fi un refugiu convenabil, o platoşă aşezată pentru a proteja sufletul de durere... aceea a unui refuz, a unei pierderi, şi de ce nu, a unei iubiri, fiindcă iubirea e linişte, dar şi nelinişte.

Stilul poetei Maria Nicolai este original, postmodernist, poemele constituind cartea sa de vizită, poeme care par a fi realizate într-un joc de şah care, deşi joc (al intelectului), are în el o disimulare voită, atrăgând în cursă posibilul partener de joc.

Ea lasă să se întrevadă un uşor abandon care induce în eroare pe cel pus în postura de a descoperi următoarea mişcare: „Am început să scriu poezie din ce în/ ce mai slabă,/ Fără pic de fibră/ După modelul reclamelor pentru/ siluete din reviste şi de la posturile/ de televiziune prin cablu,/ Cântărind cu o dexteritate nebună/ Caloriile figurilor de stil/ Și eliminând gargara din vers". Aparenta „Slăbiciune" este şiretenia unei feline foarte răbdătoare cu prada sa...

Dezvăluirea sufletului se face în mod conştient („Îngrijitorul cuvintelor/ Le albeşte trunchiurile cu var stins./ Încerc să mă pun în pielea mugurilor" – Văruire), dar cu durerea unei pierderi de drag („Ca pe o haină uzată te purtam/ Pentru că îmi plăcuse cândva./ Îmi venea bine,/ Brodată cu fir de inimă" – Second hand).

„Insomnia iubirii se tratează/ Cu luni de miere", căci iubirea e „miere şi fiere".

Întregirea sferei de yin şi yang, completarea cu jumătatea potrivită duc la „înflorirea" omului care resimte desăvârşirea prin iubire, implicit aducând „Învierea" („Rugile se legau/ chiar dacă maşina de cusut/ nu ne mai peticea în cer./ Doar cei ce ştiu înflori în cădere/ îşi scutură peste noi Învierea." – Pelerinaj).

Este evident faptul că în inima omului sunt aşezate cuminţi multiple valori, iar Maria Nicolai aşază cu minte şi cuminte cele urcătoare către divinitate, uzitând de arealul lexical al divinului: biserică, înviere, pelerinaj, rugă, grijanie, omilie, taină, Golgota, etc., dar un rol interesant îl are „sângele" care pare a fi un laitmotiv („sângele, singurul spectator") şi care, în mod evident, semnifică atât naşterea, cât şi moartea, viaţa şi iubirea, deci ceea ce leagă teluricul de divinul din tot ce-i omenesc.

Dar valenţe extraordinare capătă acest „sânge" când devine „Sânge tricotat", fiind clepsidra prin care două inimi se absorb, se strecoară una într-alta „tricotând" până şi „această lună de miere,/ Gânduri deşirate-mi scapă din ochiuri", iar rolul celuilalt, al celui iubit este de a „Pune tu puiul de inimă în cuib!" (cuibul fiind acel „acasă de dragoste" râvnit de toţi).

În timp ce „sângele tricotat" capătă forma de haină a vieţii în doi, în această haină îşi găsea loc: „Credinţa ne-a şters genunchii de praf,/ În picioare ne-a ţinut", dar şi „Luna e cel mai bun orator./ Îi ia nopţii cuvintele cu mâna."

În veşmântul sacru al vieţuirii într-o singură fiinţă, Ea, Femeia trebuie să fie „o Penelopă dibace,/ O ţesătoare a înţelepciunii!", trimiterea metaforică fiind una înţeleaptă (în stilul caracteristic al Mariei Nicolai) atât la răbdarea arhicunoscută a Penelopei, cât şi la rolul ancestral al femeii de a păstra echilibrul vieţii în doi, prin înţelepciune – miezul,

Petronela APOPEI

sâmburele indestructibil într-o relaţie.

Tot în această ars poetica îşi găseşte locul şi „noaptea e cel mai bun caligraf” (nu e doar „un sfetnic bun”), iar „dimineaţa are gust de simfonie fantastică”, în timp ce „liniştea scrie atât de citeţ/ Încât inima nu mai are nevoie/ De nicio erată.”

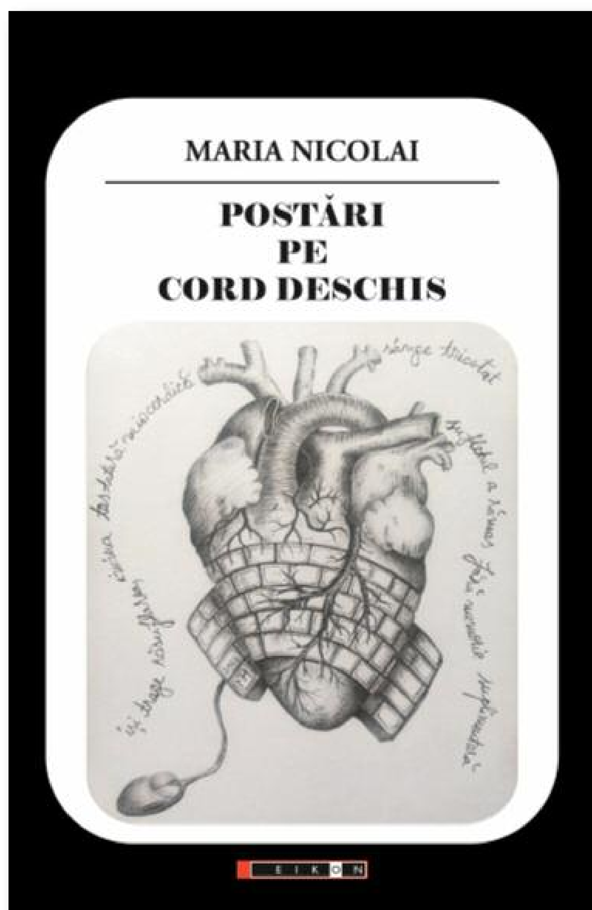
„Cuibul”, sinonim perfect cu iubirea, este acea minune care înalţă: „Sufletul tău era o scară fără balustradă./ .../ Uneori scara ducea la cer” (Lift), iar de acolo, din sânul ei se poate naşte poezia (alt sinonim al vieţii) care poate căpăta şi forma unei frunze din copacul – poet, sau frunzarul care îl conturează („Te iau de mână, de încheietură/ Ai pulsul poeziilor nescrise” – Frunzar).

Sfera iubirii se ştirbeşte uneori de tăcerea ce naşte goluri, distrugând frumosul: „Am putea să dăm pe dinafară de/ fericire,/ dar suntem prea goi pe dinăuntru/ şi-n noi înfloresc numai ramuri de iarnă/ ce nămeţesc pragul dorului.” (Revărsare).

Utilizând nenumărate simboluri: lacrima (curăţarea ochiului, a sufletului, reînvierea, fericirea, durerea), zăpada (puritatea, inocenţa, recele, bucuria), iarna (finalul, bătrâneţea), primăvara (copilăria, reînvierea), toamna (bogăţia sufletească), aripile (zborul, înălţarea, poezia, divinul) dar şi multe altele, poemele Mariei Nicolai creează imagini de lumini şi umbre, un tot de frumos care poate străbate şi sălăşlui în inima mare şi generoasă a unei femei.

În inima imensă a poetei sălăşluieşte multă viaţă, având loc de cinste şi „Tata” care „avea o maşină de cusut copilăria./ Vecinii veneau cu papiote colorate/ să le coasă curcubeul destrămat al vieţilor.”, şi mama („Pielea mamei era cea mai fragedă oglindă” – Apgar; „Ochii mamei erau valize pentru călători/ .../ Ochii mamei erau piscuri de lumină/ care anunţau plecări şi sosiri/ în gările de rugăciune/ pentru prezenţa noastră.” – Acarul Păun), copilăria, adolescenţa, iubirea, iubirea de iubire, tăcerea, liniştea, regretul.

Și în această mare inimă, versul inebranlabil al Mariei Nicolai, toarce, ţese, coase fărâme de

lumină, ferindu-şi inima de atacurile hackerilor („Îşi trage răsuflarea, inima,/ tastatură miocardică/ pe care s-au bătut monede fără chip./ Sufletul a rămas fără memorie/ suplimentară,/ iar pentru dragostea argăsită/ se descarcă altă aplicaţie de/ nepreţăluit/ care să aibă ac de cojocul/ hackerilor...” – Gadget) ale celor care ar distruge minunea de-o clipă a fiinţei.

Și cu inima descătuşată (descărcată) în inimile lectorilor, „cordul deschis” se umple de lumină şi bucuria de a dărui (aşa cum îi stă bine unui computer să se reseteze, să fie descărcat de deşeuri, de spam-uri, sau să îşi descarce ceea ce îi face bine, să se încarce cu energie care îl ţine folositor) aşa cum îi place poetei să dăruiască zâmbet şi bucuria de a trăi („Îmi rup cicatricile şi cânt” – Silenţios).

„Tricotează-ţi” haină de viaţă, cât mai călduroasă şi mai frumoasă, cititorule! Aşa cum a făcut şi autoarea acestui volum plin de frumos, de viaţă, de bine şi... de sine!

Corina PREDA-PERIANU Slujba de duminică

Sunt la Vărbilău, în biserica Sfânta Paraschiva, la doi paşi de casa mamei. E lume puţină, e linişte, doar vocile părintelui cel nou şi ale corului se aud şi în această duminică însorită de început de octombrie.

Mă uit la amvonul vopsit în alb (oare ce culoare o fi avut prima dată, când s-a construit biserica?) şi mă gândesc cu părere de rău că nu a mai fost folosit de zeci şi zeci de ani. Acest amvon, un balconaş suspendat la o înălţime considerabilă, seamănă cu un vas liturgic din zidărie şi lemn, fără scară, uitat de vreme… Acolo, sus, există şi acum o lampă de perete cu mai multe braţe, pusă cu scopul de a lumina ceea ce va fi trebuind să citească preotul. Pe vremuri, când eram mică, exista o scară de lemn care ducea până la uşiţa amvonului. Biserica, construită în 1877, deci pe vremea lui Carol I, împrumutase, ca mai toate bisericile din acea epocă, elemente catolice. Îmi pot închipui cum, într-o bună zi, preotul se va fi urcând în amvon, ca să predice mulţumii. Acum, predica se ţine din faţa altarului.

Icoana Maicii Domnului lângă care stau ascultă cuminte despre învierea tânărului din Naim. E o icoană frumoasă, întunecată de vreme, pictată în 1935. Pruncul Iisus pe care-l ţine în braţe are în mână o floare de crin. Tânărul din Naim va învia datorită acestui Prunc, iar, mai târziu, El însuşi va învia – spre mântuirea noastră, după ce, mai întâi, se va fi jertfit pe Cruce. Ascultând cu atenţie desfăşurarea slujbei, privesc lumânările din sfeşnicele ce străjuiesc icoana. Unele abia au fost puse, altele scad din înălţime, se topesc, dispar pe rând. Constat surprinsă că ele formează o compoziţie frumos ritmată… Un artist nevăzut a aşezat aceste lumânări pe fundalul semiîntunecat al bisericii, după cele mai riguroase reguli compoziţionale.

Stau în picioare şi-ascult, stau şi privesc. Gândurile-mi zboară… Scaunele… Majoritatea scaunelor din biserică sunt foarte vechi: modelul acela interbelic, sau poate antebelic, cu mici variaţiuni… Scaun simplu, netapiţat, cu spătar şi lemn curbat la picioare, brun-închis, scaune pe care-au stat zeci de generaţii, generaţii ce s-au mutat, pe rând, spre odihna finală în cimitirul celeilalte biserici din sat, biserică ceva mai veche, de la începutul secolului al XIX-lea. Scaune aşa cum aveau bunicii mei, scaune aşa cum aveam şi noi, scaune cum vedeam în clădirea în care, pe vremea copilăriei mele, se desfăşurau serbările şcolare, nunţi, botezuri, spectacole de circ, rulau filme… Salonul – aşa se numea. Acolo erau şi scaune prinse între ele, banchete, care se ridicau şi se trânteau cu zgomot când spectatorii se aşezau sau se pregăteau să plece. Scaunele bisericii… Mi-o amintesc pe bunica din partea mamei, draga mea bunică, stând pe un asemenea scaun şi închinându-se cu evlavie… Mă lua cu ea uneori la slujbă, locuia foarte aproape de biserică. Îmi sunt dragi aceste scaune şi pentru faptul că odinioară, cu multă vreme în urmă, a stat pe câte unul dintre ele bunica mea. Și sper ca ele – devenite de-acum istorice – să nu fie înlocuite niciodată cu altele.

Privesc spre boltă, admir candelabrul. Cu zeci de lumânări false, care au în vârf becuri lunguieţe. E foarte, foarte vechi. Mi-ar plăcea să cred că există de când s-a construit biserica. Este, în sine, minunat, spectaculos. Are un glob uriaş în mijloc, iar fiecare lumânare are un suport, asemenea unei farfurioare, ca

Corina PREDA-PERIANU

pentru a nu lăsa părelnica ceară să se scurgă. Oare de la bun început să fi avut becuri dintr-acestea? Sau poate că nu… E cu putinţă ca strălucitorul candelabru să fi fost conceput iniţial pentru lumânări de ceară şi abia mai târziu să fi fost adaptat instalaţiei electrice. „Mai ales pentru Preasfânta, Preacurata şi Preanevinovata Maica noastră…“ Icoana Maicii Domnului e luminată chiar în momentele în care se fac rugăciuni către ea. Razele de soare pătrund oblic prin ferestrele cupolei centrale şi luminează chipul blând, feciorelnic, iertător, zugrăvit cu credinţă şi meşteşug de iconarul anilor ’30. Pictura în ulei de pe pereţi, executată în 1981, s-a degradat, trebuie curăţată cu totul şi făcută alta. Este informaţia căpătată de la tânărul preot. Mă bucur pentru acest anunţ. Nu-mi plăcea deloc, părea făcută în grabă, fără atenţie la detalii, pentru o biserică de ţară, cu enoriaşi nepricepuţi şi fără gust estetic. De fapt, lipsiţi de gust estetic şi seriozitate au fost cei care au executat-o, nişte zugravi din Cluj. Ce bine-ar fi să se realizeze de această dată în tehnica frescei! Poate e mai costisitor, dar pereţii ar putea respira… Și ar fi mult mai frumos.

Florile nu lipsesc niciodată din biserică. Le admir şi-acum. Flori aduse deopotrivă din grădinile credincioaselor comunei, ce vin duminică de duminică, dar şi de la florăria din centru.

Cei de la strană răspund rugăciunii cântând când mai bine, când mai fals. Am avut bucuria să ascult în câteva rânduri un tânăr înalt, cu părul lung, cu voce minunată de tenor, ce părea student la Conservator. Glasul său puternic se înălţa spre cupola turlei din naos, învăluia de jur-împrejur interiorul, şi parcă şi sfinţii încremeniţi de pe pereţi se-nfiorau de încântare, ca noi toţi, păcătoşii prezenţi la slujbă. La sfârşit, când ne miruiam, l-am felicitat. Mi-a mulţumit cu modestie. Am aflat că, de fapt, e student la Teologie.

Slujba de duminică. În afara faptului că ascult şi mă rog: oare mai mult critic? Sau mai mult admir?

Pictură de Corina Perianu

Sorin CERIN
Despre viaţa mea
Azor

M-am născut odată cu prima ninsoare, pe 25 noiembrie a anului 1963, la ora 15 si 25 de minute. Cu o zi in urmă era o zi caldă de toamnă la Baia Mare, locul naşterii mele. Poate de aceea iubesc atât de mult ninsorile, dar mai ales primele ninsori. Deşi a nins toată noaptea dintre 24 şi 25 noiembrie, încât dimineaţa era zăpadă mare, ninsoarea o continuat până m-am născut.

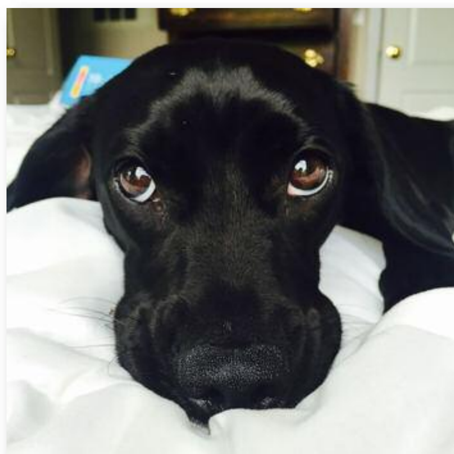
Primii ani ai copilăriei mi i-am petrecut la bunici. La început la Șilindru în judeţul Bihor, nu departe de Oradea, unde bunicul era preot. Pe urmă s-a mutat la Săuca în vara anului 1968. Tot ce-mi amintesc că realizasem atunci, era că parohia era o casă mare, în curtea căreia se aflau caise şi piersici şi un căţel negru care, posibil, se rătăcise dintr-o curte vecină. A venit în braţele mele. Era atât de mic încât nici nu ştia să mănânce. I-am dat pâine înmuiată în lapte. Nu l-a căutat nimeni. I-am spus Azor. Devenise cel mai apropiat prieten al meu. În câteva luni dintr-un căţel cu blană neagră devenise un câine cu o coamă de leu cu o blană albă pufoasă. Cu Azor obişnuiam să alerg pe dealurile din apropiere. Într-o zi sărmanul Azor a fost împuşcat în picior de către soţul directoarei şcolii din sat. Avea armă de vânătoare şi împuşca ciori ca să se distreze. Tot aşa l-a împuşcat şi pe Azor, în picior. Dementul. O săptămână Azor a plâns. Îl durea îngrozitor rana. Mă privea cu ochii întrebători să-l ajut. N-am mai avut ce să-i fac. Azor a rămas infirm. Da, mi-e atât de dor de Azor. Nu ştiu de ce anul acesta, mă refer la 2022, luna iulie, când am avut Covid, mi-am dorit pentru prima oară după atâţia ani să mănânc numai caise de la Săuca şi să alerg alături de Azor pe dealurile din jurul satului şi tot pentru prima oară, m-am visat alături de bunici în grădina casei de la Săuca. Dimineţile bunica îmi pregătea lapte îndulcit cu miere de albine, după care mergeam la grădiniţa din sat, pentru ca doi ani mai târziu să încep şcoala. Tot la Săuca. În prima mea zi de şcoală cel care m-a însoţit a fost bunicul. Tot ce-mi amintesc este că i-am spus că eu nu voi putea scrie niciodată fiindcă îmi imaginam că este foarte greu să învăţ tot alfabetul. Mi-a zâmbit. Atât îmi amintesc, şcoala era o clădire puţin mai mare decât celelate case din sat. Lunile treceau şi începea să-mi placă şcoala. Mă fascinau problemele de matematică. Nu puteam înţelege ce mecanism putea exista în jocul matematic care odată ce era rezolvat corect dădea mereu acelaşi rezultat. Aveam cele mai mari note din clasă. Într-o după-amiază de început de iunie a venit un băiat mai mare cu doi sau trei ani să mă cheme în curtea şcolii să ne jucăm cu mingea. Odată ajuns acolo, a lovit mingea direct în grâul directoarei şcolii. M-a rugat să merg să-i aduc mingea. Am mers. Am călcat grâul în picioare. A mai aruncat de câteva ori mingea în grâul directoarei. Tot de atâtea ori am mers să o recuperez. A doua zi am fost chemat în biroul directoarei şcolii. Am fost certat fiindcă i-am călcat grâul. Pentru că i-am călcat grâul mi-a scăzut nota la purtare la opt. Din acea cauză câteva zile mai târziu, în loc să primesc premiul întâi am primit premiul al doilea. Premiul întâi l-a primit fata miliţianului. A ajutat-o nota mea de la purtare, fiindcă toate mediile ei erau mai mici decât ale mele. Atunci am înţeles până unde poate duce ticăloşia comuniştilor. Am înţeles că am fost rugat să aduc mingea din grâul directoarei tocmai pentru ca să existe un motiv pentru a

Sorin CERIN

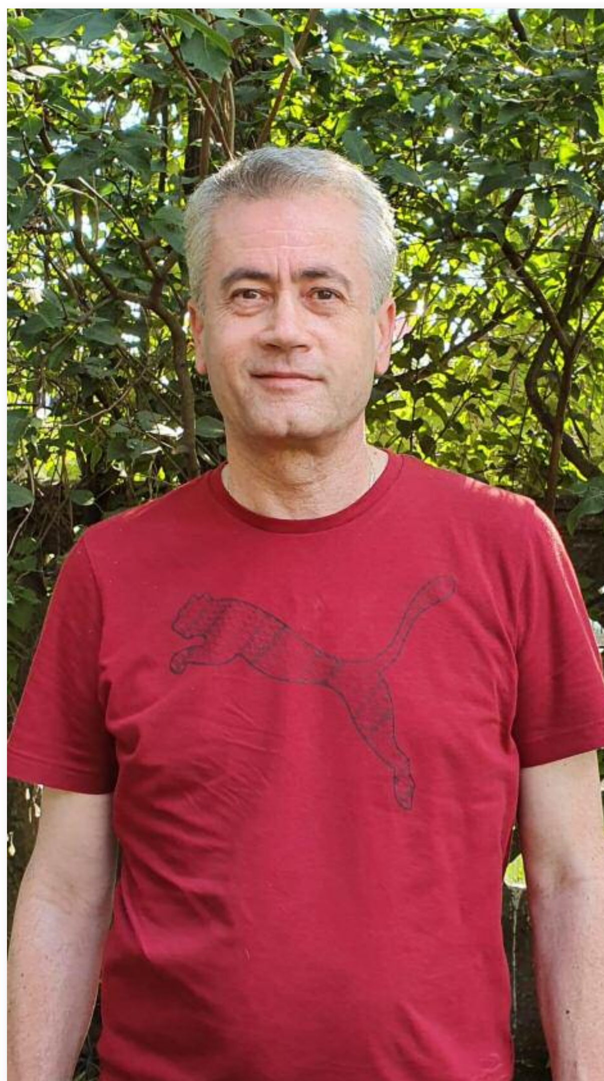
mi se scădea nota la purtare. Că era o diversiune. Aveam doar opt ani şi media opt la purtare, fiindcă călcasem grâul directoarei. Pruncul popii, cum mi se spunea prin sat, nu putea să primească un premiu mai mare decât fata miliţianului!

* * *

Din clasa a doua am fost dus la Baia Mare. Devenisem elev la şcoala cu numărul 6 (şase) din Baia Mare, unde am rămas timp de şapte ani până când am terminat clasa a opta. Pe urmă am continuat la liceul Gheorghe Șincai din Baia Mare, până în clasa a XI-a ca din clasa a douăsprezecea să devin elev al Liceului nr. 7 IMUAS tot din Baia Mare, unde am şi obţinut diploma de bacalaureat în anul 1983, an în care am părăsit Baia Mare definitiv. Pentru mine, plecarea la Baia Mare a fost un adevărat infern. Eram departe de Azor care era singur şi infirm la Săuca. Deşi Baia Mare este oraşul naşterii mele, l-am urât de fiecare dată. La Baia Mare eram înconjurat de oameni ticăloşi, aşa zişi părinţi sau soră, despre care îmi este mereu scârbă să-mi amintesc. Sunt conştient că dacă i-aş aminti aici, ar rămâne în istorie ca şi nişte demenţi ticăloşi, urâţi şi detestaţi de toată lumea. Și totuşi nu merită nici măcar atât, aceste gunoaie umane, ce vor rămâne blestemaţi de-a pururi înaintea Lui Dumnezeu. Vacanţele le petreceam la Săuca, unde de fiecare dată când mă apropiam de casă, eram întâmpinat de un lătrat din depărtare. Era Azor, care deşi şchiopăta încerca să se apropie de mine alergând. Cu toate că abia se mai sprijinea doar de unul dintre picioarele din spate. Nu ştiu nici acum cum reuşea să se salte în braţele mele şi să mă lingă pe faţă schelălăind de bucurie odată cu îmbrăţişarea mea. După care ne prăbuşeam amândoi fericiţi că ne-am întâlnit. Azor era sufletul care mă iubea cel mai mult, necondiţionat, în copilărie. De aceea îl amintesc aici. Aveam părinţi doar cu numele. Despre ticăloşi nu vreau să amintesc aici şi să spurc aceste pagini. În şcoala primară am frecventat clubul de aeromodelism de la Casa Pionierilor din Baia Mare. Nu ştiu de ce eram atât de atras de zbor şi de aeromodele. Am primit de două ori premiul întâi pe judeţul Maramureş la aeromodele. În anul 1974 premiul întâi la aeromodele captiv iar în anul 1976 premiul întâi la aeromodele planoare A1. Cei care câştigam eram duşi gratis în tabere de aeromodelism. Aşa am fost dus la Sălişte Sibiu în anul 1974 şi la Arad în anul 1976. În anul 1975 bunicii s-au mutat de la Săuca la Baia Mare. Era luna aprilie. Atunci mi-am luat rămas bun de la Azor. A fost sfâşietor. Simţea că urma să ne despărţim, că nu ne vom mai vedea. Poate niciodată sau cine ştie? Azor stătea neclintit lângă maşina în care se încărca mobila. Maşina în care era încărcată mobila a pornit. Azor a venit după maşina care transporta mobila şi în care mă aflam. Maşina prindea viteză. Azor alerga cât de tare putea deşi era infirm. Încerca să ţină pasul cu noi. Maşina făcuse câţiva kilometri buni. Azor ne urmărea. N-am mai rezistat şi i-am spus şoferului să oprească. A oprit. În scurt timp Azor ne-a ajuns. Credea că poate îl luăm şi pe el. M-a privit implorator în ochi. Nu aveam cum să-l iau. L-am îmbrăţişat atunci pentru ultima dată. I-am spus că voi veni într-o zi să-l iau. Nu ştiu dacă m-a crezut. Atunci când a pornit din nou maşina Azor a plâns prelung dar nu ne-a mai urmat. Atunci l-am văzut pentru ultima oară cum se pierdea în depărtare, devenind o pată albă care dispare în peisaj, cum de altfel a plecat pentru totdeauna din privirea mea, dar niciodată din mine. Poate de aceea voiam caise şi-l visam pe Azor când aveam Covid.

Mircea TECULESCU

GLASUL

La două-trei zile un glas se aude
deasupra peluzei cu gazon bine întreţinut,
din faţa intrării în blocul meu,
el zice: „Să faceţi ce fac florile!”

atunci noi ar trebui să coborâm în pământ,
micşorându-ne cât un trup de porumbel,
sau chiar mai mult, doar inocentele degete
să ne rămână afară, ca nişte tulpini pe care
să se ivească întâmplări de tot felul,
oranj, galbene, roşii, indigo sau violete,
chiar albastre, cu fel şi fel de nuanţe, însă
niciodată verzi, căci speranţa din carne
nu creşte, niciodată;

ne-am mulţumi cu puţin, am respira
împreună,
ne-am atinge uşor unele de altele, aşa am
aştepta
apa şi lumina, îngheţul sau ploile cu piatră,
iar
gunoierii ar trece pe alee, cu tomberoanele
lor
mirosind a ţărână dospită, fără să ne
cunoască,
noi am savura cântecul cuiburilor din
copacii
sub care se adună mereu umbra,
parfumuri
am trimite spre cer, apoi uşor-uşor ne-am
ofili
şi risipitele seminţe ar preface totul într-un
tărâm
tot mai vrăjit;

dar când să se întâmple asta strivite
doze de bere, pachete mototolite de ţigări,
pungi rupte de snacks-uri, sticle golite
cu sete de ieftina votcă ori suc, rupte
bucăţi
de hârtie năvălesc în hoardă şi ne iau locul,
cu o mare, vinovată plăcere, de drept
comun;

şi totuşi, fără să conteze asta, glasul
se aude în faţa intrării din blocul meu,
deasupra peluzei cu gazon frumos
întreţinut,
la fiecare două-trei zile el zice:
„Să faceţi ce fac florile!”,
iar ochi-i fără de trup închişi îi sunt.

Anda Mihaela MIROIU
Rapsodii pe şevalet

„Frumuseţea va salva lumea”
Dostoievski

Mihai Şerbănescu nu este numai un pictor de carieră, este şi un pedagog înnăscut, mereu gata de acţiune. Pendulând eclectic între cele două, este o ardere continuă. Îl întâlnim în această calitate, efervescent, la vernisajul elevilor săi.

Este important să trăieşti în frumuseţe, deoarece frumuseţea presupune un exerciţiu avansat de gândire care se cultivă constant, un regal de generozitate, măsură şi armonie, deci o moralitate superioară.

Bineînţeles, cu referire la clasa de pictură a Şcolii „Octav Enigărescu”, Târgovişte, Profesor Mihai Şerbănescu, vorbim despre ARTA FRUMOSULUI şi valoarea unui dascăl.

Este un profesor cu har, el însuşi fost elev al Şcolii de Artă omonime, urmând exemplul profesorului său, Marin Petre Constantin, continuă tradiţia de mai bine de 25 de ani, în propriul său univers raţional şi sensibil, formând noi generaţii de artişti plastici. Dovadă sunt cei peste o sută de elevi, absolvenţi ai Şcolii de Artă, Târgovişte, premiaţi la diferite concursuri de pictură naţionale şi internaţionale, dar şi cei care au ales ulterior să studieze pictura la universităţi din ţară sau din străinătate.

La o privire atentă asupra lucrărilor discipolilor săi, se poate observa dorinţa de a afla formele plastic figurative, abstracte, vibraţiile cromatice, viziunile. Elementele stilizate, ludicul, fac din lucrările elevilor săi mai degrabă un joc decorativ de culoare, ceea ce trezeşte interesul şi curiozitatea. Tehnica este aceea de a gestiona resursele minţii pe coordonatele emoţiei şi a gândirii. Nu poţi să nu te întrebi cum se desfăşoară ora de curs în atelierul pictorului - profesor Mihai Şerbănescu. Ce taină se ascunde, dincolo de şevalet în formă, punct şi culoare? Mai mult ca sigur este priceperea formării gustului estetic, a unui caracter artistic şi dezvoltarea gândirii picturale, modelând personalitatea viitorului pictor, grafician, arhitect, sau chiar a unui profesor de arte.

Întâmplător sau nu, atelierul de pictură al Şcolii de Artă, este mereu plin. Cursanţi de toate vârstele învaţă să comunice prin plasticitate, ca limbaj unic, cum spune profesorul Mihai Şerbănescu, să încorporeze formele în valori plastice pe pânza de lucru. Aici, la ora de curs, ideile ţin de gramatica formelor, culorile sunt preţioase, subliniază şi pun în valoare. Liniile, tuşele, petele de culoare au sensibilitatea unor respiraţii, surprind caracterul, potenţează expresiile.

Natura are forţa încărcăturii lirice, acordurile plastice îşi depăşesc limita onirică.

În atelierul de pictură, spaţiul devine o arheologie a sinelui unde „şi timpul pictează”, spunea Goya, în sens invers spre început. Te deconectezi realului profan pentru conectarea la sacru, iar cursul reuşeşte să fixeze locului timpul fiind nu numai educativ-formativ, dar şi cunoaştere şi alegere, libertatea de exprimare un plus de aspiraţie în mâna reflexiei personale, toate aşezate rapsodii pe şevalet.

Mihai ŞERBĂNESCU

Mihai ŞERBĂNESCU

George Liviu TELEOACĂ

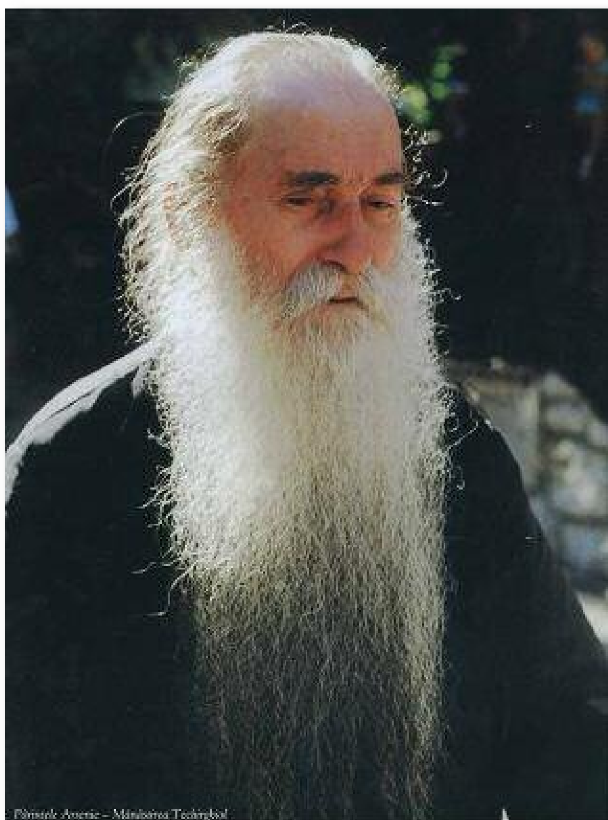
Arsenie Papacioc, duhovnicul izbăvirii noastre

Toţi ştiam, demult, că ziua bună se cunoaşte din pornire, şi cu toate acestea am rămas nepăsători atunci când conducerea Uniunii Europene lansa o Constituţie atee, aşa încât să nu ne mai mirăm că am ajuns unde am ajuns. Degeaba OSCE, Organizaţia pentru Securitate şi Cooperare în Europa, degeaba nobilele idealuri ale lui Jean Monnet, Robert Schumann, Alcide de Gasperi şi Konrad Adenauer concretizate în Declaraţia din 9 Mai 1950 de edificare a păcii prin cooperare europeană. S-a pierdut pe drum şi declaraţia lui Willy Bradt din anul 1981: Pacea nu este totul, dar fără pace toate se reduc la zero (https://willy-brandt.de/willy-brandt/reden-zitate-und-stimmen/zitate/), aşa că azi în Europa noastră, iar este război şi distrugeri de neimaginat şi criză energetică însoţită de crizele sale adiacente. Ne apasă revărsările de armament ucigaş, dar şi ameninţătoarea apocalipsă a mii de ogive nucleare staţionate pe continent. Se depun prea puţine eforturi pentru pace, deşi autori germani şi americani au arătat în mod concludent că se află în eroare cei care reduc discuţia despre conflictul din Ucraina la dreptul internaţional, fără a vedea rădăcinile istorice ale conflictului, fără a vedea nevoia de securitate a celuilalt (https://www.cotidianul.ro/de-la-propaganda-la-gandire/). S-a instalat o criză generalizată de viziune care l-a şi îndreptăţit pe experimentatul Henry Kissinger să afirme la Davos că strategia care a condus la conflictul din Ucraina a trecut cu brio testul stupidităţii (https://www.unz.com/mwhitney/kissinger-nails-it-for-once/ this passes the “stupid test” with flying colors). De fapt s-a şubrezit întregul nostru sistem de valori după ce în respinsul Tratat de Constituţie, ca şi în Tratatul de la Lisabona, prin care a fost înlocuit, s-a refuzat recunoaşterea sub orice formă a rădăcinilor noastre creştine (https://dilemaveche.ro/sectiune/editoriale-si-opinii/pe-ce-lume-traim/un-proiect-fara-dumnezeu-596374.html). În mod explicit, ni s-a mai precizat apoi că autoritatea şi legitimitatea UE se regăsesc în principiile democraţiei moderne şi nu în Dumnezeu (https://www.hotnews.ro/stiri-opinii-12430063-despre-radacinile-inactuale-ale-europei.htm). Numai că fără Dumnezeu, fără respectarea poruncilor Sale, până şi stringenta dorinţă de pace a dus tot la război, deşi fuseserăm avertizaţi de Sfântul Nicolae Velimirovici „Pacea fără Dumnezeu e leagănul războiului.”, (https://www.marturiidintarasfanta.ro/pacea-fara-dumnezeu-e-leaganul-razboiului/).

„Europa întreagă duhneşte a moarte” (https://citateortodoxe.ro/autor/sfantul-nicolae-velimirovici), iar pentru a ne izbăvi totul trebuie regândit în lumina Unicului Ziditor şi fiindcă nu există alternativă la soluţiile integrative. Pentru a regândi totul astfel avem nevoie, însă, de un sfat duhovnicesc adecvat cum este şi cel al mereu biruitorului Arsenie Papacioc. Datorită lui şi camarazilor săi, care au crezut neabătut în Înviere s-a cutremurat diabolicul colonel-torţionar de la Aiud recunoscând: „Aţi învins! Aţi învins! Doamne, aţi învins!” (Între timp şi veşnicie, p.208). După 60 de ani de supraveghere neîncetată s-au păstrat în arhivele siguranţei şi ale securităţii 3500 pagini de note informative care toate, fără nici o excepţie, ajung la concluzia că preotul-monah,

George Liviu TELEOACĂ

Arsenie Papacioc, şi-a trăit viaţa fără pată şi că mereu optimist avea un deosebit dar al duhovniciei. Mare duhovnic, dar şi dârz om de acţiune, în timpul celui de-al doilea război mondial, ca sergent îşi asumă cu de la sine putere comanda batalionului în locul maiorului de lângă el doborât de gloanţe şi câştigă bătălia după o mişcare de trupe inspirată de perspicacitatea sa. Dăruit şi inovării tehnice, ca subinginer chimist la fabrica de muniţie Tohanul Vechi, Braşov, şi-a putut cumpăra, atunci, propriul său automobil după ce i-a crescut salarul de patru ori şi jumătate pentru că a mărit mult productivitatea la fulminatul de mercur, folosind o reţetă proprie. Mereu gata să ia apărarea celor nedreptăţiţi ajunge primar ascultat şi stimat la Zărneşti, trăind cu demnitate viaţa de laic. În tot ce a nădăjduit, a zis şi a făcut cu luciditate deplină până în ultima clipă a eroicei sale vieţii, adunând 97 ani fără trei săptămâni, duhovnicul Arsenie Papacioc a crezut în marea poruncă dată de Iisus Hristos: „Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău, cu toată inima ta, cu tot sufletul tău şi cu tot cugetul tău …, iar pe aproapele tău să-l iubeşti ca pe tine însuţi” (Mt.22, 37-40). Nu-i ura nici pe prigonitorii săi, pentru a căror pocăinţă şi îndreptare se ruga. Născut în ziua de Sfânta Maria Mare, părintele şi-a pus multă nădejde în ajutorul Maicii Domnului, apărătoarea desăvârşită a vinovaţilor. Cu marea sa evlavie faţă de Maica Domnului Părintele era sever cu neînfrânatele, dar a promovat permanent demnitatea femeii, a cărei smerenie nu o considera slugărnicie, ci înţelepciune şi har.

Biruitor prin mărturisire, ca şi prin faptele născute din credinţă, mereu încrezător şi senin, Părintele Arsenie Papacioc a fost preţuit de toţi cei care l-au cunoscut. Iată cum l-a caracterizat Ioan Ianolide, deţinutul profet, după ce au trăit teribilele lor suferinţe de la Aiud: „Mărunt, slab, ager şi viu, om fără compromisuri. Micul cel Mare. S-a călugărit din vocaţie. Suflet şi trup feciorelnic, caracter integru. Energie necurmată şi imensă putere de iubire. Om de luptă şi sacrificiu. Conştiinţă şi capacitate misionară. A făcut prozeliţi şi înainte şi după ce a depus votul monahal. S-a zbătut să impună adevărata conştiinţă creştină ŞI A REUȘIT. Este un far al lui Hristos.”

Din punctul meu de vedere, însă, Arsenie Papacioc se mai remarcă, în mod cu totul special, prin faptul că învăţătura sa nu pune prea mare accent pe nevoinţele pline de capcane, ci pe acea stare numită „prezenţă continuă”, permanent invocată ca obligatorie spre a eradica astfel din viaţa noastră nepăsarea, considerată cel mai mare păcat al lumii şi de Dostoievski (https://www.goodreads.com/quotes/7728899-n-epoca-noastr-sunt-n-floare-mediocritatea-i-nep-sarea-cultul). Respingând nepăsarea, Arsenie Papacioc merge mai departe pentru a ne cere ca tragedia întregii lumi să fie plânsă ca propriile noastre păcate (Testament, p.69).

Încă şi mai importantă pentru învăţătura sa izbăvitoare, rămasă nouă moştenire, este încrederea în destinul neamului românesc. În consens cu Emil Cioran, care a afirmat că cine nu este profetic în România, este împotriva ei, dar şi în consens cu Papa Ioan Paul al II-lea

George Liviu TELEOACĂ

care n-a ezitat să afirme că prin Iisus Hristos vom fi popor făcător de pace, părintele Arsenie Papacioc păstra cea mai optimistă părere despre neamul românesc predestinat unui viitor divin (p.277). Altă dată, în cadrul unui interviu a mai spus: „Da. Mulţi mă întreabă ce părere am despre Ţară. Ţara Românească, vă rog să mă iertaţi, spun cu îndrăzneală, simt că va avea un mare rol în istoria pământului ăstuia." Dătător de speranţe şi mobilizator este faptul că şi Academia Română îi poartă pe mai departe acest optimism. Într-o emisiune la TVR-1 domnul academician Ioan-Aurel Pop, preşedintele Academiei Române, a precizat că avem datoria să veghem la unitatea Europei, întrucât biserica creează unitate. Tot domnia sa a mai spus că „Omul trebuie să fie o fiinţă crezătoare, trebuie să creadă în Dumnezeu şi în valoarea Lui supremă", în emisiune exprimându-se şi speranţa că Europa s-ar putea reîncreştina prin români (https://www.youtube.com/watch?v=LRvxq0EmWOg).

Ideea pare ireală, dar nu este aşa, fiindcă alături de credinţă păşeşte rigoarea ştiinţelor.

Numeroşi specialişti, de la Eugène Pittard (1937) la Marija Gimbutas (1973), de la Marco Merlini la Joan Marler sau de la Harald Haarmann la recentul Gerald Boutet, argumentează ştiinţific caracterul matricial al culturii de la Dunărea de Jos. În ceea ce mă priveşte, încă, mi-a fost dat să găsesc dovezi în acest sens şi vă asigur că bună parte din heraldica europeană, dar şi Sfânta Scriptură prin Psalmul 109 (http://iss.ucdc.ro/revista-pdf/us31.pdf p.275), reprezintă tot atâtea dovezi care îndreptăţesc eforturile ce ne revin pentru restabilirea stării de pace pe continent. În fond, pe acest pământ de la Dunărea de Jos s-au ivit şi păstrăm din neolitic arheii civilizaţiei umane (Vicu Merlan, Dacia ezoterică, Vol. I-II, Ed. Ganesha, 2021), iar autori ca Victor Kernbach, dar mai ales Nagy Attila au pus în evidenţă obligaţia de a concepe orice nouă reaşezare, fie ea numită şi globalizare, pornind de la arhetip, întrucât „rolul arhetipurilor, al energiilor acestora, nu este să izoleze omul! Nu au rolul de a izola un neam de altele, ci invers, cel de a le uni, in integritatea Fiinţei, a Existenţei!" (https://culturaromana.ro/nagy-attila-mihai-scopul-maghiarimii-secuimii-este-de-a-trai-fara-romani-in-romania/)

Lucrările acestor savanţi se parcurg mai greu şi fiindcă în mare parte sunt în limbi străine, dar există la vedere semnale elocvente, care arată că am traversat multimilenara noastră istorie purtând din neolitic aceşti arhei. Un asemenea arhetip, numit „hieroglifa-Dragon", a cărui primă şi clară atestare se află în civilizaţia Cucuteni, a fost repictat prin tradiţia neîntreruptă a zugravilor de biserici pe catapeteasma Bisericii Mavrogheni ctitorită în anul 1787. Deşi diferenţa de vârstă a imaginilor similare depăşeşte cu mult cinci mii de ani, profilul şi expresia lor aproape coincid prin suprapunere. Dacă privim şi spre cârja arhierească rămasă de la Sfântul Martir Antim Ivireanul, dobândim prin citirea împreună a imaginilor încă o dovadă referitoare la originea nebănuită a credinţei primordiale (https://iss.ucdc.ro/revista-pdf/us46.pdf, p.347; http://iss.ucdc.ro/revista-pdf/us31.pdf, p.275, dar şi p.280); CREDINŢA PRIMORDIALĂ, care s-a desăvârşit, apoi, în creştinism prin Întruparea şi Învierea Mântuitorului. Dovezile directe sunt însă mult mai multe şi ele impun lărgirea preocupărilor noastre pentru a restitui lumii prin argumentare riguroasă temeiurile sacre de edificare a lumii civilizate, respectiv, de edificare a păcii fără vărsări de sânge şi fără ruinarea Terrei.

Menţionez că aceste dovezi directe sunt dovezi de necontestat, fiind preluate, exclusiv, din informaţia primară, cum este şi aceasta furnizată de arheologie, iar prin consecinţă NE ESTE INTERZIS SĂ MAI MINIMALIZĂM în acest moment rostul nostru în lume. În faţa tot mai multelor dovezi directe, riguros sistematizate, nimeni nu mai are dreptul la neştiinţă sau la superficialitate şi fiindcă monahul-reper, Nicolae Steinhardt, un intim al lui Hristos, ne-a reamintit că prostia e un păcat greu

George Liviu TELEOACĂ

(https://citateortodoxe.ro/biblioteca/jurnalul-fericirii-93, https://jurnalspiritual.eu/prostia-nicolae-steinhardt/).

Fără nici cea mai mică îndoială, marea responsabilitate morală pentru starea actuală a lumii ne revine nouă, românilor ca păstrători ai Tradiţiei Primordiale, aşa cum am dovedit încă din anul 2017 (http://iss.ucdc.ro/revista-pdf/us30.pdf pag.277). Ca urmare, în respectul datoriilor ce ne revin ca neam, toţi odată uniţi de unul şi acelaşi ideal trebuie să trudim cu râvnă pentru a pune în lumină şi a promova cu perseverenţă neobosită adevăratele temeiuri ale culturii universale, râvnă numită şi „prezenţă continuă", de mereu biruitorul duhovnic Arsenie Papacioc. Altfel spus, totul trebuie verificat, completat, sistematizat şi promovat cu fermitate ştiinţifică în plan european. De aceea, nimic nu mai poate fi etichetat ca „simplă coincidenţă" numai pentru a rămâne cantonaţi în nepăsarea cu chip de falsă modestie, care ne poartă implacabil spre extincţie, după cum bine se vede. Între slujire şi neant fiecare alege slujirea, dar slujire competentă, slujire salvatoare pentru noi ca neam, dar salvatoare şi pentru întregul european. Ca bun cunoscător al lumii, Arsenie Papacioc a înţeles pe deplin caracterul decisiv al etapei pe care o trăim, motiv pentru care s-a şi străduit până la sfârşitul vieţii sale să ne asigure că „Noi ar trebui să ne bucurăm că trăim nişte vremuri ca acestea de cruce." (Testament, p.121). De aceea a şi numit strategică greşeala lipsei de unitate: „Marea greşeală strategică este că nu facem unitate durabilă între noi în momentul istoric pe care îl trăim." (https://roncea.ro/2011/07/19/parintele-arsenie-striga-la-hristos-te-asteapta-sa-stiti-sa-muriti-sa-stiti-sa-inviati-in-fiecare-zi-ultimul-meu-cuvant/).

Asemenea destoinicului nostru duhovnic, Arsenie Papacioc, trebuie să ne consolidăm convingerea că „problema vieţii nu e a zice, ci a mişca. Vrei să ajungi? Mişcă! Nu sta pe loc! Nu a zice, ci a mişca înseamnă a ajunge." (Testament, p.136). Trăim vreme de război, aşa că pentru noi „a mişca" înseamnă, în primul rând, a ne regăsi şi prin arheologie temeiurile credinţei strămoşeşti pentru a le mărturisi fără încetare, fiindcă numai strălucirea acestor temeiuri arhetipale mai pot lumina sufletul lumii întregi pentru a readuce viaţa paşnică în Europa prea mult încercată. În ceea ce ne priveşte pe noi prea îndurăm o grea pedeapsă ce pare fără de sfârşit pentru a nu lua aminte şi la avertismentul rămas de la Arsenie Boca, un alt mare duhovnic: „Neamurile au un destin ascuns în Dumnezeu. Când îşi urmează destinul, au apărarea lui Dumnezeu. Când şi-l trădează, să se gătească de pedeapsă.

După prea multele sângerări şi împilări îndurate în zbuciumata noastră istorie ne-am uitat menirea, dar peceţile au rămas evidente. Destinul nostru a început cu Civilizaţia Cucuteni, este capul drumului nostru sacralizat şi în scrierile vedice (Dicţionar, Victor Kernbach, Vālak-Hilyah) şi numai pe acest drum trebuie să mergem pentru a ne împlini destinul. De la Cucuteni la Sfânta Biserică Ortodoxă Mavrogheni n-am parcurs decât o etapă a acestui drum, aşa încât, cu siguranţă: ACESTA-I DRUMUL DESTINULUI NOSTRU, pe care trebuie să-l parcurgem cu vrednicie fiindcă, în ultimă instanţă, suntem primii care răspundem de cultura şi doctrina păcii, atât în faţa lui Dumnezeu, cât şi în faţa lumii. Pentru noi, a face pace e mai mult decât o fericire, e prima noastră datorie, fiindcă temeiurile sacre ale păcii ontologice sunt înscrise cu mare claritate în cultura Cucuteni. Civilizaţia umană s-a edificat prin poruncile primite de la Cel Prea Înalt şi nu poate dăinui decât prin cunoaşterea şi respectarea lor.

Alexandra RADU

Limba italiană de la lexicul de familie al Nataliei Ginzburg la lexicul on line (Scuze... Ce ai spus? Nu te urmăresc…)

În 1963, scriitoarea italiană de origine ebraică Natalia Ginzburg primea premiul Strega pentru romanul său, tradus în limba română cu titlul „Lexic de familie”. (Fără intenţia de a corecta traducătorul, menţionez, în spiritul articolului de faţă, că titlul original în limba italiană al romanului a fost „Lessico famigliare”). Menţiunea anterioară ne duce cu gândul la adevăratul motiv pentru care romanul Nataliei Ginzburg a fost premiat la momentul apariţiei sale, citat milioane de lucrări şi articole şi preluat ca punct de reper de autoarea prezentului articol: revoluţia limbajului romanesc pe care Ginzburg o propunea cititorilor săi la acea vreme.

O problemă de formă şi una de fond

În fapt, în ceea ce priveşte evoluţia limbii italiene moderne, ne putem referi atât la o problemă de formă cât şi la una de fond. În cazul romanului Nataliei Ginzburg, avem de-a face cu o naraţiune directă, simplă, dar plină de sensuri şi sensibilitate, încărcată cu imagini reprezentative pentru familiile din Italia postbelică şi post-fascistă. Toate faptele şi personajele sunt prezentate direct, frust, dar într-o italiană melodioasă şi caldă, presărată cu exprimări dialectice care-i conferă autenticitate. Este vorba despre acea „inventare a adevărului”, prin care Carlo Levi defineşte talentul desăvârşit al autoarei de a reaşeza în paradigme noi propriul trecut şi pe cel colectiv al Italiei.

De aici, derivă substanţa adevăratei inovaţii a limbajului pe care o aduce Natalia Ginzburg în romanele sale şi, în special, în „Lexic de familie”: o melodicitate firească izvorâtă din înlănţuirea sunetelor şi cuvintelor în frază şi nu din împrumutarea unor accente din alte limbi europene (a se vedea moda limbii italiene „cântate”, mai aproape de spaniolă decât de latină, care le dă atâtea bătăi de cap lingviştilor contemporani). Tot de aici, derivă şi problematica legată de substanţa textului, de autenticitate şi profunzime, dar şi de o naraţiune directă şi sinceră (fără însă a fi ostentativă!).

Să fie oare acest gen de discurs destinat exclusiv unor generaţii pentru care timpul se scurgea în alt ritm? Să fie imposibil pentru generaţiile prezente să se concentreze asupra unor teme aparent banale, dar atât de profunde? Oare sub avalanşa de informaţii care ne bombardează zilnic, noi oamenii suntem condamnaţi să renunţăm la substanţă, să ne „decompensăm” şi să conferim o falsă autenticitate discursului nostru printr-o muzicalitate forţată, lipsită de fond?

Acestea sunt tot atâtea întrebări la care elita intelectualităţii italiene trebuie să găsească un răspuns, în numele generaţiei prezente şi al celor viitoare. Tocmai de aceea, săptămâna limbii italiene în lume de anul acesta s-a desfăşurat sub egida „L’italiano e i giovani. Come scusa? Non ti followo”(„Italiana pentru tineri. Ce ai spus? Scuze? Nu te urmăresc...”).

Săptămâna limbii italiene în lume, dedicată tinerilor

Începând din anul 2001, Ministerul Afacerilor Externe Italian, în colaborare cu Accademia della Crusca – prestigioasa instituţie de cultură italiană, organizează în fiecare an „Săptămâna limbii italiene în lume”. În activităţile legate de această iniţiativă de mare anvergură este implicată întreaga reţea diplomatico-consulară, Institutele Italiene de Cultură, precum şi Ministerul Culturii sau cel al cercetării şi partenerii pentru promovare lingvistică din Italia şi din lume.

Alexandra RADU

Fiecare ediţie are un subiect diferit, care reprezintă punctul de interes al unor conferinţe, expoziţii, spectacole, întâlniri cu diverse personalităţi. Ediţia de anul acesta s-a derulat sub egida „L'italiano e i giovani. Come scusa? Non ti followo" („Limba italiană şi tinerii. Ce ai spus, scuze? Nu te urmăresc...") fiind dedicată utilizării inovatoare a limbii italiene şi cu ajutorul instrumentelor digitale: este un moment de reflexie asupra influenţei limbajelor şi a mijloacelor de comunicare digitale, asupra evoluţiei modului de a vorbi şi a scrie şi asupra transformării limbii italiene vorbite.

În contextul „Anului European al Tineretului", cea de-a XXII ediţie, desfăşurată între 17 şi 23 octombrie, a avut ca obiectiv explorarea modalităţii prin care limbajele şi instrumentele de comunicare evoluează în rândul generaţiilor nativilor digitali (tinerii născuţi în această epocă a boomului informaţional), astfel încât să fie transmisă, în Italia şi în străinătate, imaginea unei limbi şi, prin intermediul acesteia, a unei ţări şi a unui popor mândru de propriul trecut, dar, în acelaşi timp, viu şi creativ.

Decizia de a dedica acest prestigios eveniment tinerilor este una cât se poate de inspirată şi transmite un mesaj conciliant, de acceptare, menit să pună capăt eternului conflict între generaţii, cel puţin pe teritoriul lingvistic. Italienii propun o soluţie simplă, dar posibil foarte eficientă: „Acceptăm condiţiile voastre, le acceptaţi pe ale noastre!". Dacă tinerii ar putea înţelege că negarea anumitor tendinţe „extravagante", oarecum distructive, cu pretenţii evoluţioniste nu se face doar dintr-o rezistenţă naturală, ci pentru a proteja valorile şi mecanismele creative deja confirmate, ar putea adopta şi aplica aceleaşi valori, în deplină convergenţă cu spiritul inovator şi poate chiar cu aparenta lor „ignoranţă, superficialitate", eliminând, de fapt, doar ceea ce este desuet, ceea ce nu mai poate fi de folos ori acceptat în lumea în care acum trăim cu toţii.

Luiza CALA

Cultura la Liman Festivalul care rescrie istoria unei comunităţi

Marea începea să se încălzească promiţător, sătenii dădeau un alb proaspăt căsuţelor iubite de artişti, pensiunile moderne îşi primeneau mobilierul, până şi scoicile eşuate pe nisip erau cele obişnuite, nimic nu anunţa marea surpriză, surpriza culturală de proporţii de la 2 Mai, comuna Limanu!

O localitate mică, aflată la graniţa cu Bulgaria, a reuşit să fie centrul cultural al litoralului românesc. 2 Maiai (conform decretului de înfiinţare al localităţii, semnat de Mihail Kogălniceanu în 1887) este un sat în comuna Limanu, judeţul Constanţa, Dobrogea, situat la 6 km de Vama Veche şi la 5 km de Mangalia. În mica localitate convieţuiesc în armonie: români, ruşi lipoveni, tătari, turci şi maghiari.

O mână de oameni destoinici, cu drag de localitatea lor, au reuşit să reimpulsioneze viaţa culturală a fostului sat pescăresc 2 Mai, locul în care, acum 20 de ani, artiştii români îşi făcuseră reşedinţă de vară. Localnicii au amintiri despre nume mari ale artei româneşti. Pe vremea aceea boema locuia în căsuţele modeste ale trăitorilor aici. Azi, pensiuni moderne sunt pregătite să adăpostească participanţii la „Cultura la Liman”, festival care se va dezvolta an de an. Dacă prima ediţie a avut aşa o bună organizare şi succes, aşteptăm cu mare interes ediţiile viitoare!

Cultura la Liman - un proiect al Primăriei Limanu, conceput pentru a da suflu puternic viaţii culturale a satului 2 Mai - a cuprins un vernisarea unei expoziţii de artă plastică, un festival de teatru, unul de jazz, unul de carte şi folk, o şcoală de fotografie. Evenimente au ca scop principal promovarea artiştilor, a valorilor culturale autohtone, dar şi a satului 2 Mai ca „hub” al culturii pe litoralul românesc.

Căminul cultural a primit haine noi în cadrul unui proiect european, tocmai potrivit ca loc de desfăşurare a târgului de carte, teatru, folk. Puţin mai spre mal, la fosta tabără de copii, s-a desfăşurat festivalul de jazz şi film.

Silvia Radu, artista care a marcat deschiderea evenimentelor culturale din această vară, este înveşnicită în istoria comunei Limanu deoarece, împreună cu soţul său, sculptorul Vasile Gorduz, au ridicat cocheta biserică din Vama Veche.

Iuliana Dumitru - curatoarea expoziţiei, muzeograf la Muzeului Naţional al Țăranului Român, a făcut ca acesta poveste să devină realitate.

IPS Teodosie, arhiepiscopul Tomisului, prezent la deschidere, a spus: “Cerul, locuinţa lui Dumnezeu, nu se sfârşeşte niciodată. De aceea, tot ce este armonios, curat şi Sfânt nu este de pe pământ! Este coborât din cer, iar aceste lucrări sunt speciale,,

Silvia Radu, a devenit în ziua vernisajului cetăţean de onoare, dar şi ambasador al culturii în 2 Mai. Artista a donat lucrările expuse, fondurile obţinuţe fiind destinate ajutorării copiilor săraci ai satului.

Festivalul de Teatru şi Film „Șerban Ionescu” a deschis seria evenimentelor culturale.

Ministrul Culturii, Lucian N. Romaşcanu a fost prezent în cea de-a şasea zi de festival. Concluziile au fost pozitive, dorinţa comună atât a organizatorilor cât şi a spectatorilor este ca acest festival să aibă continuitate.

Artişti minunaţi, dar şi un public numeros, au făcut ca acest eveniment să se întâmple. Festivalul va fi tradiţie în 2 Mai şi pentru anul viitor organizatorii vor pregăti, împreună cu Magda Catone şi Carol Ionescu, multe surprize pentru spectatori.

Iubitorii spiritului specific din Vama Veche nu-l vor uita niciodată pe Bibi Rădulescu, cel care a adus jazzul în Vamă. Pe scena Festivalului de Jazz, Blues & More au urcat nume marcante ale jazz-ului romanesc: Roxana Stroe Foxy Lady Band , Vali Răcilă (in memoriam Bibi Rădulescu) , Rareş Totu’s Midnight Sun & Aminda , Mike Godoroja & The Blue Spirit, Irina Sârbu Band (Irina Sârbu, Puiu

Luiza CALA

Pascu, Ciprian Parghel şi Tudor Parghel) , Jazzonette şi Vali Răcilă.

Târgul de Carte, Folk şi Poezie

Editurile Nemira, Humanitas, Polirom, Curtea Veche, Trei, Prestige, Corint, All, Philobia, Herald, Rao şi Ecoul Transilvan au fost prezente chiar de la prima ediţie. Între 6 şi 12 august, orele 12.00-22.00, la Căminul Cultural 2 Mai, standurile de carte au fost asaltate de cititori.

În fiecare seară au avut loc lansări de carte şi concerte folk. Radu Crăciunescu, Adrian Bezna, Ștefania Iacob, Vali Petcu şi Walter Ghicolescu au ridicat sala în picioare. Ștefan Doroftei Doimăreanul, George Călin, Ana Ardeleanu, Dora Alina Romanescu, Adrian Beznă, Sorin Poclitaru sunt câţiva dintre cei care ne-au prezentat noile cărţi.

Am vizitat de câte ori am putut aceste frumoase întâmplări culturale, alături de prieteni de prin ţară, prieteni aflaţi la mal de mare în vacanţă sau cu treburi.

Istoricul Adrian Cioroianu a apreciat oferta de carte a târgului, a cumpărat câteva cărţi, s-a bucurat să-i revadă pe Radu Crăciunescu şi pe Walter Ghicolescu.

Editorul Firiţă Carp a asistat împreună cu noi la lansări de carte. Prietenii - admiratori ai artelor - au descoperit o altă dimensiune a litoralului, una culturală.

Spre sfârşitul festivalului am adresat câteva întrebări celor care au făcut să se întâmple „Culturala Liman”. Zi de zi, seară de seră, Giorgiana Cociuban, Gela Ivaşcu, Adriana Duca, Mihai Cociuban, Ilinca Vancea, ne-au adus la liman, asigurându-se că totul se derulează conform planului.

- Cum, cui şi când a venit ideea? Cum aţi decis numele festivalului? A cui a fost ideea de nume?

- Ideea acestui proiect s-a născut în urma unei discuţii cu domnul primar, prin luna februarie. Având caminul cultural, proaspăt renovat, dumnealui îşi dorea câteva spectacole pentru sezonul ce avea să urmeze. De aici a început totul. Ne-am apucat să punem pe hârtie ideile fiecăruia. Domnul primar îşi dorea un festival de jazz, noi unul de blues, dumnealui ar fi vrut un festival de film, noi unul de teatru… Numele proiectului a reieşit dintr-un joc de cuvinte.

- Câţi oameni s-au ocupat de pregătiri şi în cât timp ati reuşit să programaţi totul? Cât de mare a fost armata de organizatori? Aţi avut şi voluntari în ajutor?

- Echipa de organizare a fost numeroasă, la expoziţia de pictura am avut un parteneriat cu Muzeul Naţional al Tăranului Roman, la teatru I am avut perteneri pe cei din Asociaţia Șerban Ionescu etc.

- Sunteţi mulţumiţi de rezultate?

- Suntem foarte mulţumiţi de rezultate. Programul Cultura la liman, a fost un real succes, bucurându-se de un public numeros şi de recenzii foarte bune.

- Ce vă propuneţi pentru anul viitor?

- Pentru la anul ne propunem mai multe activităţi şi evenimente culturale surpriză.

- Acum, la final, aţi mai porni la un astfel de drum, în aceleaşi condiţii?

- DA, am porni din nou la drum, pentru astfel de acţiuni! Succesul acestei prime ediţii ne motivează.

Visul primarului Daniel Georgescu s-a materializat. 2 Mai va fi din nou un loc de inspiraţie pentru artişti!

Prima ediţie a unui festival care rescrie istoria micii comunităţi se apropie de sfârşit, trece vara, încep pregătirile următoarei ediţii.

Felicitări tuturor celor implicaţi şi vânt bun din pupa!

Orgoliul nostru, al trăitorilor la mal de mare, de a ne afla la intrarea în ţară, fusese grav ştirbit prin inactivitatea culturală a ultimilor mulţi ani. Iată că Limanu, cu 2 Mai şi Vama Veche, au reuşit să ducă la liman cultura. Vânt bun din pupa următoarelor ediţii, fiţi inspiraţi şi ajutaţi!

Vara se întâmplă mici bucurii culturale la mal de mare, prieteni cu suflete şi minţi frumoase poposesc la mine în galerie. Aşa se nasc idei de viitoare proiecte, proiecte cu care voi reveni!

Irene POSTOLACHE
Coroana de aur

Trăia într-un oraş un om pe nume Luca şi omul acela, mergând prin curtea casei cu ochii la cer, s-a împiedicat şi a căzut straşnic, julindu-şi coatele şi nasul.

-Tiii, dar prost mai sunt! a zis el cu ciudă. Uite, n-am fost atent pe unde calc şi m-am lovit!

După ce i-a mai trecut durerea, s-a aplecat să vadă în ce s-a împiedicat. Când colo, din pământ ieşeau nişte colţi galbeni de metal, murdari de noroi. Curios, Luca s-a apucat să sape cu vârful piciorului ca să vadă ce obiect ciudat a găsit.

-Ce-i asta? s-a oprit, ridicând mirat sprâncenele. Ia te uită, parcă ar fi… o… coroană? O coroană de împărat, din acelea de pus pe cap? Aoleu, păi ce să caute o coroană de împărat în curtea mea, că n-am auzit să se fi pierdut vreuna? Oare o fi din aur?

S-a uitat în stânga, s-a uitat în dreapta, nu-l vedea nimeni. Săpând cu unghiile, a scos cu totul coroana din pământ şi a dus-o repede în casă. A încuiat uşile, a tras perdelele, apoi a lustruit bine coroana şi a pus-o pe cap, privindu-se în oglindă cu admiraţie:

-Măi, dar bine-mi mai stă! Dacă aş avea părul tuns frumos şi mustăţile aranjate, ba şi ceva haine scumpe, ai putea jura că sunt mare domn. Da, da, frumuşel sunt, isteţ, nu mai spun, nu mi-e ruşine cu mine!

Fălos, Luca şi-a pus pe umeri faţa de masă ca pe o pelerină. S-a aşezat pe scaun cu coroana pe cap, stând drept şi înţepat, ca pe un adevărat tron. S-a gândit să se joace puţin. Ce-ar fi… să se prefacă că e împărat? A privit în jur cu mândrie. Ce păcat, cine să-l vadă cât e de măreţ? În casă nu se aflau decât mâţele, două la număr, una albă şi una neagră.

-Ia poftiţi la judecată, hoaţelor! a strigat Luca. La judecată, am zis! a bătut el din picior.

Mâţele, mai întâi nici nu l-au băgat în seamă. Dar auzind bătaia din picior, au devenit atente.

-Aşa, obraznicelor, să fiţi cu respect, căci vă vorbeşte însuşi împăratul! a zis Luca privindu-le încruntat. Alba! Ia spune, tu ai furat bucata de peşte din bucătărie?

Mâţa, săraca, ce să spună, doar „miau!”… cum să vorbească? Dar un cuvânt a înţeles şi ea: peşte, căci tare îi mai plăcea peştele. Aşa că s-a apropiat de Luca şi a început să-şi frece spatele de piciorul lui, alintându-se pisiceşte.

-Miau, miau!

-Aha, deci tu eşti vinovata, acum vii să cerşeşti iertare! s-a răstit Luca. Am hotărât! Te pedepsesc! Să stai trei zile fără mâncare! Aceste trei zile, eşti alungată din casă, aşa poruncesc!

Plin de graţie regală, Luca a luat pisica de ceafă şi a scos-o pe uşă afară. Neagra, probabil temându-se de judecată, a fugit după sora ei, mâţa cea albă şi duse au fost amândouă.

-Aha! Plecaţi? a strigat Luca de a răsunat curtea. Trei zile sunteţi pedepsite! Pe-dep-si-te! Aşa să ştiţi, aşa am hotărât eu, Măria mea, împăratul!

-Dar ce faci vecine, te-ai făcut împărat? s-a auzit un glas urâcios. De unde ai coroana de pe cap?

Auzind vocea, Luca săracul şi-a pus mâinile-n cap. Vecinul îl privea batjocoritor din poartă. Era om rău şi duşmănos vecinul.

-Ei, na! Nu mă băga în seamă! Mă prostesc şi eu, ca omul fără minte… a zis Luca.

Nu mai putea de ciudă că a fost văzut. A intrat în casă, fără să mai spună o vorbă. A

Irene POSTOLACHE

scos coroana de pe cap şi a aşezat-o la loc de cinste, pe o pernă brodată, aflată sus pe masă. Avea de gând să o ducă a doua zi la palatul împăratului. Dar de unde? A mai apucat? Nu!

Dimineaţă, cineva bătea atât de tare în uşa casei, mai să o dărâme. Erau soldaţii împăratului care l-au luat pe sus şi l-au dus la castel. Vecinul cel rău îl pârâse împăratului… aşa că a fost aruncat, aplecat şi frângându-şi mâinile, drept în faţa tronului.

-Ia spune omule, de unde ai coroana şi ce vrei să faci cu ea? a întrebat împăratul, privindu-l încruntat pe Luca.

-Măria Ta, am… am găsit-o îngropată în grădina mea, azi voiam să ţi-o aduc… s-a bâlbâit bietul Luca, îngheţat de frică. Apoi s-a gândit:

„Uite cum se schimbă soarta, ieri judecam mâţele, azi mă judecă împăratul, ca om prost şi fără minte ce-am fost”

-Ba, eu cred că ai furat-o şi ai vrut să o ascunzi! s-a enervat şi mai tare împăratul.

-Vai de mine, Măria Ta! De unde aveam s-o fur, că n-am plecat de acasă de ani de zile, a zis Luca. Iar dacă voiam s-o ascund, nu ţineam coroana pe masă…

-Am să cercetez! a tunat vocea împăratului.

Sfătuitorii împăratului s-au strâns buluc, ca să-i şoptească la ureche vorbe multe. Se mirau, oare de unde apăruse coroana de aur? Tocmai atunci a sosit bătrâna care l-a crescut pe împărat. Privind coroana, a spus:

-Măria Ta, omul n-a furat, spune adevărul. Coroana aceasta-i vrăjită, ea îşi alege singură împăratul. Eu ştiu povestea ei: cine o va pune pe cap şi îi va veni numai bună de mărime, acela va fi cel mai înţelept şi mai viteaz împărat al tuturor timpurilor.

-Aduceţi coroana la mine! a strigat împăratul. Repede! Vreau să o încerc!

Nici nu a terminat bine de vorbit şi coroana a fost adusă, pusă pe o pernă cusută cu fir de aur. Împăratul a apucat-o cu amândouă mâinile şi a pus-o pe cap. Dar vai, coroana îi era prea mare şi i-a intrat peste frunte, căzându-i până pe nasul borcănat.

-Afurisită coroană! a strigat el cu ciudă, trântind-o de pământ.

-Măria Ta, lasă-mă şi pe mine să o încerc! a cerut fratele împăratului.

-N-ai decât! a zis împăratul încrucişând supărat braţele pe piept.

Nu prea îi căzuse bine întâmplarea… Fratele împăratului şi-a îndesat coroana pe cap cu grijă, dar ea a început să-l strângă de frunte. Îl stângea rău, îi curgeau lacrimile de durere, aşa că a trebuit să o scoată.

Apoi a încercat coroana fratele mai mic a împăratului, feciorul lui, verii lui, ba chiar şi împărăteasa, dar la nimeni nu se potrivea. Doar fata împăratului n-a încercat-o.

-Cred că ai greşit, doică! s-a răstit împăratul. Lucrul acesta o fi de preţ, dar e în aşa fel făcut, încât să nu se potrivească nimănui. Pot să pun prinsoare că nu există vreun om în palatul acesta, căruia să-i vină coroana.

Ehe! Chiar aşa a fost! Toţi oamenii împăratului, până la ultimul, au pus coroana pe cap, dar nimănui nu i-a fost potrivită de mărime.

-He, he! V-am spus eu! S-o luaţi de aici şi s-o îngropaţi adânc, nimeni să nu o mai găsească vreodată! a poruncit împăratul. E o înşelătorie, nu e coroană adevărată.

În vremea aceasta, bietul Luca, galben la faţă, se gândea că dacă află împăratul ce s-a întâmplat la judecata mâţelor, îi taie capul. Făcea paşi mici înapoi, spre uşă. Dar de ce i-a fost frică, n-a scăpat. Tocmai când dădea să plece, a auzit glasul vecinului, care era şi el în sală:

-Mărite împărate, ieri, când l-am văzut eu pe Luca, avea coroana pe cap!

Împăratul s-a încruntat:

-Aşa deci? Paznici, puneţi mâna pe Luca! Să vedem, chiar i se potriveşte coroana?

Luca s-a hotărât să-şi apere viaţa. A smuls o sabie de la brâul unui soldat şi s-a luat la bătaie cu oamenii împăratului, care se întreceau care să-l prindă. Nu era uşor, fiindcă era priceput la luptă, rănea unul câte unul pe toţi cei cu care se întâlnea faţă în faţă. Lamele armelor străluceau, luptătorii răcneau şi loviturile puternice cutremurau palatul.

Fata împăratului, văzându-l aşa de curajos, s-a îndrăgostit pe loc de Luca. Imediat s-a

ridicat şi înfoindu-şi fustele, s-a apropiat de împărat, şoptindu-i ceva la ureche.

Ca prin farmec, oprită de vocea tunătoare a împăratului, zarva a încetat:

-Staţi! Opriţi lupta! Soldaţi, puneţi armele la brâu. Iar tu, Luca, pofteşte în faţa mea! Te rog să probezi de bunăvoie coroana cea vrăjită!

Luca a pus pe cap frumoasa coroană, care i s-a potrivit perfect, nici mică, nici mare. Împăratul a rămas cu gura căscată, rămânând fără glas.

-El e alesul meu, mărite tată! a spus fiica împăratului. El va fi următorul mare împărat, aşa cum a fost ursit.

-Ce spui, Luca? a întrebat împăratul. Fiica mea te alege să-i fii bărbat. Vrei?

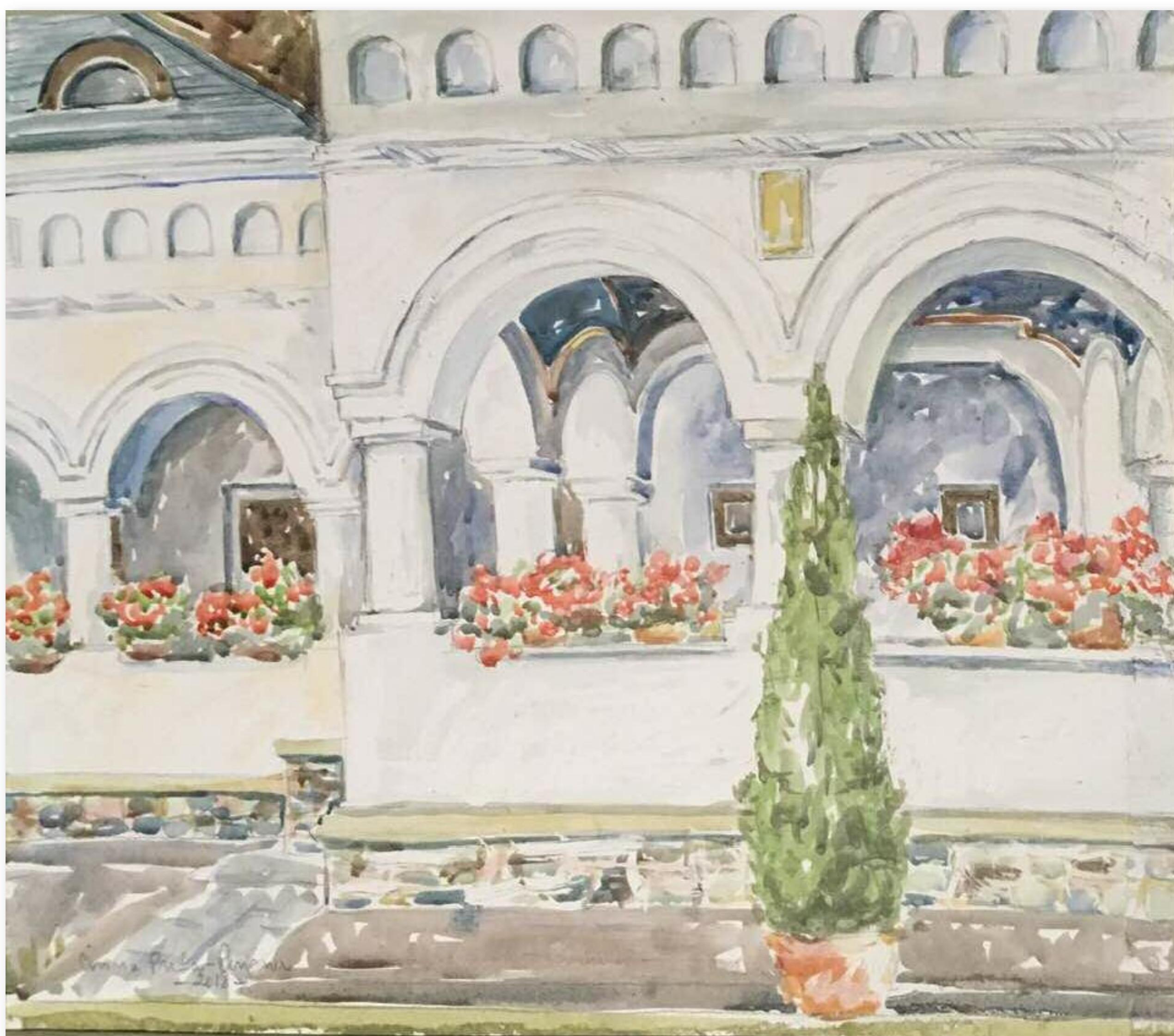
Irene POSTOLACHE

Luca observase că fata împăratului e frumoasă cum puţine sunt. He, he! Cum să nu-i placă?

-Vreau să-i fiu soţ! a răspus el cu bucurie.

Şi nuntă mare s-a făcut. Luca a urcat pe tron, în locul împăratului bătrân. Ce credeţi că avea pe cap? Coroana de aur. Chiar aşa s-a întâmplat, cum se povestea! Luca a devenit cel mai înţelept şi mai viteaz împărat.

Dar, am uitat să vă spun, la palat a poftit şi mâţele. Pe cea albă… şi pe cea neagră… Iar vecinul cel rău? De frica noului împărat şi-a strâns bagajele şi, într-o noapte fără lună, s-a mutat undeva aproape de… capătul lumii.

<u>Pictură de Corina Perianu</u>

Vasile Ioan CIUTACU
În niciun caz o dare de seamă (II)

- urmare din numărul trecut –

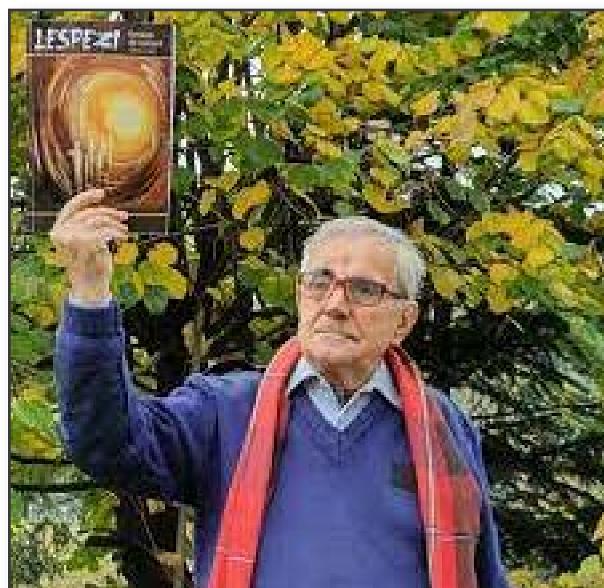
Motto:
„Batjocura este adesea sărăcia spiritului”
La Bruyère

Precizări

...Şi cuvintele care urmează mai jos sub titlurile: „Poezia, floarea reginei din sângele nostru” şi „Prefaţă pentru istorie” au fost rostite de mine la manifestarea din 23 iulie a.c., când Primăria Oraşului Comarnic în colaborare cu Asociaţia „Pro-Valores” au organizat evenimentul „Cultură şi tradiţie la Comarnic” în poiana (parcarea) Schitului Lespezi.

Şi nu-mi dau seama de ce îmi vine acum să recit poezia lui Nicolae Labiş, scrisă pe 22 decembrie 1956 înainte să moară. „Pasărea cu clonţul de rubin/ s-a răzbunat, iat-o, s-a răzbunat/ Nu mai pot să o mângâi./ M-a strivit/ Pasărea cu clonţul de rubin,/ iar mâine/ Puii păsării cu clonţul de rubin,/ Ciugulind prin ţărână,/ vor găsi poate/ Urmele poetului Nicolae Labiş, care va rămâne o amintire frumoasă/”...

...Da, acum ştiu de ce!... Pentru că poetul Nicolae Labiş, conform „adevăr.ro” a fost „ajutat” să moară deoarece punea sub semnul întrebării doctrina comunistă. Iar eu, ca preşedinte al Asociaţiei Culturale „Lespezi-2004” Comarnic, atenţie!, să nu vă închipuiţi că mă compar cu genialul poet, am refuzat, cu înverşunare, să fac în această localitate cultură în dorul lelii. Astăzi cultura „doare” – la fel ca educaţia şi credinţa – din care cauză este pusă la zid după cum se ştie. Dar, în acest sens, mai bine să-i dăm „cuvântul” valorosului critic literar Christian Crăciun: „O întrebare: unde se face

cultură? Noi nu acordăm în general atenţie locului. Considerăm cultura emanând în primul rând din capitală, apoi din câteva mari oraşe. Şi punct. Perspectivă greşită. O imagine mai exactă ar fi cea a circulaţiei sanguine, e nevoie ca sângele să circule până în cele mai fine capilare pentru ca organismul să fie sănătos. După revoluţie, distrugerea infrastructurii culturale: biblioteci, cinematografe, cămine culturale, librării, chioşcuri de presă, cenacluri, muzee locale, coruri şi ansambluri artistice ...A început de la periferie spre centru, din localităţile mici (devenite pustiuri culturale), spre orăşelele de provincie şi apoi ajungând la oraşele mari. Deşertificarea culturală! Acum visăm la refacerea acelei reţele. Salvarea vine, în aceste cazuri, de la oamenii dedicaţi unei idei. Oameni care înnobilează locul. Aşa am aflat cu surpriză, în toamna trecută, de la apariţia la Comarnic a unei reviste purtând numele Schitului Lespezi (1661) (...) Foarte îngrijită grafic, format A4, 130 pagini. Este unul din aceste mici oracole locale, menite să redea suflul cultural comunităţilor uitate. Revista apare sub abnegaţia minunatului poet Vasile Ioan Ciutacu. Fondatori: regretatul Stelian Tăbăraş şi Vasile Ioan Ciutacu. Este o revistă de tip magazin, găsim de toate: interviuri, poezie, proză, eseu, pamflet politic, traduceri. Abnegaţia autorului de a forma un nucleu de cultură într-o zonă cu foarte rare acţiuni de

acest fel este admirabilă. În general, în asemenea circumstanţe, omul sfinţeşte locul mai abitir”... Iată, bunăoară, ce spune poetul Cristi Velicu – Bucureşti prezent la lansarea revistei la Schitul Lespezi. „În ziua de 19.09.2020 am fost onorat să prezint una dintre cele mai frumoase lansări: numărul 1 al Revistei „Lespezi”, fondator şi redactor şef, poetul şi publicistul Vasile Ioan Ciutacu, din Comarnic, într-un loc mirific, cu o încărcătură spirituală şi emoţională aparte, în poiana Schitului Lespezi (1661) (...) Întradevăr, în ziua de 19.09.2020, în Poiana Raiului de la Schitul Lespezi, din localitatea Comarnic, a avut loc un eveniment de mare ţinută, în vremuri tulburi, când cultura este pusă la zid. Felicitări Vasile pentru această realizare şi aştept cu nerăbdare numărul 2 al revistei”. Iar peste timpuri, îi răspund astăzi poetului Cristi Velicu: „Prietene, s-ar putea chiar anul acesta să apară nr. 2. Dar de data asta, în casa memorială „Cezar Petrescu” din Buşteni, unde am înfiinţat un cenaclu literar, care poartă numele marelui scriitor. Că la Comarnic nu prea mai aveau loc de mine!”. Şi cum ne trebuiesc trei martori la acest proces al istoriei, iată ce se menţionează în revista „Urmuz” no, 1-2/2021: „O iniţiativă de toată lauda, în continuarea multor altora puse în operă de-a lungul anilor, a lui Vasile Ioan Ciutacu, poet de Comarnic, este editarea unei reviste elegante, doldora de texte valoroase prin ele însele şi prin referinţele de istorie literară conţinute” – scriitorul şi criticul literar Florin Dochia. Şi ca s-o nu mai lungim, iată discursul ţinut la lansarea revistei „Lespezi” – în 19.09.2020, cât şi la evenimentul din 28 iulie a.c. „Cultură şi tradiţie la Comarnic” desfăşurat la Schitul Lespezi.

Vasile Ioan CIUTACU

Prefaţă pentru o istorie

Are românul o zicală: „Voi spune şi morţilor prin ce-am trecut”. Dar eu am păşit peste această vorbă înţeleaptă, grea, dureros de grea, cu seninul unor cuvinte pe care vi le spun astăzi, aici, din suflet – că doar suntem între prieteni, ce-ar fi dacă s-ar auzi şi prin timp! Şi anume: Mulţumesc Bunului Dumnezeu că m-a trecut prin chinul facerii acestei reviste „Lespezi” până, iată, s-o avem astăzi în faţa ochilor, oameni buni, că numai aşa mi-am dat seama încă o dată, că El a fost cu mine. Alte amănunte le voi da cu alt prilej, ca să se ştie prin ce trece astăzi un om de creaţie. Deci, să ne bucurăm că acum suntem împreună pentru a mai clădi încă ceva frumos şi trainic. Aici în această – „gură de rai – loc în care Domnul pe când umbla desculţ pe pământ a poposit aici mai mult decât în alte locuri ca să încolţească şi să înflorească ideile vieţii spirituale, sporite mereu, aşa cum Prahova îşi tot adună şuvoaiele din Munte”. Am citat din Proclamaţia de la Lespezi dată pe 25 iulie 2005 de către Asociaţia Culturală „Lespezi-2004” Comarnic, aici, în acest loc. Şi semnată de peste cinzeci de persoane care participau la evenimentele culturale ale asociaţiei – al cărui preşedinte eram acum 15 ani. Şi care juraseră cu semnătura lor, citez din

Schitul Lespezi - Sfânta Treime

Vasile Ioan CIUTACU

nou din vestita Proclamaţie: „Iară noi – mai jos – iscălitori pe acest hrisov îngălbenit asemeni boabelor de cătină, să ne întâlnim la sărbători mari şi mici adeverind ce am dobândit în răstimpuri. Aş să ne ajute Dumnezeu!”. Şi iată cum astăzi adeverim că, iată, avem în mâinile noastre o revistă de cultură a Comarnicului. Şi nu numai. Este, aşa după cum spuneam în „Editorialul” revistei – un fel de act de identitate – dacă vreţi – la trecerea noastră, a comărnicenilor, prin vămile timpului. Şi care, aprofundând-o, vă poate deschide ochii spre o lume în care fiecare dintre noi este, sau ar trebui să fie, „După chipul şi asemănarea Sa”. Este încă o şansă a noastră de a fi dumnezei pe acest pământ. Că fără educaţie, fără cultură, fără credinţă şi fără sănătate nu putem sta ca popor în picioare în faţa istoriei. Că asta-i important: în a intra în istorie a cărei sită cerne necontenit. Altminteri, oameni buni, vom fi nişte peşti ce se zbat pe uscat. Acuma, asupra revistei s-au pronunţat câteva personalităţi de seamă ale culturii române. Cred că este îndeajuns, deocamdată, „verdictul” dat asupra ei de unul din cei mai importanţi creatori contemporani ai literelor române. Şi anume Octavian Soviany: „Este un lucru bun ce-ai făcut, omule!”. Se mai întâmplă ceva important prin cele 130 de pagini ale acestei reviste. Personajele mele, adeseori, îşi dau mâna unul cu altul. Se ajută între ele – aş putea spune – aşa încât descoperim lucruri foarte interesante, inedite aş zice. Astfel, învăţătorul meu din toate timpurile, dacă-mi permiteţi, şi anume Marin Spânu, povesteşte de cum era Simion Stolnicu ca om şi ca scriitor. Apoi domnul profesor, directorul liceului, îl descrie pe regretatul director al fostei „Case a Pionierilor”. Astăzi Clubul Elevilor „Martha Bibescu”. Şi anume, profesorul Theodor Neacşu cel mai viu suflet care s-a dăruit Comarnicului pentru ca acesta să nu treacă indiferent prin istorie. Citez: „A fost, poate, cea mai complexă personalitate pe care am cunoscut-o şi cu care m-am înţeles ca şi cu un frate. Era înzestrat de la natură cu o mulţime de calităţi. A fost un pasionat culegător de folclor, un inimos instructor cultural al formaţiilor de chitară din Comarnic. Şi-l mai completez pe domnul director, cu permisiunea domniei sale, că regretatul prof. Theodor Neacşu, împreună cu mine, în 1971, am înfiinţat Asociaţia Sportivă „Prahova” Comarnic, cu secţii de volei, fotbal, handbal, popice, bob, şah. Apoi, regretatul general cu trei stele – Cornel Paraniac – născut în Poiana Comarnic, primul nostru reprezentant la Bruxelles – înainte ca România să intre în N.A.T.O., când venea prin ţară, îmi îmâna 200 de euro: „Te rog, dă-i învăţătorului nostru Marin Spânu că datorită lui am ajuns unde suntem astăzi!”. Singurul medaliat olimpic al jocurilor de iarnă, boberul Ion Panţuru afirmă, în revista noastră, că datorită profesorului Theodor Neacşu care ţinea concursurile de bob în cartierele Poiana Comarnic şi Podu-Lung. „Am ajuns a mă bat de la egal la egal cu campionii Italiei, Elveţiei şi ai Germaniei”. Dar, poate, cel mai emoţionant „moment” al revistei presupun că este acela în care învăţătoarea Tamara Fulău, spune în interviul pe care i l-am luat în iulie 2001, la întrebarea: L-aţi cunoscut pe profesorul Alexandru Botez, alias poetul Simion Stolnicu? „Desigur, chiar era îndrăgostit de mine şi mi-a dedicat câteva poezii, fiind pentru el, aşa spunea, o muză”. Şi părerea mea este că nu poţi crea poezii dacă nu ai o muză şi nu suferi. Ce bine ne-ar fi şi astăzi, zic eu, să răsfoim adânc volumele de versuri ale Stolnicului nostru. Şi să o găsim pe învăţătoarea mea ca visul lui cel mai frumos pentru care cuvintele „bat” în poarta posterităţii. Apoi, îşi face loc în revistă, realitatea crudă de astăzi: dispariţia satului românesc, atmosfera din pamfletul despre cămările bunului public, vânzarea dureroasă a terenurilor deoarece proprietarii sunt în vârstă şi nu le mai pot munci, pentru că „nu ne-aţi oferit un cuib cald ca să nu devenim păsări migratoare” – vedeţi interviul cu doamna Luciana Ioana Sharma. Cu alte cuvinte această revistă este după „putirinţele mele” – cum ar zice cronicarul – o radiografie

literară prin vremile prin care a trecut şi trece Comarnicul. Un magazin istoric, dacă vreţi. Şi cum literatura, la urma urmei este şi realitate, aveţi în faţa dumneavoastră, oameni buni, repet, trecerea Comarnicului spre eternitate. Mulţumesc colaboratorilor (foarte puţini) şi vă rog să luaţi aminte că acest eveniment cultural vrea, cu tot dinadinsul, să fie un omagiu adus regretatei preotese, Gabriela Enoae, care m-a ajutat întotdeauna, cu tot sufletul, pentru a duce până la capăt numeroasele manifestări culturale de ţinută – altceva nu am acceptat – ale Asociaţiei Culturale „Lespezi-2004” Comarnic, aici, în această poiană, aşa după cum am jurat în „Proclamaţia” din 25 iulie 2005.

Şi cum aş putea s-o uit pe doamna preoteasă Gabriela Enoae când, odată, eram în holul mare al liceului, unde era învăţătoare. Şi dând cu ochii de mine m-a luat de mână şi m-a dus în clasa unde erau elevii dumneaei: „El este poetul nostru!”. Şi parcă îl văd şi acum pe un elev, cu ochi de orizont ridicându-se în picioare şi dincolo de marginea mirării, care i se citea pe chip, a zis: „E om!”. Şi ochii îi înfloreau, de-acuma, numai a mirare şi lumină. Păi ce te aşteptai să fie? L-am întrebat. „Un înger!”, mi-a răspuns. Şi-ţi pare rău că nu sunt? „Nu!”, mi-a răspuns el, continuând: „Că tot înger rămâi dacă scrii!”.

La revedere, oameni buni! Şi tare m-aş bucura să ştiu că purtaţi în suflet această revistă! După care Raul (regretatul lord al folkului românesc, n.r.) fă ce doreşti cu sufletele noastre!

*

*   *

Câteva aplauze parcă se loveau de clopotul Schitului Lespezi şi al Biserici „Sfânta Treime”... Primarul Sorin Nicolae Popa a venit lângă mine şi parcă a zis: „Lumea se grăbeşte!”. Dar am continuat să spun despre concursul de poezie „Martha Bibescu” pentru tineri. Să mă scuzaţi domnule primar, chiar dacă, chiar aşa a fost!... Să nu vă supăraţi că m-aţi invitat la acest eveniment. Eu, trebuia în felul meu, să spun cultura pe care a desfăşurat-o de-a lungul

timpului cu comărnicenii Asociaţia Culturală „Lespezi-2004” Comarnic, atât de incomodă pentru unii. Lumea trebuie să ştie adevărul. Vă mulţumesc şi sper că rămânem ce-am fost, adică prieteni.

*

*   *

Poezia, floarea reginei din sângele nostru

Ştiu, vorbesc despre mine, dar vă veţi recunoaşte în vorbele mele. S-ar putea chiar acum. Şi vă mulţumesc! Dacă nu, mai târziu când sufletul de aur al copiilor dumneavoastră, sunt sigur că visurile lor albastre, ca şi picurii de tristeţe, vor regăsi poezia ca unica mărturie concretă a existenţei omului pe pământ, parafrazându-l astfel pe marele poet Luis Cardoz y Aragon. De ce? Mă veţi întreba. Pentru că, vă răspund, istoria se repetă şi nu se poate ca sufletului omului să nu simtă puterea cuvântului ca o virtute divinatorie. Că nu-i aşa? „La început era Cuvântul şi Cuvântul era la Dumnezeu şi Dumnezeu era Cuvântul”.

Suportaţi-mă, vă rog, să vă spun câteva cuvinte despre dorinţa mea de pe vremea când eram tânăr. Şi când îmi ziceam că pentru tot ceea ce au făcut Bibeştii pentru Comarnic, am fi mai fericiţi dacă le-am da importanţa istorică cuvenită măcar ţinând un concurs de poezie pentru tinerii creatori, un omagiu adus în cinstea Marthei Bibescu. Altfel zis, concursul să poarte numele fantasticei creatoare care ne-a iubit atât de mult. Şi iată că acum puteam face acest lucru având la dispoziţie Asociaţia Culturală „Lespezi”- 2004 Comarnic. Astfel gândeam dând şi eu, sau noi, o mână de ajutor creaţiei intelectuale, de fapt cea mai misterioasă şi solitară îndeletnicire de pe vremea când Adam a fost izgonit din Rai. Aşa încât mi-am zis: „Acum, că lumea este a noastră!”. Şi astfel am ţinut ediţia primă şi a doua – în 2018 şi 2019 – a acestui concurs de poezie când a contat şi prietenia mea cu primarul Sorin Nicolae Popa. Aşa încât ediţia I-a

Vasile Ioan CIUTACU

a concursului, în urma jurizării, a fost câştigătoare tânăra Maria Daniela Postelnicu din Bucureşti cu volumuol „A fi”.

Zilele trecute, de ziua mea de naştere, preoteasa noastră mi-a trimis un mesaj: „La mulţi ani, domnule Ciutacu! Multă sănătate şi inspiraţie... Toate cele bune. Țin în mână un trandafir ca semn de carte pentru noul dumneavoastră volum de versuri scris pe timpul nebun al pandemiei. Şi trei pupici pe obrazul stâng”. Doamne, mi-am zis, mare ţi-e grădina ta. Şi atât de frumoasă. Iar privirea mi s-a pierdut în cireşul atins de vârstă, dar care mai este în stare să nu facă degeaba umbră pământului. Rodeşte încă! Îl ştiam de când eram în clasa a V-a când ne-a adus în această Poiană a Raiului, să vizităm Schitul Lespezi, profesorul meu de limba română, suplinitor, Ion Bulei, nimeni altul decât renumitul istoric de mai târziu. Şi care astăzi, cred, se uită bucuros la noi, de deasupra rugilor. Şi care pe vremea când era director la Institutul Român de la Veneţia, adeseori mă suna. Şi termina convorbirea cu: „Ce face cireşul nostru?”. Care?, îl întrebam. „Cel de la Lespezi că e tot una cu cel din grădina copilăriei noastre unde bradul este imperial!”. Îmi răspundea el.

Ediţia a II-a a concursului de poezie „Martha Bibescu” – destul de anevoios aş zice, gândindu-mă câtă fericire este astăzi să bagi un drug de fier prin spiţele roţii a carului de cultură autentică, a fost câştigat de Teodora Vlădoianu din Suceava care pe volumul premiat şi intitulat „Un cerc de mare singurătate” mă face pentru totdeauna fericit: „Pentru domnul Vasile Ioan Ciutacu perechea eliberatoare de aripi ce m-a lansat spre cer. Cu recunoştinţă, Teodora Vlădoianu”.

Nu pot încheia aceste rânduri despre concursul de poezie „Martha Bibescu” dacă n-aş menţiona aici pe regretatul meu prieten, fantasticul poet şi reporter de calibru, Ciprian Chirvasiu. „Afost un om de o puritate a scrisului excepţională şi care a adoptat din tinereţe o modestie care era în contrast evident cu revelaţiile sale ca poet... Şi-a dedicat viaţa scrisului cât şi gazetăriei. A fost un mare autor de interviuri, surprinzând adesea nevăzutul în personalităţi ale culturii noastre. A crezut într-o şcoală a poeziei române, continuare a filonului pur al lui Nichita, însă prin fiecare altfel!”, îl cracterizează scriitorul Bogdan O. Popescu. Ei bine, trebuia să facă parte din juriul concursului de poezie „Martha Bibescu”. El de fapt a determinat-o pe Maria Daniela Postelnicu să participe la concursul nostru. În noaptea premergătoarei zilei de jurizare a plecat la cele sfinte. După o perioadă de la tragica despărţire de prietenul meu, aflu telefonic printre lacrimi (de-o parte şi de alta) de la doamna Odina, „camaradul lui de viaţă”: „Domnule Ciutacu, de-abia acum am putut deschide uşa biroului lui Cipi! Aveţi două cărţi scrise de el cu dedicaţia datată 12.07.2018, seara... Să mai ştiţi, Cipi al meu, după interminabilele discuţii telefonice pe care le aveaţi, devenea şi mai senin de cum era! Şi să mai ştiţi, cu două zile înainte să închidă definitiv ochii atât de curaţi trebuia să se interneze. Dar a refuzat categoric: Am promis domnului Ciutacu că pe 13, la orele 15.00, trebuie să fiu la Comarnic pentru a juriza! Ştii bine!”... Iar pe 25 ianuarie 2022 doamna Odina îmi trimite următorul mesaj: „Azi ar fi fost ziua lui Ciprian... Vă rog să îi rostiţi o rugăciune. Rugăciunea dumneavoastră sigur va ajunge la el!”. Ce pot să mai zic, oameni buni? Decât la revedere!

*

*   *

Zilele trecute, o doamnă prezentă la acest eveniment mi-a tăiat calea: „Domnule Ciutacu, câtă tristeţe m-a cuprins când după discursurile dumneavoastră pline de adevăr nimeni nu va zis Mulţumesc! Şi mă uitam cum pe notele de pe strunele viorii a domnului Adrian şi Radu Florescu, pe aleea dintre brazi, vă îndreptaţi către ieşirea din Poiana Schitului Lespezi cu misiunea cuvântului bine chibzuit îndeplinită... Parcă nu-mi revin din visul acela la starea de veghe!”. Mulţumesc, doamnă!... Pe curând, la Buşteni!

Florin DOCHIA
Samuel baroc

Dumnezeu părea că l-a uitat pe Samuel în micul apartament de la etajul al treilea. De altfel, nici Samuel nu-şi prea amintea de Domnul, chiar dacă, întrebat vreodată, ar fi spus că e mai degrabă gnostic. Sau ateu? Nu, că ateu însemna deja atitudine, deci legătură, iar între ei nu era legătură, nu trecea nici un sunet. Era destul că fratele său, Daniel, se călugărise chiar de la tinereţe, lucru ce păruse dintotdeauna firesc. Zecile de obiecte ale colecţiei din vechea locuinţă, răspândite pe rafturi, pe pereţi şi de-a lungul lor, în sertare, în buzunare nu aveau nici cel mai mic sens religios ori măcar cultic. Dacă ar fi fost întrebat călugărul Daniel, cu siguranţă că toate obiectele strălucitoare ar fi fost dăruite de el cu sensuri ale credinţei profunde şi neostoite. Totuşi, ce poţi spune despre un prespapier sub formă de clopot, care nu poate suna, însă, pentru că limba-i e fixă şi vârtoasă ca un sex erect? Sau despre o menora dublă, închisă, cu cele şapte candele unite în trei cercuri concentrice traversate de o diagonală? Semnificaţia unor asemenea obiecte continuă să rămână un mister pentru cei doi gemeni octogenari. Cele mai interesante erau formele ceasurilor: peşte, ţânţar, şoim, vulturaţă, porc, delfin, inorog, rac, planetariu, buddha, filfizon, cervello, corabie, felinar, cap de faraon şi multe altele, unele imposibil de descris. Desigur, niciunul nu era în funcţiune, cu excepţia celor cinci pendule care arătau ora aproape exactă pentru cinci meridiane.

Samuel le priveşte cu atenţie, încercând să găsească un algoritm al diferenţei de amplitudine dintre mişcările lor. De fapt, pentru cele patru, trei de perete şi una de masă, prinsă-n trompa unui elefant de bronz, căci cea de-a cincia lipseşte vremelnic. Tocmai cea mai bătrână, de tip tabernacol, lucrată de Lucas Weydmann la 1648, pentru regele Władysław IV Waza al Poloniei, cu scene din Grădina Raiului şi un aspectarium cu fazele lunii şi poziţiile soarelui. Inscripţia gravată în josul postamentului ar fi trebuit să pună pe gânduri pe aceia care trec pragul Capelei Sf. Cazimir a Catedralei din Vilnius: „Wenn Sie träumen von der Zeit, heißt es nicht.” Adică, dacă visezi timp, înseamnă că acesta nu există. Dar cineva visase, poate Władysław, poate maică-sa, Anna de Habsburg, soaţa lui Zygmunt III Waza, chiar în ziua în care acesta murise şi ea s-a întors o clipă la viaţă ca să-l jelească, şi timpul dispăruse, la un moment dat, pentru ceasul lui Lucas. Samuel trimisese pendula la reparat departe, departe şi o aştepta nerăbdător. El nu ştia ce spune textul acela scris cu înflorituri, lui sunetul pendulei îi plăcea, laolaltă cu celelalte patru sunete venind dinspre vechile odoare. La fel, nu-l interesa nici polemica specialiştilor cu privire la faptul că ar fi un fals. Motivele lor erau simple: istoria spune că prima pendulă fusese realizată de olandezul Christiaan Huygens la 1656, iar brevetul de fabricaţie îl luase Salomon Coster un an mai târziu. Samuel rezolvase problema: ceasul său cu pendulă, datat la 1648, a fost realizat ilegal. Călugărul Daniel se pare că ar fi spus, plin de pudoare, că este un ceas apocrif, deci timpul măsurat de el nu este oficial, nu poate fi recunoscut de structurile administrative. Dar de sufletul omului nu te poţi atinge – credea el – şi atunci credinţa în timpul măsurat de acest ceas pendular, poate chiar timpul universal, este posibilă, chiar dacă nu şi acceptată de

Florin DOCHIA

oficialităţi. În sprijinul ideii venea şi faptul că principiul pendulului fusese descoperit, în Italia, de Galileo Galilei, care murise la 1642. Iar Lucas Weydmann, chiar venind din Lucania şi golful Taranto, urcase spre Pisa şi Padova şi poposise destul la Universităţile de aici ca să-l poată întâlni pe Galilei, profesor de fizică aristoteliană. Dar, ce să-i faci, Lucas niciodată nu se gândise să înregistreze patentul. Cum nu ar face nici un artist cu operele sale. Ceea ce avea Samuel nu era o pendulă de serie marca Salomon Coster, ci un unicat Weydmann. Cine-l furase din Capela Sf. Cazimir iarăşi era un lucru neştiut. Călugărul Daniel umblase prin numeroase biblioteci, răscolise munţi de manuscrise încercând să dea de urma trecerii acestuia prin timp. Inutil. După ce Władysław IV Waza rămăsese singur cu moartea sa sub marmure, nimic nu mai apărea despre ceas timp de aproape trei sute de ani, până la anticarul Simeon, care renunţase cu greu să mai asculte sunetul pendulei, în schimbul unei sume echivalente cu jumătate din magazinul său. Nici Simeon nu fusese de folos, pentru că, plecat spre birtul de vizavi în pauza de masă, murise chiar a doua zi sub roţile tramvaiului a cărui trecere nu o observase. Apropiaţii îl auziseră spunând că visase timp în noaptea anterioară, ceea ce nu era de bun augur.

Pe când se plimba leneş printre obiectele sale, Samuel nu se gândea la istorii şi istorioare, ci doar asculta fondul sonor din interior alterat de fereastra deschisă. Alterat, desigur, în sens muzical, adică diezi sau bemoli adăugaţi de trecerea tramvaielor îndepărtate, a bicicletelor, a femeilor şi bărbaţilor, a păsărilor, a muştelor din pânzele de păianjen, a insectelor din crăpăturile cercevelelor, a carilor din lemnul mobilieruui, din astereala acoperişului care obtura vederea spre cerul albăstruş. Zâmbi la acest adjectiv care i se insinuă în gând, era reminiscenţa unei lecturi dintr-un tiz de-al lui, care plonja în vid, Beckett - „ciel bleu d'oeuf" scrisese irlandezul în franceza din l'Image şi cum să spună el asta pe româneşte? Logica semantică l-a condus iremediabil spre acest dulce diminutiv: albăstruş. Aşadar, de sub acest cer albăstruş, într-un „temps délicieux", cum susura acelaşi narator, şi sunetul venea cu influenţa considerabilă a inevitabilului efect Doppler. Samuel era convins că fără efectul Doppler am fi total dezorientaţi, nu am şti ce de unde vine şi încotro se duce. Aici, la etajul al treilea al vilei Maimarolu, ştia de unde vine şi unde se duce totul.

Vila era deja construită de tatăl său, când el a terminat arhitectura şi a plecat în călătoria de studii, obligatorie pe-atunci, prin Europa. Anul destinat acestui periplu l-a petrecut în special în Italia, unde Ducele conducea cu mână fier ceea ce numea Novum Imperium Romanum. Cum altfel s-o facă acel fiu de fierar, violent şi iubăreţ, mâncător de polenta, care umblase cu un medalion nichelat al lui Karl Marx în buzunare? Pe deasupra, a trebuit s-o abandoneze şi pe iubita-i Margherita, evreica, de dragul bunului Adolf. În ianuarie, se născuse deja Adriano Celentano, dar, pe atunci, Samuel habar nu avea de asta. În schimb, se aflase la Viena, în noiembrie, când cu primul arbitraj de la palatul Belvedere. În neştiinţa lui, totul îl lăsase indiferent. Habar n-avea de riscurile plimbărilor sale îndelungi pe străzile oraşului, cu privirea mângâind faţadele şi cu un caiet de schiţe în mână. Trecuse demult 12 martie, ziua Anschluss Österreichs şi lui nu-i spusese nimeni. A ajuns neaşteptat de uşor în Elveţia, pe la Salzburg, Innsbruck, Zürich… La Neuchâtel l-a prins Anul Nou. La Basel, a rătăcit pe străzile înguste şi abrupte, pe malurile Rhinului, s-a dus la cascada Schaffhausen. Era iarnă. A coborât la Pisa, unde a găsit o primăvară şi apoi încă una. Lucra pentru un amic de-al tatălui său, ale cărui scrisori de recomandare se dovediseră esenţiale. Într-un târziu, de la Livorno, toamna, a plecat pe mare, deja devenise dificil să călătoreşti, croaziera, cam subversivă, avea farmecul ei, mulţi erau, de fapt, refugiaţi, care urmau să coboare la Alexandria, la Çanakkale sau la Istanbul. El se voia la Constanţa, dar pe un drum întortocheat ca al lui Ulise, după

Florin DOCHIA

Bastia, Nisa şi Toulon, a rămas la Marsilia, unde întâlnirea cu prinţesa Fifi, cu care şi-a descoperit cunoştinţe comune la Bârlad, l-a mai întârziat un an, doi...

Prinţesa primise de la fabrica familiei din Bucureşti un Ford V8 model nou, testat deja, cu care dorea să plece spre ţară şi să rămână apoi la moşie. Evenimentele din Europa schimbaseră priorităţile, aşa că s-au amestecat în mulţimea eteroclită, fracturată a portului: anarhişti, troţchişti, comunişti, eretici, expulzaţi, delapidatori, etnici dezavuaţi, homosexuali, băştinaşi şi venetici, turbulenţi şi cuminţi, visători şi pragmatici, curajoşi şi fricoşi, loiali şi trădători, urâţi şi frumoşi, bogaţi şi săraci. Fifi i-a găsit aici pe artiştii care se refugiaseră din Parisul ocupat de nemţi la 14 iunie 1940 şi erau găzduiţi într-o vilă cu trei nivele înconjurată de un parc uriaş, la un sfert de oră (cu Fordul) de Vieux Port. În apropiere era cafeneaua „Arzătorul de lupi”, unde aceştia se întâlneau deseori, după obiceiurile de la Paris. Aici stătu Samuel îndelung de vorbă cu Victor Brauner şi cu soţia sa Jacqueline, împreună cu care-l va vizita şi la clinica Paradis, unde fu internat o vreme, mai ales despre noua tehnică a picturii în ceară. Victor avea rezidenţă la Canet Plage şi, când acesta lipsea, Samuel şi Fifi treceau pe la hotelul unde locuia Jacques Hérauld (de fapt, Hérold), originar din Piatra Neamţ, fost asistent al lui Brâncuşi. Se întâlnea şi cu tizul său Samuel Rosenstock, care semna Tristan Tzara, preşedintele dada, sosit mai devreme ca Brauner, dar la fel de comunist şi, normal, un activ antifascist, cu alsacianul Claude Lévi-Strauss, care le povestea despre călătoriile sale în Brazilia, cu armeanul Arthur Adamian, abia scăpat din lagăr, şi soţia sa Jacqueline, dar mai ales cu suprarealişti din jurul lui André Breton - René Char, Max Ernst, André Masson, Wilfredo Lam, cu Marcel Duchamp şi René Daumal, cu Oscar Dominguez, cel care, în bătaia cu Esteban Frances, îi aruncase paharul în ochi lui Brauner. În timpul lunilor petrecute în preajma lor, înainte ca unii dintre ei să primească permisiunea de a pleca în America, i-a asistat inventând un nou joc de cărţi, înlocuind tarotul tradiţional local cu simboluri suprarealiste. În urma Jocului de la Marsilia, cum va fi numit, Samuel se va alege cu câteva copii pe calc după imaginile desenate de Hérold (efigiile lui Lamiel şi de Sade), Dominguez (steaua neagră a visului şi Freud) şi Brauner (Heléne Smith şi Hegel) în tuş negru de China, guaşă şi creioane colorate pe hârtie Chanson, imagini pe care le va păstra întotdeauna cu sfinţenie într-o mapă sigilată, despre care nu spusese nimănui.

Zile treceau repede alături de Prinţesă şi de prietenii ei, inventarul bagajelor sale creştea sensibil, dar mai ales răspunsurile la întrebări fireşti se înghesuiau să nască alte şi alte întrebări. Nu mai era acel Samuel care plecase în călătoria obişnuită de după finalizarea studiilor. Anul „sabatic” se multiplicase şi dorul de casă săpa temeinic la temelia dorinţei de a mai întârzia în sudul Franţei, mai cu seamă că asistenţa se subţia. Cu prima ocazie, s-au îmbarcat pe un vas, cu Ford cu tot, au rătăcit din nou, o vreme, pe Mediterana, până când, într-un târziu, au debarcat la Constanţa.

Aici, au tras pentru zece zile la pensiunea doamnei Lucica, nimic nu-i grăbea undeva, se puteau plimba pe Faleză, seara, fără griji. Nu mai puneau nimic la cale. Relaţia lor fusese atât de bogată, de frumoasă şi de deschisă, încât, în a unsprezecea zi, după ce şi-au luat rămas bun, fiecare şi-a propus să-l uite pe celălalt pentru totdeauna. Deja fusese prea mult.

Ajuns în oraşul natal, află că tatăl lui fusese înmormântat de câteva zile, a putut doar să ducă un buchet de flori şi să aprindă o lumânare la monumentul familiei de la Cimitirul Vechi. Acasă însemna acum pentru el apartamentul pe care i-l lăsase moştenire, la etajul al treilea al vilei Maimarolu, restul fiind vândut, iar banii depuşi într-un cont la care bătrânul domn Ciortazan, avocatul familiei, i-a dat imediat acces exclusiv.

Florin DOCHIA

Şi chiar visase timp cu o noapte înainte. Aproape că uitase de vis, ar fi putut să-i scape, dar ritmurile pendulelor îl aruncaseră înapoi, la puseul de erecţie care-i apăruse când poeta aceea din Cluj îşi scosese bluza de mătase şi rămăsese cu sânii goi în faţa lui, şoptind ca o apă leneşă: „părul tău lung şi negru, mirosind a săpun de rufe, mă stârneşte… se nasc dorinţe lichide în trupul meu fierbinte când tremuri în faţa sexului ca în faţa unei caracatiţe vâscoase… e umbră, e cald, e umbră şi e somn… e ca şi cum trupul unui mesteacăn a fost decojit şi covorul este din coaja lui şi mirosul sevei lui a umplut camera…" Apoi timpul venise şi ocupase totul cu o transparenţă ceţoasă, prevestitoare de întâmplări neaşteptate.

Cei care visează cu ochii deschişi ştiu mii de lucruri care le scapă celor care visează numai când dorm, zice Poe într-una dintre istoriile sale serioase şi groteşti. Dar Samuel e convins că este valabilă şi reciproca. Subconştientul are profunzimi mai mari şi nelimitate. Nimic nu-l împiedică să împingă adevăruri misterioase la suprafaţă. Visase timp şi senzaţia nu dispăruse nici când sorbise din cafeaua fierbinte, în faţa ferestrei deschise. Era o nelinişte. Urma să se întâmple ceva şi el ştia că nu deţine controlul. Trecuseră câteva săptămâni de când îl vizitase Manuel, până atunci un necunoscut. Adusese o cutie veche, de carton pânzat, cu modele florale imprimate în ţesătură, pe care i-o înmânase, împreună cu o carte de vizită, pentru eventualitatea că va avea de gând să-i dea un telefon.

Deschisese atunci cutia şi citise pe-ndelete hârtiile aflate acolo. Mai întâi, caietul pe coperta căruia recunoscuse scrisul rotund al prinţesei Fifi. Era jurnalul popasului lor îndelung la Marsilia, al întoarcerii pe mare, al lunilor petrecute la moşie, până după naşterea copilului şi botezul la biserica din cel mai apropiat sat. Era o filă din registrul bisericii în care era înscrisă naşterea lui Dimitrie Sima, de sex bărbătesc, fiul Filomenei şi al lui Tudorie Sima. Numai că Tudorie Sima era demult pe frontul de răsărit când Filomena se întorsese acasă, ei nu se mai văzuseră de aproape trei ani, lumea nu avea de unde să ştie acest lucru, nimeni nu întrebase nimic, nici părinţii, care o a iubeau aşa cum poţi iubi unicul copil.

De parcă acolo ar fi putut găsi un răspuns, Samuel deschise iar caietul cu filele îngălbenite şi se aşeză într-un fotoliu vechi, moale, de piele. Citea pe sărite şi în ureche i se insinua un foşnet uşor, delicat, de parcă un miriapod alerga în gol pe o foaie de hârtie îndoită, încercând să treacă dincolo de bariera creată artificial de o mână răutăcioasă. Puteai crede şi că micul sunet venea de la trecerea privirii peste rândurile scrise caligrafic, cu un toc cu peniţă de aur, apăsate apoi cu sugativa întinsă pe un prespapier din lemn de cireş. Samuel aşa o vedea pe Fifi scriindu-şi jurnalul, seara, înainte de culcare, o activitate despre care nu ştiuse nimic vreme de atâtea lungi decenii.

„Călătoria ar fi destul de plictisitoare dacă nu l-aş avea pe Sami cu mine. L-am întâlnit acum câteva zile pe vapor, era întins într-un şezlong de pe punte şi desena detalii arhitecturale, rigole de flori, porticuri spre curţi interioare generoase, cu fântâni în centru, cu văzusem la Veneţia. După notiţele de pe marginea desenelor, mi-am dat seama că-mi e conaţional. Merita atenţie, de altfel, cu statura-i impozantă, bine proporţionat, cu aerul sportiv, tunsoarea nemţească - fie şi pentru lungile zile cât va dura drumul până la Constanţa. L-am întrebat dacă e din Bucureşti. Şi mi-a răspuns abia după ce m-a privit atent: S-ar putea… A zâmbit şi a continuat: Depinde cine întreabă… Nu mai lungesc povestea, e cert că mă place şi, acum pot spune, nici mie nu-mi este indiferent. Dacă undeva nu m-ar aştepta un soţ şi nişte obligaţii de familie, poate că i-aş cere să plecăm în America de Sud. Încă nu am ajuns acolo şi după război, cine ştie, o vom mai putea face?"

„Am decis, împreună cu Sami să rămânem mai mult la Marsilia, până la următoarea cursă spre Marea Neagră. Fordul mi-a sosit aşa cum

Florin DOCHIA

fusese programat, dar nu se mai pune problema să-l folosesc pentru drumul de întoarcere acasă. Probabil că îl voi lăsa în antrepozite, să-l recuperez altădată, căci singura cale de evadare este pe mare. Am găsit aici prieteni vechi de pe când eram la Paris! Sami este încântat de ei, toată ziua stau la taclale, beau vin, ronţăie sardine şi vorbesc vrute şi nevrute.”

„Păcat că Victor nu se simte prea bine, Jacqueline e destul de curajoasă, îl îngrijeşte, cred că-l va interna, totuşi, la clinica Paradis. Sami se-nţelege foarte bine şi cu Jacques Hérold, din Piatra Neamţ, au vederi comune, amândoi l-au însoţit pe Marcel la vapor când a plecat spre America. Tot timpul sunt în priză, inventează jocuri din care rezultă tot felul de obiecte ciudate.”

„Am mers cu Fordul în împrejurimi, la iarbă verde, suntem parcă ieşiţi din prezent, din grijile zilnice. Am încropit o masă destul de bogată, vin era din belşug, am râs de păsările doctorului de la vila Air Bel, Sami a primit cadou nişte desene pe calc de la cei care se pregătesc să se îmbarce curând.”

„Sami e îngrijorat! Jacques vrea să fugă în Elveţia, să scape de poliţie. Nu ştie cum să-l ajute. Îi dăm nişte bani, Sami mai câştigă ca desenator pe la unii proiectanţi de clădiri, chiar dacă nu se mai construieşte nimic, dar se mai repară, se mai fac extinderi. Îi urăm noroc lui Jacques.”

„Cred că am rămas gravidă. Nu am de gând să-i spun lui Sami. Trebuie să ne grăbim întoarcerea în ţară. Şi aşa aici s-au cam rărit cei pe care-i cunoaştem.”

„Ne-a scris Jacques din Annecy. Nu a putut trece în Elveţia, a fost întors de la Annemasse. A rămas fără bani, ca să nu moară de foame a prins nişte lebede şi le-a gătit! E masă regească – ne comunică, dar adaugă: cred că am înnebunit.”

„Mi-e greaţă pe vapor. Nu am rău de mare, cred că e de la sarcină. Sami nu ştie nimic, încerc să ascund starea.”

„Întârziem destul de mult la Çanakkale. O să ajungem anul acesta?”

„Popas lung la Turan. Nu mai lung ca la Çanakkale. Sami a devenit cam ursuz în ultimele zile. Se gândeşte la cei de-acasă, despre care nu mai ştie nimic de câteva luni.”

„Am traversat neaşteptat de repede Marea Marmara şi la Istanbul a stat doar o noapte! Drumul spre casă e deschis! Sami s-a mai înveselit, dar tot se vede că ascunde îngrijorarea. Îmi mărturiseşte că ultimele veşti despre tatăl lui nu erau prea grozave. Crede că este într-un sanatoriu, la Runcu, lângă Târgu Jiu. Nu ştiu cum să-l încurajez.”

„Am coborât la Constanţa. Sami abia-şi mai încape în piele de bucurie. Telegrafiem la Bucureşti, eu ca să-mi se trimită o maşină, să ajung la moşie, Sami ca să afle ce face tatăl său. I se spune că este bine, suportă excelent tratamentul prescris la Sanatoriu, face plimbări îndelungi, se aşteaptă să fie lăsat acasă peste cel mult două săptămâni şi să se mute la Breaza, pe drumul spre Sinaia, unde i s-a închiriat deja o căsuţă cochetă. Îl conving că nu are rost să se mai ducă la Runcu, e o distanţă imensă, drumurile sunt proaste, pline de convoaie militare, trenurile merg greu, cu mari întârzieri, ne spune chiar gazda noastră, madame Lucica. E o manifestare de egoism, recunosc, vreau să-l mai am lângă mine puţin, apoi nu ne vom mai vedea niciodată. Am convenit să mai stăm zece zile la madame Lucica, apoi vom vedea.”

„Ne-am despărţit greu de tot! Plâng acum că n-am plâns atunci! I-am spus că sunt măritată cu Dimitrie Sima, că nu avem nici un viitor împreună, mai ales că e război, hai să rămânem cu ce avem deja, cu iubirea asta mult mai lungă decât o vară, cu amintirile pe care le vom păstra pentru totdeauna. Mi-e necaz că plâng, că am devenit deodată aşa de sentimentală! Parcă trăiesc într-un roman de duzină! Hai, la drum, lasă, dragă, trecutul în urmă! Of, ce patetică sunt!”

„Ieri am născut, foarte uşor, moaşa a fost teribil de mulţumită. E băiat frumos, sănătos, a plâns de să spargă geamurile! Îl vom numi Dimitrie, după Sf. Mare Mucenic Dimitrie, Izvorâtorul de Mir, a cărui sărbătoare este

Florin DOCHIA

peste câteva zile. De la Tudorie nu avem nici o veste. În Crimeea, de unde am primit ultima carte poştală, se aude că sunt pierderi imense, nimic nu e sigur. Italia a declarat război Germaniei acum zece zile. Se pare că nu va mai dura mult.”

„A venit anunţul că Tudosie a pierit în luptă. E multă tristeţe, nu a apucat să-şi vadă copilul, nu e el singurul, dar durerea nu e mai mică dacă sunt mai mulţi victime ale ei. Mă încearcă sentimente amestecate. Un fel de uşurare simt în suflet că Tudosie nu mai vine, că nu va trebui să-i explic ce e cu Dimitrie, dar îmi vine să mă flagelez pentru ce i-am făcut, pentru că l-am înşelat, chiar dacă iubirea noastră n-a fost cine ştie ce, a fost mai mult rezultatul unei prietenii vechi, de când eram mici, aşa ajunseserăm la căsătorie, stând ani mulţi împreună la joacă, şi la şcoală, şi la petreceri, venise firesc să ne luăm, familiile noastre nici nu credeau că exista alternativă. Acum nu va şti nimeni adevărul. Şi ca să se întâmple asta, nu voi mai scrie aici. Voi ascunde acest caiet sub şapte lacăte, nimeni să nu afle despre fiul lui Sami. Adio, prinţesă Fifi! Viaţa ta se sfârşeşte aici. Adio!”

Şi totuşi, voise să afle cineva despre Dimitrie. Samuel aşa-şi spunea - de ce nu a ars caietul? Iată că adusese acest Manuel cutia de carton, îi întorsese pe dos toată bruma de viaţă care-i mai rămăsese, peste o poveste exilată în memoria pasivă presărase nenumărate întrebări. Ar fi trebui uzeze de cartea de vizită. Deja amânase nepermis de mult. Nepermis de nerăbdarea care-l măcina. Deocamdată, îl sunase pe Cetinel, profesorul pe care-l extrăsese cândva dintr-o comună de ţigani şi-l adusese aici, la rugămintea unei colege de pat. Garofiţa se-ndrăgostise lulea în staţiune la Călimăneşti de un profesoraş din Bărăgan. Voia să-l ia de bărbat, dar a veni de la sat la oraş era interzis. Numai prin concurs, şi concursurile se ţineau rar. Samuel avusese destulă imaginaţie şi influenţă să facă în aşa fel ca Vasilică Cetinel să ajungă profesor de liceu în oraşul Garofiţei. Iar Garofiţa fusese mai mult decât recunoscătoare, pentru că, dacă din punct de vedere matrimonial lucrurile nu se desfăşurau cu prea mare entuziasm, măcar urcase cel puţin două trepte pe scara socială a acestei urbe cosmopolite, terminase o facultate economică, cele trei fete ale lor urmaseră şcoli bune, facultăţi de viitor (pe cea mică o trimisese chiar el la arhitectură, chiar dacă se părea că cea mare avea genele lui). Doar în privinţa numelor nu avusese nici o putere, Cetinel ţinând morţiş să le dea numele aceleaşi flori: Margareta. Aici a trebuit să intervină ferm şi discret Garofiţa, aşa că acum prima îşi zicea Reta, cea de-a doua Lăcrămioara şi cea de-a treia Marga, aşa cum se obişnuiseră de la început. Dincolo de micile sale chichiţe, Cetinel se dovedise demn de încrederea lui Samuel, deveniseră chiar un fel de prieteni, doar împărţeau frăţeşte aceeaşi femeie, Samuel fiind fratele mai mare, desigur, dar profesorul habar nu avea de asta. Trecuse vremea, vechea relaţie cu Garofiţa nici nu mai conta la vârsta lor, dar aceea cu soţul ei devenise mai solidă. Aşa că îl chemase, socotind că era singurul cu care putea discuta despre prinţesa Fifi şi toată tărăşenia cu acea cutie adusă de Manuel.

În uşa dinspre curte se auziră două bătăi uşoare. Lăsă caietul să cadă înapoi pe masă şi se duse să deschidă.

Adrian SIMEANU
Evenimente culturale

Frica de moarte

Subiect delicat, desigur. Abordat curajos şi echilibrat de Cristian Iftode. Într-o dezbatere piteşteană de larg interes. Dovadă, dialogu` bogat cu auditorii. Puţini, din nefericire. Atât că manifestarea-i televizată local şi-or fi auzit astfel mai mulţi ce s-a vorbit. Invitatu` fiind în urbe întâiaşi dată, în astă postură, binevenit. Da` nu ultima, sper eu apăsat...

Cristian e conferenţiar dr. la Filosofia bucureşteană. Publicist neobosit prin varii reviste. Îl citesc şi mă instruiesc din spusele lui. Cum se petrecură lucrurile şi la-ntâlnire. Când ascultai cu atenţie ce-a consemnat disciplina-n materie de-a lungul istoriei sale îndelungate. Adică de la antici până-n prezent. El vorbind, în esenţă, despre ce e-n om sau în colectivităţi pe astă temă inepuizabilă. Şi-ntotdeauna dramatică. Căci nu cred să fie cineva obişnuit căruia frica de moarte să nu-i dea târcoale. Îndeosebi spre apus. Făcându-l să se-ntrebe de n-a trăit în zadar. Şi să se roage la Ceruri pentr-un final fără chinuri...

Făcând apel în prezentare şi la alte discipline incidente-n cauză (psihologie, epistemologie, etică, axiologie, teologie, istorie), Iftode a evidenţiat o alta mai nouă, să zicem: filosofia de consiliere. Nevoie de ea fiind indiscutabil. Poate că dacă o anume tentă academică-n expunere ar fi fost mai atenuată, impactul ar fi copleşit însutit. În fond, şi de înţeles, discursul uzual ţinut în amfiteatru, intră-n reflex, fără să vrei. Şi, când te ţii oarecum de cele scrise spre a fi publicate-n revistă, se simte...

Oaspetele nostru s-a născut la Câmpina, acu` patruzeci şi trei de ani. Având propensiune spre reflecţie, a făcut studii superioare adecvate şi s-a întors în aule. E, neîndoielnic, un tip doxat. M-a făcut să-l întreb, curios, dacă-şi fascinează studenţii. Răspunsul, evident cu modestie, m-a trimis spre ei. Care, cu siguranţă, câştigă nelipsind la curs. Oare, data viitoare, ne va desluşi, cât de cât, şi ce e dincolo de moarte, în afara neantului?

P. S. Şi-n cazu` de faţă, sonorizare parţial deficientă şi sâcâitoare. Chiar nu se poate rezolva problema?

Tablouri din închisori comuniste

Descrise binevenit, cu amar inevitabil, de două victime „găzduite” între pereţii lor sumbri. Purtând şi acum urmele torturilor practicate cu voie de la stat asupra deţinuţilor politic. Pe care aşa-i „iubeau” brutele vremii încât i-ar fi făcut fărâme fărâmiţe. Să nu se mai cunoască din praf. Neputând să nu constat ce canalii au trăit în neamul ăsta, din nefericire. Confirmând spusa celebră că „omul e lup pentru om”...

Cei doi, doamna Niculina Moica şi domnul Sergiu-George Rizescu, povestit-au din tributul de chin plătit pe nedrept epocii bolşevice autohtone. Încă din fragedă tinereţe. Pe viaţă marcaţi de acest abuz strigător la cer. Nina a fost ridicată de securişti la 16 ani, iar Sergiu, la 18. Taţii lor având aceeaşi soartă rea. Ne-au relatat cât i-a lăsat durerea şi astăzi nestinsă despre zile şi nopţi petrecute-n celule şi beciuri. În anchete dure de exterminare. Pleşiţă fiind unu` dintre torţionarii momentului la Securitatea Piteşti. Care l-a anchetat cu zel pe Rizescu. Răsplătit, şi pentru asta, cu pensie nemeritată. Plătită, culmea, chiar şi de cei trecuţi prin mâinile sale ucigătoare. Cum despre vorbitoare nu ştiu deocamdată suficiente amănunte completatoare, mai precizez că medicu` veterinar nonagenar Sergiu Rizescu este preşedinte interimar al AFDPR. De două ori deputat ţărănist de elită în Parlament, a depus o activitate notabilă de reprezentare a argeşenilor. Atât ca legiuitor, cât şi în rezolvarea multor probleme concrete individuale sau colective. E un povestitor mărturisitor lucid, angrenat direct, dureros, în

istoria de veac douăzeci a neamului ăsta carpato-danubiano-pontic...

Evenimentul a avut loc la Închisoarea Piteşti (dezafectată actualmente), în cadrul unor acţiuni comemorative desfăşurate anual, întru pomenirea şi omagierea unor martiri autentici. Am fost prezent acolo. În cuvenită amintire redactând cele de faţă, cu respect neţărmurit...

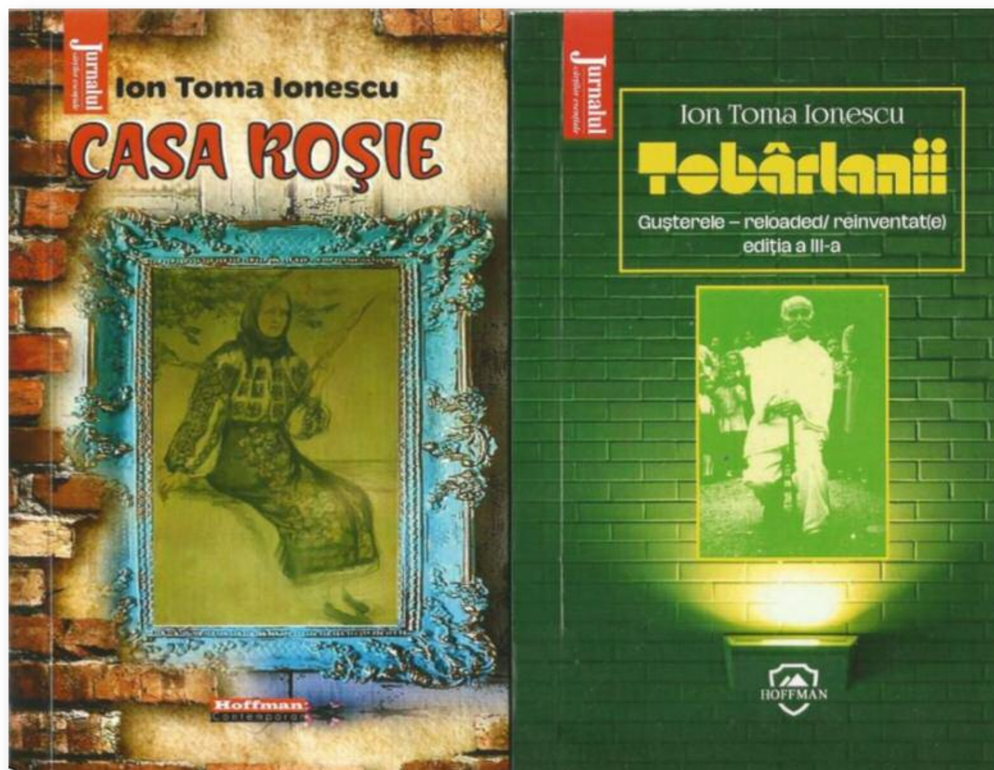
ITI

Adică Ion Toma Ionescu. Un „tobârlan" argeşean, născut la Merişani. Acuma bucureştean. Septuagenar. Vrednic încă la condei. Pe care-l mânuieşte de mult. În poezie şi proză concretizându-şi truda. Publicând neobosit şi lansând volume. Precum o făcu la Biblioteca Judeţeană Argeş. Când veni cu noua carte printre piteşteni. „Casa roşie" intitulată. Proză între foile ei. Ceva romanesc, după cum am dedus ascultându-le pe Magda Grigore, Allora Albulescu, Denisa Popescu, Liana Popa. Prezentatoare, cu largheţe, ale scriitorului şi evenimentului. Stârnind la un moment dat chiar nişte comentarii ce-au mai înviorat un pic atmosfera...

Adrian SIMEANU

Fotografi, cameramani, n-au lipsit, desigur. Câţiva oameni cu preocupări în domeniu s-au aflat şi ei, cuvenit, în sală. Virgil Diaconu (directoru` „Cafenelei literare"), Aurel Sibiceanu (poet, publicist), Jean Dumitraşcu (fost manager al Filarmonicii Piteşti, actualmente publicist), Nicolae Badiu (om de presă experimentat). Pictoru` Ion Pantilie, de asemeni. Poate şi alţii. Atraşi de producţiile scrise ale invitatului. Ori de vechi prietenii şi amintiri de-o viaţă...

ITI are atâtea de povestit, nu mă îndoiesc. Mai cu seamă c-a trecut, în tinereţe, prin purgatoriul securist-o comunist. Păcat că doar despre opuri s-a vorbit (prea) lung. Nu şi despre întâmplări petrecute-n acea perioadă nefastă. Odioasă incontestabil. Motiv să sugerez reinvitarea lui la o-ntâlnire, la o discuţie liberă pe această temă. Ar fi şi ea o mărturie utilă. Preţioasă cert. O cărămidă, să-i zicem, la temelia istoriei autohtone contemporane. Dar nu-mi fac cine ştie ce iluzii, deşi speranţa moare ultima. Că subiectu-i şi azi delicat pentru unii. Politica, bat-o vina, dintotdeauna în toate. Greşesc în vreun fel, oameni inteligenţi?

Adrian SIMEANU

Existenţialismu` şi ai săi iluştri

Craiovenii au printre ei un om de litere demn de ascultat când vorbeşte. Fincă ştie multe lucruri din literatură. Că doar d-aia este cadru universitar. La Piteşti, de pildă, a cuvântat pe larg, în decembrie trecut, despre suprarealism. Mai nou, de curând, tot aici, despre existenţialism. S-a născut în Valea Jiului, a absolvit Filologia bucureşteană. A lucrat în cultură, ziaristică şi-n învăţământul superior din Bănie. E şef de filială scriitoricească şi de revistă culturală locală. Se pricepe la curente (literare şi nu numai), drept care a grăi despre existenţialism, în cazu` de faţă, nu fu deloc o problemă pentru domnia sa. Iar pentru noi, ascultătorii (puţini, din păcate) s-a dovedit binevenită reîntâlnirea (sumar comentată, inevitabil, în textul acesta). Ne-am amintit util despre coordonatele şi evoluţia fenomenului. Ori despre reprezentanţi ai săi de prim rang: Kierkegaard, Jaspers, Heidegger, Marcel, Sartre, Camus, în special. Iscând o concluzie firească: a legăturii de idei dintre filosofie şi literatură. Ce a generat un interval intelectual, cultural rămas în istoria lumii justificat...

E clar că proful invitat ştie multe în domeniul slovelor rostuite celebru. Publicând articole şi cărţi în domeniu. Aşa că nu mă sfiesc să mărturisesc interesu` pentru conferinţa lui. Fără doar şi poate folositor. Poate chiar Mircea Bârsilă şi Nicolae Oprea, aflaţi onorant şi colegial în cocheta sală „Ars Nova” (a Centrului Cultural din Piteşti) vor fi avut aceeaşi părere. Cred că întrebările adresate după confirmă, fie şi numai în parte, spusele mele, neîndoios...

Păcat că moderatoru` rămâne deficitar în rolu-i (nicicum de neglijat). Iar publicu`, intelectualii (doar pretinşi, să-nţeleg?), profesorii, studenţii, liceenii nu „servesc” evenimente de felul ăsta. Ar avea de învăţat mai uşor. Mai ales acei neatraşi substanţial de lectură. O vină pentru această stare neferice de fapt o poartă şi organizatorii deoarece nu le popularizează pe măsură. Acolo unde trebuie cu-adevărat. Mi-ar plăcea, deci, să-l ascult studenţeşte pe Ioan Lascu. În aula facultăţii, adică, de-ar (mai) fi posibil. Câştigu-mi, zdravăn cert, îs convins. Oricine gândeşte prodigios, mă înţelege deplin. Şi mi s-ar alătura neabătut...

Cosmin CĂPĂŢÂNĂ

putrezeşte gelozia

doare când putrezeşte gelozia,
şi devine totul de prisos
stricându-se ambrozia,
iar sufletul tânăr ajungând clisos

am pus bateriile invers la ceas
şi mi-a adus aminte de moarte,
2 trandafiri zăceau în vas
încâlciţi precum un şarpe.

mi-am spart chitara să recuperez
timpul pierdut cântând,
mi-am desfăcut cravata să-mi eliberez
timpul inexistent dansând
cu mine şi răposatul meu
pe care îl văd
şi îl aud mereu
plângând.

Dacă

Dacă eu voi fi mort, vei trăi prin mine?
Dacă îmi pierd conştiinţa, te vei recunoaşte în ochii mei?
Îmi vei vizita bătrâneţea rece în tot felul de azile?
Vei avea încredere că eşti mereu presus faţa de orice oameni şi femei,
în ochii mei de sticlă?

Îmi vei căuta inima în buzunare sau îmi vei da jos cămaşa?
Şi-i vei asculta bătăile cu stetoscopul tau din ceară
Nu-mi prescrie medicamente, căci iubirea nu vreau să-mi treacă
Nu vreau să văd vişiniul exaltat, cum ajunge o crudă cireaşă.

vita est speciosa

în spatele cortinelor de sânge, viaţa încă e frumoasă
undeva în gaura şarpelui, cineva tot zâmbeşte
prin nămeţii plini de ura, îmbrăţişarea cuiva rămâne călduroasă
pentru cel ce moartea îi priveşte.

dacă lumea ar înceta din a mai fi frumoasă
de ce apa ar mai aduce scoici la malul mării?
când ar putea să le scufunde pe podeaua sticloasă
unde zac fiinţele date uitării

chiar dacă frunzele regretă finalul anului
se întorc supuse aceluiaşi destin
cum fac şi oamenii în faţa banului
supuşi unui fatum meschin

cu o răsplată inevitabilă
care se uită,
se evită
şi nu se apreciază,
dar asta face viaţa frumoasă.

Te-am scris din roua frunzelor..

Te-am scris din roua frunzelor
Cu lacrimi în ochi, pe cruda scoarţă,
Dar te-au citit prin cenuşa lor
13 oameni râzând la masă.

Euclid sau Eliad,
Când ai doar o dragoste pierdută, Maitreyi
Yin sau yang,
Cand albul tău, negru ţi-l văd ei.

Neliniştit în turn, neliniştită intr-un avion,
Iar tot ce vad ei, fum şi geamuri sparte
Nicio urmă de acelaşi bărbat cu papion,
Sau aceeaşi femeie cu subţirele spate

Tabloul pierdut în muzicalitatea cuvintelor
Şi timpul nostru, în iadul diavolului
Îmi caut restul veacului în murdăria criptelor,
Dar tot ce găsesc, e negura cristalului

Ei sunt cronicari, noi muze urâte
Neinteresante şi lipsite de inspiraţie
Pentru că ne-au ars scoarţele mohorâte
Iar moartea ne e singura veneraţie.

Ionuţ PANDE

Tatăl...

Tatăl meu a coborât de pe cruce,
se încălzeşte la flacăra lumânării,
apoi îşi aprinde pipa eternităţii.
-Vrei un fum? mă întreabă.
- Nu încă...
Îl privesc curios...
Nu are ochi, doar un abur
se roteşte, tulburând neantul.
M-a întrebat despre salcâm şi despre luna Mai,
apoi s-a aşezat peste un câmp cu maci,
pe care m-a rugat să i-l aduc aproape.
Mi-a cerut şi-un izvor din care
a sorbit cu dor, cu dor, cu dor...
iar când izvorul a secat, i-am adus altul.
Tatăl meu a băut toate izvoarele
şi s-a aşezat peste toate câmpurile
şi m-a întrebat despre toate lunile Mai...
Băiete, e un frig teribil aici!
Înveleşte-mi oasele cu un petic de carne!
Tatăl meu a oftat.
S-a încălzit la flacăra lumânării,
apoi şi-a adunat oasele sub lemnul putred.

În trupul meu pătrunde un frig turbat
şi carnea nu-l acoperă!
Ochii îşi risipesc fumul peste paşi nevăzuţi
şi paşii trec din univers în univers,
până mi se aşază sub picioare.

Tatăl meu, Tatăl tău, Tatăl Nostru...

Cuantică

Cine sunt eu?!
Timpul acesta decăzut,
bătrân, bolnav de absolut,
picioare arcuite sub poveri,
cu ochii poposiţi prin meri,
cu glas de greier răguşit
şi soarele în piept murgit.

Cine sunt eu?!
Un spaţiu-n minte nesfârşit,

un univers neisprăvit,
un cântec fin de neuroni,
pe note de curenţi sincroni,
din gravitaţii, un impuls,
cu patimă, de stele smuls,
pământ întins peste rotunde,
din ochi pornite,- albastre unde.

Cine sunt eu?!
Un nimeni pripăşit în rost,
un semn că-n trup de lut am fost
şi descompus în invective,
printre abstracte adjective,
dar şi fiorul de poem
când, din Adam, o Evă chem,
un infinit de aporíi,
un sunt, am fost şi voi mai fi!

Între alb şi negru

Primăvara, o pacoste peste copilărie.
Anii socotesc tainul sideral.
În mugur, ramul e braţ de nădejde.
Curcubeul îmbracă dorinţe.
Pământul scutură, din pulberi, izvoare.
Un ochi bea Infernul, altul gustă Raiul.
Paşii îndărătnicesc gândul.
Pe sânul stâng aleargă emoţii desculţe.
Tălpile sărută roua cuvântului.
Aripile scriu poezia zborului.
Când norii cad peste soare,
se strânge în pumn furia metaforei.
Pasărea pieptului fredonează imnul libertăţii,
ecoul trage viitorul aproape.

Nu e toamnă mai rece ca ultima cugetare.
Frunzele sunt clipe arse până la vertebre.
Poezia stă îngrămădită intr-o grimasă.
Lutul îşi decojeşte miezul amar.
Oasele scurmă rămăşiţele luminii.
Omătul gros înţepeneşte osia timpului.
Realitatea a decăzut din drepturi.

Iată, Universul se-ntinde peste mine!

Muzica zilelor noastre

Fabiani

June încă. Student la Conservator. Vlad Dimulescu, profesor. O surpriză, indiscutabil. De calitate, necontestabil. Un clăpar ultrapromiţător. Care, dac-o avea soarta de partea-i, va ajunge mare. Cel puţin în pianistica noastră naţională...

Provine din Valea Jiului. Născut la Petroşani. Acolo-ncepând a umbla pe claviatură şi mereu acumulând. Viaţa aducându-l ferice la Bucureşti, la ”Lipatti”. Unde-nvăţătura i-a fost benefică foarte, după cum constatai de curând. Într-un lung şi vrednic recital la Piteşti. Cu partituri de Bach, van Beethoven, Ceaikovsky, Mendelssohn, Chopin, Liszt. Expuse pregnant. Nuanţat adecvat. Echilibrat, fluent. Tumultuos ori calm, viguros, cu şarm. Virtuoz ni se arată de-acu`. Cald şi plin de culoare sonoră. Expresiv pe măsură. Dând prilej ascultătorilor să constate din plin trăirea din el. Patima muzicii ce nu-l slăbeşte de fel şi se transmite-nvăluitor fără drept de apel. Învăluind progresiv, până-n ultimu` colţ. Spre meritu` lui categoric. Demn de semnalat fie şi-ntr-o tabletă ca asta. Scrisă cu drag şi convingere certă că are talent veritabil...

Vrând a se scoate-n prim-plan, manageru` filarmonicii gazdă îmi spune aşa, mai de sus: „am vrut să vă surprind”. Ei bine, „ai reuşit”, i-am răspuns cinstit. „Când va fi solist cu orchestra?”, l-am întrebat inevitabil. Aici n-a mai dat vreun răspuns, din păcate. Socotind justificat că Fabiani Gabriel Andrei Prcsina merită asta din plin, urmăresc problema...

Un recital interesant

La Filarmonica Piteşti. În astă nouă stagiune. Ai căror protagonişti fură violonista Diana Jipa şi pianistu` Ştefan Doniga (în premieră, acesta). Sub titulatura „Harmonia mundi”, au cântat piese camerale ce poartă semnătura unor cunoscuţi compozitori români de varii etnii mai mult sau mai puţin. Porumbescu, Enescu, Jora, Castaldi, Jerea, Doga ş. a.

Diana e un cordar în ascensiune vădit. Căruia i se potriveşte fructuos postura solistică. Se mişcă energic, unduitor pe scenă. Umblă agil, precis, nuanţat cu arcuşu` pe corzi. Neîndoielnic bogat expresiv. Cu personalitate indiscutabil. La public, iute şi harnic prinzând ca urmare...

Am urmărit-o la treabă şi în concerte. Da` mi se pare mult mai pregnantă şi mai expresivă-n recital. Mai cu seamă când acesta are un fir călăuzitor bine stabilit. Şi alegerea partiturilor este corespunzătoare lui. De aceea cred că are toate şansele să domine, nu peste multă vreme, violonistica solistică feminină autohtonă. Sper să nu mă înşel...

Ştefan a însoţit-o pe clape la fix. Făcând încă un lucru bun: prezentarea fiecărei lucrări în prealabil. Omu` se descurcă fără probleme în istoria muzicii clasice şi iniţiativa-i s-a dovedit indiscutabil utilă. Am avut de-nvăţat din ce ne-a vorbit el şi-ar fi benefic să revină ca invitat, cu o conferinţă de profil interesantă.. Exemplificată muzical adecvat. Finc-avem nevoie mare de instruire intelectuală reală şi cultură adevărată. În astă epocă a kitsch-ului. A derizoriului ostentativ şi nemilos pe deasupra. Doniga putând să dea o mână de ajutor în chestiune neîndoios...

Adrian SIMEANU

Julia Hasdeu, sculptură de Ioan Gerogescu